

ODJECI

**IZ ŽIVOTA PROVINCije PRESVETOG SRCA ISUSOVA
Školskih sestara franjevaka - SPLIT, Lovret**

God. 2008./XXXVIII.

Br. 1/148

S A D R Ž A J

RIJEČ PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE 3

IZ GENERALATA

Okružnica vrhovne predstojnice..... 4
Saziv izvanrednog vrhovnog kapitula..... 5

IZ PROVINCIJALATA

Provincijalni kapitol 6
Sa sjednica Provincijalnoga vijeća 7
Obavijesti 9

ZBIVANJA I OSVRTI

Živjeti Evandželje 12
Vjeronauk u školi u društveno religijskom kontekstu..... 13
Sveopće franjevačko bratstvo-sestrinstvo 14
Međuprovincijska izložba likovnih radova 15
Vaš dar srca za srce Afrike..... 18
Živjeti starost i nemoć 20
Služiti nesebično iz ljubavi 21
Limburg ima novog biskupa 22

Korizmena akcija zadarskih maturantica	22
Uvod u meditaciju	24
Iz dječjeg vrtića u Arbanasima	26
JEKA IZ AFRIKE	
Nada ne vara	28
Neprestani rast	31
Osnivanje župe u Kazibi	32
Apostolat na Badnji dan	32
USKRSNE ČESTITKE	33
NAŠI POKOJNICI	
Sestre naše Kongregacije	35
Rodbina sestara	35
s. M. Ana Marija Jurić-Arambašić	35
s. M. Josephine Tominac	41
Zahvale	42
IZ ŽIVOTA NAŠE KONGREGACIJE	
Iz mariborske provincije	43
Iz splitske provincije	44
Iz tršćanske provincije	45
Iz lemonske provincije	46
Iz mostarske provincije	47
Iz bosansko-hrvatske provincije	48
Iz austrijsko-koruške provincije	50
PRILOG	
Zajedno – Glasilo Vijeća franjevačkih zajednica u HR i BiH	51

Izdaje:

Provincijalat Provincije Presvetoga Srca Isusova školskih sestara franjevaka Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9

Uređuje: s. Marija Petra Vučemilo

tel. 021/ 319-805; faks 021/ 319 358

e-mail: skolske-sestre-franjevke@st.hinet.hr

skype: skolskesestreLovret

www.skolske-sestre-franjevke.hr

RIJEČ PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE

Drage sestre!

O ovogodišnjoj svetkovini Uskrsa htjela bih podsjetiti na novu encikliku pape Benedikta XVI. o kršćanskoj nadi *U nadi spašeni*. Vjerujem da ste je već imale u rukama, čitale i razmatrale, i da ste bile na nekom od prigodnih predstavljanja. Vrhovni svećenik je encikliku, kako to obično biva, uputio svim biskupima, prezbiterima i đakonima, zavjetovanim osobama i svim vjernicima laicima.

Možemo li reći da je enciklika na poseban način upućena nama, posvećenim osobama? Po svom pozivu redovnici i redovnice su pronositelji, podržavatelji, čuvari i svjedoci nade u Crkvi i u svijetu. Posvijestimo li dublje svoje dioništvo u franjevačkoj karizmi, tim više ćemo postajati svjesne te osobite značajke našega poziva i poslanja. Dobro je stoga potaknuti promišljanje i preispitivanje nade, u osobnom i zajedničkom životu. Kakva je naša nada? Čemu se nadamo? Jesmo li prepoznatljive kao osobe koje žive «nepokolebljivu vjeru nade»? (Heb 10,23)

Sagledavajući naš cjelokupni život, našu prisutnost i djelovanje, svakodnevno možemo uočiti nebrojene «crtice» o nadi, o buđenju i podržavanju istinske kršćanske nade, osobito kod bolesnika, patnika, obeshrabrenih, roditelja, djece i mlađih... Zajedno imamo i puno iskustava i svjedočanstava življene nade koja nam je u trpljenju i u kušnjama preobražavala život.

Ponekad nas ipak zaokupljaju male, osobne sitne nade, u profesionalnom djelovanju i u životu u zajednici. I male nade mogu biti dobre. I trebamo ih. Ali one nas ne mogu ispuniti do punine. Na njima ne možemo temeljiti naš život. Valja ih stalno pročišćavati.

Poruka Papine enciklike je Velika Nada, nuda kršćanske vjere koja spašava. «Velika Nada može biti samo Bog, koji obuhvaća cjelokupnu stvarnost i koji nam može dati i darovati ono što mi sami ne možemo... Bog je temelj nade, ne bilo koji Bog, nego Bog koji ima ljudsko lice i koji nas ljubi do kraja» (br. 31).

Ovu snažnu misao o nadi koja je sam Bog donosi i naš otac Franjo u zapisu danom bratu Leonu na La Verni: «Ti si samo dobro, ti si sve dobro, ti si vrhunsko dobro, Gospodine Bože, živi i istiniti... Ti si naša nada.» Kršćanska nuda ima čvrsti oslonac jedino u Bogu. Takva nuda može oblikovati naš duh i naš život, naše odnose s drugima i naše djelovanje.

Papa nam ukazuje i na «mjesta» učenja i vježbanja nade: molitvu, djelovanje-patnju i posljednji sud. Izrečene misli u enciklici žele nam pomoći da na svom životnom putu, u svakodnevici odjelotvorimo kršćansku nadu.

Pročistimo svoje nade u susretu i u hodu s Uskrslim! Dopustimo Njemu da nam razotkrije naše „male nade“ i da nam otkrije Pisma i smisao događaja. Možda ćemo poput učenika na putu u Emaus morati priznati: *A mi smo se nadali...* I ostaviti svoje nade. Da bismo zaživjeli Veliku Nadu.

U tim mislima i željama svima vama, drage sestre i dragi čitatelji naših *Odjeka*, želim sretan Uskrs!

Vaša s. Klara

Uskrs, 2008.

IZ GENERALATA

Prot. n. 301c/2008.

Grottaferrata, Čista srijeda 2008.

Svim sestrama Kongregacije

Drage sestre,

evo nas još jednom na početku korizmenog vremena koje je osobito prikladno da dublje uronimo u smisao našeg vlastitog života ogledajući se u Isusovu životu.

Otajstvo cijelog njegova života sažeto je u onom što nam donosi evanđelje: uoči muke i smrti, *uze kalež, zahvali te reče: uzmite ga i podijelite ga međusobno...* Potom jednak uze kruh, blagoslovi, razlomi ga, pa im ga dade (Lk 22, 17-19). On sam, izabran od vijeka, smrću na križu «razlomljen je» i predan kao hrana svijetu. I mi smo pozvane živjeti kao «izabranici Božji i sveti» (Kol 3,12), blagoslovljeni i «razlomljeni» kao kruh za druge. To znači: zaodjenuti se Kristom. Znači preobražavati se iz dana u dan suočujući se Njemu do točke u kojoj bismo sa apostolom Pavlom mogli reći: živim, ali ne više ja nego u meni živi Krist. Suobličiti se Kristu – to je biti otkupljen.

Korizmeno vrijeme, Veliki tjedan i blagdan Uskrsa snažno nas podsjećaju i potiču da iz dana u dan otkrivamo smisao vlastitog života. U Kristu spoznajemo svoje izabranje, ali i izabranje drugih, jedinstveno ljubljenih i od Boga blagoslovljenih. Isto tako i svoje poslanje kršćanki i redovnica.

Ovo sveto vrijeme nas poziva da se susretнемo s osobnim i zajedničkim «razlomljenostima» i da u njima nađemo smisao, put poslanja, a ne prokletstvo. Često smo razlomljeni u tijelu bolestima, razlomljeni u duši i srcu zbog nezacijseljenih rana; razlomljeni smo u naravi i zbog toga nesposobni gospodariti vlastitim nagnućima. Razlomljeni smo između snova i očekivanja o vlastitom životu i stvarnosti koja je daleko od toga. I naši međusobni odnosi često i lako bivaju «razlomljeni» zbog mnogih riječi, zbog predrasuda, zbog neznanja, zbog sebičnosti. I svijet u kojem živimo mnogostruko je razlomljen. Sve ove razlomljenosti nas s jedne strane podsjećaju na našu krhkost i grešnost, na našu nedovršenost, a s druge strane, kad ih prihvativimo u istini i Bogu predamo mogu postati put očišćenja i ozdravljenja. Mogu postati pristup u novi život, dio našeg poslanja.

Dok meditiramo otajstvo muke i smrti Kristove stavljamo se pred naše razlomljenosti koje bole da bismo se pomirili s njima. Da bismo si posvjestili da nismo sami na putu, prepuštene same sebi. On, Gospodin, u svemu kušan osim u grijehu (usp. Heb 4,15) hodi s nama. Gledajući Njega prepoznajemo da naš život sa svime što nam se događa ima smisao, svrhu: kroz tjeskobe ovog vremena doći do uskrsnuća; kroz prazninu koja nas zahvaća iskusiti puninu života; kroz momente kad nam se Bog čini dalekim doći do iskustva njegove blizine.

Svakoj osobno želim dane korizme ispunjene Božjom blizinom te Uskrs pun radosti i mira.

S. M. Natalija Palac, vrhovna predstojnica

Prot. n. 302c/2008.

Grottaferrata, Dan posvećenoga života 2008.

Predmet: Saziv izvanrednog vrhovnog kapitula

Provincijalnim vijećima
Svim sestrama Kongregacije

Drage sestre,

u našem pismu br. 289c/2006. najavile smo da ćemo u drugoj polovici 2008. godine imati izvanredni vrhovni kapitol. Od tada smo zajedno sudjelovale u pripremi ovog važnog događaja.

Sukladno t. 103 i 104 naših Konstitucija

SAZIVAM

13. IZVANREDNI VRHOVNI KAPITUL

koji će se slaviti od 17. kolovoza do 3. rujna 2008. godine u Grottaferrati (RM), Via Vecchia Velletri 1 (Centro di spiritualità dei Pallottini).

Rad kapitula bit će posvećen cjelovitom pregledu (reviziji) naših Konstitucija i Odredaba i odvijat će se kroz misao vodilju: ZAODJENITE SE KRISTOM.

Uvjerenja sam da molitvom već pratite pripremu kapitula. Prema našoj kongregacijskoj tradiciji to činimo još intenzivnije kroz šest mjeseci prije njegova slavljenja. Stoga, uz ovo pismo vam predlažemo molitvu sv. Franje pred križem da bude naša zajednička molitva u mjesecima koji nas dijele od kapitula. No, sve vi, osobno i zajednički, možete odabrat i što drugo kao svoju molitvu za kapitol te način koji vam najviše odgovara.

Neka nam u pripremi i slavljenju kapitula budu prisutne riječi sv. Franje: «Na svim zborovima koje održavaju neka najprije traže Kraljevstvo Božje i pravednost njegovu i neka se potiču da bi Pravilo koje su zavjetovali mogli bolje vršiti i vjerno slijediti stope Gospodina našega Isusa Krista». Tako ćemo «riječju i djelom biti njegovi svjedoci» (Pravilo i život, 25; 29).

Gospodin, Mir naš, nadario vas svojom blizinom.

S. M. Natalija Palac, vrhovna predstojnica

IZ PROVINCIJALATA

PROVINCIJALNI KAPITUL

Split, 23. veljače 2008.

Slavlje Provincijalnog kapitula odvijalo se u Splitu u provincijalnom središtu na Lovretu 23. veljače 2008. Kapitulu je predsjedala provincijalna predstojnica s. Klara Šimunović. U radu je sudjelovalo 30 sestara. S. Mirabilis Višić, zastupnica sestara u misiji u DR Kongu, uputila je pisanu ispriku za svoj izostanak s Kapitula. S. Nikolina Perić je ispričala svoju odsutnost zbog zdravstvenih razloga.

Za tajnicu Kapitula izabrana je s. Stela Mijić, a za pomoćnu tajnicu s. Marija Petra Vučemilo. Za brojačice glasova su izabrane s. Sanja Stojić i s. Rita Maržić.

S. Klara je predložila dnevni red Kapitula koji je usvojen. S. Marija Petra Vučemilo je pročitala Zapisnik provincijalnog kapitula 2005. na kojeg nije bilo primjedbi pa su slijedila izvješća.

Provincijalna predstojnica s. Klara je iznijela Izvješće o životu i djelovanju Provincije od kapitula 2005. godine do veljače 2008. Između ostalog govorila je o ostvarenju Provincijskoga plana, o trajnom odgoju kojemu treba dati trajno mjesto, o godišnjim sastancima kućnih predstojnica, o djelovanju u novom samostanu u Arbanasima u Zadru, o apostolatu s osobitim osvrtom na rad s mladima te o starijim i bolesnim sestrama, o životu i djelovanju sestara u DR Kongu, o web-stranici te o radu na cjelokupnom pregledu Konstitucija i Odredaba.

Koordinatorica djelovanja provincijskih vijeća s. Mirja Tabak izvijestila je o trogodišnjem djelovanju provincijskih vijeća i sekcija, a izvješće o gospodarstvenom stanju Provincije od 2005. godine do konca 2007. godine podnijela je provincijalna ekonoma s. Senka Jenjić.

Na temelju izvješća slijedila je rasprava prema točkama koje su predložile sudionice: svrha i smisao kuće u Arbanasima u Zadru, duhovne vježbe, bolesne i starije sestre, godišnji odmor u našim kućama, usklađenost rada izvan zajednice i života u zajednici te odnos prema zaradi, web stranica.

Istaknuto je da dobra upoznatost/informiranost sestara na svim razinama zajedničkog života i djelovanja u zajednici pomaže savjesnjem pristupu i sudjelovanju pojedine u ostvarenju zajedničkih nam ciljeva, ali i nužnost trajnog rada na izgradnji osobnosti sestre/ara (kao put) za kvalitetniji i vjerodostojniji suživot u zajednici.

Najveći dio rasprave odnosio se na daljnje osmišljavanje samostana u Arbanasima u Zadru. Ocertan je prijeđeni put u ostvarenju projekta izgradnje i naglašena zahvalnost Voditeljici - velikoj Božjoj Providnosti - djelatnoj preko brojnih institucija i pojedinaca u realiziranju projekta. Izneseno je trenutačno stanje s obzirom na dovršavanje radova. Istaknuta je odgovornost i obveza da se na uloženi napor i potporu u izgradnji dade adekvatan odgovor na suvremene goruće potrebe apostolata objektivno mogućeg s obzirom na strukturu izgrađenog objekta i našu karizmu. Ukazano je da se u tijeku dovršavanja objekta, prema nastajalim mogućnostima, već započelo s različitim djelatnostima (dječji vrtić, samostanska zajednica, duhovne vježbe i seminari za sestre, jednodnevni duhovni susreti za mlade, godišnji odmori sestara). Vrednujući već započete djelatnosti postavljeno je pitanje da li slijediti takav postupni razvoj prihvaćanja novih oblika apostolata ili premisliti prioritete. Potrebno je imenovati osobu i tim osoba koje bi istražile mogućnosti i koordinirale rad u novim prostorima. Pri tome bi trebalo imati na umu prepoznatljivost naše karizme u sadašnjem trenutku.

Izbor izaslanica za Izvanredni vrhovni kapitol 2008.

Tajnim glasovanjem i absolutnom većinom glasova za izaslanice za Izvanredni vrhovni kapitol 2008. izabrane su:

- s. Karolina Bašić
- s. Rita Maržić
- s. Erika Dadić

U slučaju spriječenosti koje od izaslanica mijenjat će ih s. Marija Petra Vučemilo.

S. Klara je zahvalila sestrama koje su prihvatile izbor izaslanice za Izvanredni vrhovni kapitol. Zahvalila je i svim sestrama za aktivno sudjelovanje u radu kapitula i preko njih pozvala sve sestre u zajednici na molitvu za dobru pripremu i uspjeh Vrhovnog kapitula.

s. Stela Mijić, tajnica kapitula

SA SJEDNICA PROVINCIJALNOGA VIJEĆA

Zadar, 16. prosinca 2007.

Učinjen je osvrt na prethodni dan, dan blagoslova samostanske kapele s posvetom oltara i obilježavanja 50. obljetnice života i djelovanja sestara u Arbanasima u Zadru.

Sestre u DR Kongu. Razmotren je zapisnik Misijskoga vijeća od 22. studenoga 2007. godine, na temelju kojega je Vijeće upoznato s nekim bitnim događajima u zajednici sestara u DR Kongu.

Prema prijedlogu Misijskoga vijeća određene su sestre koje će sačinjavati zajednicu u Luhwinji: s. Françoise Balibuno Ciza, s. Noëlla Mizinzi, s. Anoalite Kavira Pendeza i s. Clara Agano Kahambu. Kućnom predstojnicom zajednice sestara u Luhwinji imenovana je s. Françoise Balibuno Ciza.

Razmotrena je i povoljno riješena molba s. *Fidélie Naweza Bisimwa za obnovu zavjeta.*

Molba s. Julienne Kabuo Katungu za razrješenje privremenih zavjeta, uz preporuku provincijalne predstojnice, proslijeđena je Vrhovnom vijeću.

S. Andrea Nazlić je prihvatala novo radno mjesto, službu administratora u Domu za starije i nemoćne osobe Lovret.

Dopis biskupa Pozaića. Razmotren je dopis zagrebačkog pomoćnog biskupa Valentina Pozaića, i daje se pristanak da s. Jelena Lončar, v. d. ravnatelja, bude imenovana ravnateljicom Caritasa zagrebačke nadbiskupije.

Split, 19. siječnja 2008.

Učinjen je osvrt na proteklo razdoblje, tj. na događaje u zajednici od zadnje sjednice. U tom razdoblju preminula je s. Ana Marija Jurić-Arambašić. Održan je susret sestara katehistkinja, voditeljica liturgijskoga pjevanja i sakristanka naše Provincije, održane su duhovne vježbe za kandidatkinje naših triju hrvatskih provincija, te seminar iz franjevačke duhovnosti za sestre u Njemačkoj.

Prihvaćen je nacrt ugovora između dječjeg vrtića i samostana u Zadru o finansijskom poslovanju, što će olakšati podmirivanje zajedničkih troškova.

Ugovori o djelovanju sestara u crkvenim ustanovama. Razgovaralo se o nacrtu ugovora prihvaćenom od HBK prema kojem je potrebno obnoviti ugovore o djelovanju sestara u pojedinim ustanovama. Potrebno je razgovarati s dotičnim poslodavcima i u što skorijem vremenu obnoviti ugovore.

Sestre u DR Kongu. Dana 31. prosinca 2007. godine ostvaren je dugo očekivani povratak sestara u Luhwinju. Zajednica sestara je zaživjela, postupno će preuzeti svoje obaveze u mjestu.

Provincijalni kapitul. Razgovaralo se o predstojećem Provincijalnom kapitulu koji je sazvan za 23. veljače ove godine. U radnom dijelu predviđen je rad na temelju izvješća provincijalne predstojnice, koordinatorice djelovanja provincijskih vijeća i provincijalne ekonome, a u izbornom dijelu izbor izaslanica za predstojeći Vrhovni kapitul.

100. obljetnica u Imotskom. U mjesecu listopadu ove godine navršava se 100. godina od dolaska prvih naših sestara iz Maribora u Imotski. Razgovaralo se o danu i načinu obilježavanja ove obljetnice.

Utvrđen je datum održavanja seminara za sestre u službi kuharice: 28.-30. travnja 2008. u Zadru. Seminar će predvoditi s. Bernarda Gostečnik i s. Bernardka Stopar iz mariborske provincije.

Split, 24. veljače 2008.

Osvrt na Provincijalni kapitul. Dan ranije održan je Provincijalni kapitul pa je učinjen kratki osvrt na protekli dan. Najvažniji zadatak proizšao na Kapitulu je usmjeravanje i osmišljavanje dalnjeg djelovanja u samostanu u Zadru.

Susreti na razini HUVRP, VFZ i međuprovincijski susreti. S. Klara je izvjestila o skorim susretima na razini HUVRP, VFZ i međuprovincijskim susretima, te potaknula članice provincijalnoga vijeća da same sudjeluju na tim susretima i da potiču druge sestre na sudjelovanje.

s. Marija Petra Vučemilo, provinc. tajnica

OBAVIJESTI

Povratak sestara u Luhwinju

Sestre su se ponovno vratile u svoju prvu misijsku postaju – u Luhwinju, koju su zbog ratnih neprilika pod prsilom napustile 1999. godine. Dana 31. prosinca 2007. godine, u nazočnosti gotovo svih naših sestara u DR Kongu, nadbiskup iz Bukavu mons. François Xavier Maroy blagoslovio je obnovljeni dio kuće i zajednicu sestara koja će u Luhwinji živjeti. Značajan je ovo događaj u životu naših sestara u Kongu. Prva je to naša zajednica u kojoj su samo sestre Kongoanke. I prva sestra Kongoanka je kućna predstojnica.

Susret katehistkinja, voditeljica liturgijskoga pjevanja i sakristanka

Dana 2. siječnja 2008. godine u našem samostanu u Zadru održan je susret sestara katehistkinja, voditeljica liturgijskoga pjevanja i sakristanka naše Provincije. Susret na temu *Sveopće franjevačko bratstvo-sestrinstvo: pomirenje s Bogom, čovjekom, prirodom* predvodila je s. Judita Čovo. Sudjelovalo je devetnaest sestara. Na susretu je sudjelovala i provincijalna predstojnica s. Klara.

Seminar za kandidatkinje

U Bugojnu je od 9. do 11. siječnja 2008. godine održan seminar za kandidatkinje naših triju hrvatskih provincija. Voditeljice su bile sestre sarajevske provincije s. Ivanka Mihaljević i s. Kata Karadža. Iz naše provincije sudjelovale su sve tri kandidatkinje. S njima je bila i odgojiteljica s. Mirja Tabak.

Obnova zavjeta

Dana 1. veljače 2008. godine naša s. Fidélie Naweza Bisimwa obnovila je zavjete na jednu godinu u ruke vrhovne predstojnice s. Natalije Palac u samostanskoj kapeli zajednice sestara na Farnesini u Rimu.

Međuprovincijska izložba

Dana 4. siječnja 2008. u Zagrebu je otvorena izložba likovnih radova sestara naših triju hrvatskih provincija pod naslovom *Pax et bonum*. Inicijativom i upornošću naše s. Pije Padjen, pet sestara: s. Rozarija Radić i s. Lucijana Kraljević iz mostarske provincije, s. Božana Gagulić iz sarajevske provincije, te s. Pija Padjen i s. Ana Jukić iz splitske provincije, izložile su i široj javnosti predstavile svoje likovne radove.

Imenovanja

Nadbiskup splitsko-makarski mons. Marin Barišić je 20. prosinca 2007. godine s. Dariju Bota imenovao članicom Nadbiskupskog vijeća za ekumenizam i dijalog za narednih pet godina.

Nadbiskup zagrebački mons. Josip Bozanić je danom 1. veljače 2008. godine s. Jelenu Lončar imenovao ravnateljicom Caritasa Zagrebačke nadbiskupije na pet godina.

Nadbiskup zadarski mons. Ivan Prendža imenovao je 13. veljače 2008. godine s. Ritu Maržić članicom Povjerenstva za duhovna zvanja i ministrante Zadarske nadbiskupije na pet godina.

Zemljotres u DR Kongu

U nedjelju 3. veljače zatečene smo vijeću o jakom potresu u DR Kongu i Rwandi, koju su prenijeli svjetski mediji. Sve naše sestre su se upravo toga dana našle zajedno u Bukavu, okupljene na mjesecnu duhovnu obnovu u zajednici u Muhungu. Bogu hvala, osim pretrpljenoga straha, sestrama se ništa loše nije dogodilo, niti su im kuće stradale. U gradu je, nažalost, bilo žrtava i većih oštećenja zgrada. Tlo je podrhtavalo više dana.

Susret za starije i bolesne sestre

U nedjelju, 10. veljače, uz blagdan Gospe Lurdske i Dan bolesnika Sekcija za medicinsku i socijalnu službu provincijskog Vijeća za apostolat upriličila je u Splitu, u provincijalnoj kući na Lovretu, gdje je većina starijih i bolesnih sestara Provincije, susret na temu *Živjeti nemoć i starost*. Okupilo se preko četrdeset sestara. Na susretu su sudjelovale i sestre koje rade u zdravstvu i njezi starih i bolesnih osoba.

Provincijalni kapitul

U subotu, 23. veljače 2008., u provincijalnom središtu u Splitu održan je Provincijalni kapitul. Na Kapitulu je, na temelju izvješća provincijalne predstojnice, koordinatorice provincijskih vijeća i provincijalne ekonome, sagledano stanje u Provinciji kroz proteklo trogodište, od kapitula 2005. godine. U izbornom dijelu izabrane su izaslanice za 13. Izvanredni vrhovni kapitol 2008. godine.

Diplomirala

Naša s. Fidélie Naweza Bisimwa je 26. veljače 2008. godine završila studij teologije na sveučilištu *Antonianum* u Rimu. Za diplomski rad obradila je temu *Bog u jedinstvu i trojstvu*. S. Fidélie iskrena čestitka!

Po završetku studija, od 6. do 12. ožujka, s. Fidélie je provela u provincijalnom središtu u Splitu, a 30. ožujka vraća se u zajednicu naših sestara u DR Kongu.

Vjeronaučna olimpijada

Više naših sestara vjeroučiteljica sa svojim vjeroučenicima sudjelovalo je 27. veljače o. g. na županijskim natjecanjima iz vjeronauka za osnovne i srednje škole.

Osobito dobre rezultate postigli su vjeroučenici pod vodstvom naših sestara u Zadru. Na natjecanju vjeroučenika osnovnih škola vjeroučenici iz Smiljevca pod vodstvom s. Antonele Malenica osvojili su prvo mjesto.

Na natjecanju vjeroučenika srednjih škola drugo mjesto osvojili su vjeroučenici medicinske škole Ante Kuzmanića iz Zadra pod vodstvom s. Danijele Kovačević, a u Splitu treće mjesto osvojili su vjeroučenici III. gimnazije pod vodstvom s. Darije Bota.

Seminar za članice HUVRP

Provincijalna predstojnica s. Klara sudjelovala je na seminaru za više poglavarice u organizaciji HUVRP. Seminar na temu *Autoritet i animiranje redovničke zajednice danas* održan je od 4. do 6. ožujka 2008. godine u duhovnom centru Karmel sv. Ilike, Buško blato. Voditelj seminara bio je o. Jakov Mamić.

Susret sestara s privremenim zavjetima

Od 6. do 9. ožujka 2008. u samostanu sestara mostarske provincije u Bijelome Polju održan je međuprovincijski susret sestara s privremenim zavjetima i tečaj Uvoda u meditativnu molitvu. Voditelj je bio fra Mladen Herceg, hercegovački franjevac. Sudjelovalo je 17 sestara iz naše tri hrvatske provincije. Iz naše Provincije bile su s. Lucija Bilokapić i s. Lidija Bernardica Matijević sa svojom odgojiteljicom s. Karolinom Bašić.

Studijski dani o Spisima sv. Franje

U organizaciji Povjerenstva za duhovnost Vijeća franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, u samostanu hercegovačkih franjevaca u Zagrebu 7. i 8. ožujka održani su *Studijski dani o spisima sv. Franje Asiškoga*. Ovakav radni susret prvi put održan je za franjevačku obitelj u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i to u pripremi za 800. obljetnicu franjevačkog pokreta. Cilj održavanja Studijskih dana bio je pružiti sveukupnoj franjevačkoj obitelji mogućnost šireg i dubljeg poznавanja Spisa sv. Franje.

Na skupu je sudjelovalo više od stotinu i pedeset franjevaca i franjevki svih franjevačkih provincija iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te iz Crne Gore i Slovenije. Na studijskim danima sudjelovali su i predstavnici FSR-a i FRAMA-e. Iz naše Provincije sudjelovalo je desetak sestara.

Dani crkvene glazbe

U organizaciji Instituta za crkvenu glazbu KBF-a Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatskog društva crkvenih glazbenika Dani crkvene glazbe na temu *Gregorijansko pjevanje, izvor i nadahnuće* održat će se 27. i 28. ožujka 2008. godine u prostorijama Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu.

Seminar za sestre kuharice

Seminar za naše sestre u službi kuharice bit će 28.-30. travnja 2008. u našem samostanu u Zadru. Seminar će predvoditi s. Bernarda Gostečnik i s. Bernardka Stopar iz mariborske provincije.

Bolesne sestre

Uz brojne naše bolesne sestre, u posljednje vrijeme bile su na bolničkom liječenju i podvrgnute operativnom zahvatu s. Nikolina Perić i s. Jelena Štrbac.

ZBIVANJA I OSVRTI

ŽIVJETI EVANĐELJE

Franjin život i franjevački pokret bitno su određeni jednim jedinim motivom: Živjeti u duhu Evanđelja! Upravo je to bila tema seminara franjevačke duhovnosti, koji je od 3. do 5. siječnja 2008. održan u Mainzu. Kroz sadržaj i smisao franjevačkoga života po evanđeoskom duhu, tih dana, vodila nas je s. Ivanka Mihaljević. Uz njezin jednostavan i uvjerljiv način izlaganja, raznolikosti i živahnosti susreta svakako je doprinijelo sudjelovanje sestara dviju provincija, splitske i bosansko-hrvatske. Sestrama iz Mainza, koje su nas srdaćno ugostile, osim naše frankfurtske zajednice, pridružile su se sestre iz Glonna i Darmstadta. Već pri prvom susretu je očita različitost: starije, mlađe, nasmiješene, ozbiljne, duhovite, dosjetljive... Unatoč tome, veže nas franjevačka duhovnost, kojoj je svojstvena jednostavnost, susretljivost i povezanost.

Ima li još nešto što o Franji nismo čule ili već ne znamo? - Ima! Naime, uvijek novi način govora o Franji dokaz je neiscrpnosti poruke svega što je svojim životom govorio. Njegov odnos prema Bogu, Božjoj Riječi, molitvi i braći, te njegova zamisao *bratstva i sestrinstva*, poticaj na život u trajnom obraćenju i zagledanje u *križ Proslavljenog* još uvijek može pobuditi našu *duhovnu čežnju*. A bît te čežnje je da uprisutnimo Boga gdje god bile i djelovale. Još uvijek možemo biti one koje ostvaruju franjevačku - Franjinu karizmu koja je možda «bez reda», ali uvijek puna ljubavi.

Što nam danas Franjo još ima reći? – Da težimo «razbacivati se životom». Da ne budemo žedni pokraj Izvora. Da želimo i nastojimo živjeti *zakon ljubavi* i Kristovom ljubavlju «krvarimo» za spas svijeta! Svijeta za kojim Krist neumorno čezne i svojim ga do kraja raširenim rukama hoće zagrliti.

Zasigurno je u svakoj od nas drugačije odjeknulo sve što se izreklo i razmišljalo, čemu su pak, dokaz različiti osvrti sestara, koji su odisali zadovoljstvom, radošću i zahvalnošću.

Evo doživljaja jedne od sestarâ: Drago mi je što sam sudjelovala na ovom seminaru. Tim više što ga je vodila naša sestra. Hvala Bogu da je došlo do toga, da seminare i duhovne vježbe vode sestre. Zahvalna sam s. Ivanka na iskrenosti, jednostavnosti, otvorenosti i uvjerljivosti njezinog govora. Vjerujem da tako i živi. I dao Bog još tako «velikih» redovnica našem vremenu. (s. Damira Gelo)

Za kraj nam ostaju Franjine riječi: Gospodin mi je dao braću, odnosno sestre! Istinitost ovih riječi nas ponekad naljuti, zaboli i gotovo nam nestvarno zvuči. Bojimo se i izbjegavamo je spustiti do srca. Ali, ona i danas želi pronaći put do svake franjevke i franjevca. Zapitajmo se s Franjom: Zašto u drugomu gledati «opasnost», kad nam je dar Božji? Čemu potreba drugoga mijenjati, kad nam, po Franji, Bog ne može dati opasnost?

Franjo se ne boji. Jedino što ga muči jest to, da možda ne ljubi dovoljno druge, da oni možda u njemu ipak ne osjećaju u potpunosti brata, da ne osjećaju u njemu dar njima, dar kojim mogu slobodno raspolagati.

s. Magdalena Višić

VJERONAUK U ŠKOLI U DRUŠTVENO RELIGIJSKOM KONTEKSTU

Društvena situacija u kojoj živimo nametnula je temu ovogodišnje Katehetske zimske škole koja je održana u Zagrebu od 10. do 12. siječnja 2008.: *Vjeronauk u školi u društveno religijskom kontekstu*.

Svijest vlastite odgovornosti u radu s djecom u školskom vjeronomu i župnoj katehezi potaknula je nas nekoliko sestara iz zajednice na sudjelovanje u radu Škole.

Složenost društvene situacije poziva nas da ozbiljno razmislimo o drugima i drugačijima na području vjere. Svojom aktualnošću tema je privukla na Šalatu oko 800 vjeroučitelja da zajedno razmišljaju, mole, razgovaraju i svjedoče svoja iskustva.

Upoznati i poštovati druge odgovoran je zadatak koji nikoga ne isključuje. Svi predavači, svaki sa svoga stanovišta, pokušali su nam osvijetliti vrijeme u kojem živimo, pozvali su nas na kvalitetan dijalog s drugima. Svi mi koji radimo na zadatku odgoja mlađih i djece trebali bismo najprije sami ovladati komunikacijom i tek onda možemo dati svjedočanstvo onima kojima smo poslani.

Mnogi su vjeroučitelji posvjedočili svoja iskustva kako je dijalog s drugima i drugačijima (pravoslavni, židovi, muslimani, baptisti) moguć, a u nekim sredinama i vrlo uspješan upravo zahvaljujući međusobnom uvažavanju i poštovanju. Radovali smo se svemu što je već postignuto bez obzira na rane zadobivene u domovinskom ratu. Vjera je ona koja liječi i najdublje rane, složili smo se svi. Zaželjeli smo još više zajedničkih stručnih i molitvenih susreta. Samo s onim koga dobro poznajemo možemo ući u istinski dijalog, posvjedočili smo svojim iskustvom u svakodnevnom susretanju u školi, u obitelji, u Crkvi.

Katehetska zimska škola nam je otvorila nove vidike i otkrila mnoge zadatke na koje svi zajedno moramo odgovoriti poštujući različitost i pouzdajući se u Boga koji je jedan za sve nas. Naviještati vjeru u sadašnjim društvenim prilikama i neprilikama, a ne osjetiti bogatstvo različitosti, bio bi pravi promašaj. Konačne rezultate svih razmišljanja, predavanja, stručnih diskusija unosili smo u euharistiju koju smo zajedno slavili drugog dana škole u zajedništvu s mons. Đurom Hranićem koji nam je uputio riječi ohrabrenja.

U prvom danu rada škole među nama je bio ministar Dragan Primorac, koji nam je govorio toplo, ljudski i prijateljski. Ministar je posebno naglasio da vjeroučitelje doživljava kao one koji šire dobro. Širiti dobro svugdje i prema svakomu, a osobito prema onima koji su drugačiji, zadatak je svakog sadašnjeg vjeroučitelja, ali i onih koji će to biti.

Konkretni primjer širenja dobra pokazao nam je «MAK», dječji vjerski časopis. I ove su nam godine njegovi urednici i ravnatelj priredili ugodna iznenađenja i simbolične poklone. Hvala im.

Budimo širitelji dobra uvijek i u svako vrijeme. Sudjelujmo, drage sestre, u radu katehetskih škola. To će nam pomoći u mnogim nedoumicama i usmjeriti naš vjeroučiteljski hod u pravom smjeru, pokazat će nam pravi put prema drugima i drugačijima.

s. Antonela Malenica

SVEOPĆE FRANJEVAČKO BRATSTVO-SESTRINSTVO

Gdje održati susret? - bilo je pitanje. Odluka je pala na Arbanase, u novoj kući u Zadru, gdje je zgodno stići sa svih strana. I, dana 2. siječnja o. g. okupile su se sestre iz triju sekcija: katehistkinje, orguljašice i sakristanke, nas devetnaest. Susret smo započele molitvom Trećega časa.

Tema ovog susreta bila je *Sveopće franjevačko bratstvo-sestrinstvo; pomirenje s Bogom, čovjekom, prirodom*. Predavanje na zadanu temu održala je naša s. Judita Čovo. Započela je pitanjem: Tko je taj sv. Franjo? Je li on novi evanđelist, nova „budala“ na ovom svijetu? S. Judita je tako lijepo osmisnila izlaganje da nam je ponovno posvijestila život našeg sv. Franje. Tijek izlaganja bio je popraćen slikama iz svečeva života. Pokušala je, na njoj svojstven način, reći poticajnu misao svakoj sestri određene sekcije, nadahnutu životom i djelovanjem sv. Franje. Izlaganje je zaključila pitanjima: Koje je to naše poslanje kao katehistkinje, orguljašice i sakristanke unutar zajednice kao i izvan nje? Jesmo li prepoznatljive današnjem svijetu kao franjevke i po čemu? Pitanja koja su nam ostavljena za razmišljanje, na duže vrijeme kroz svoju svakidašnjicu gdje živimo i djelujemo.

Nakon predavanja slijedio je rad u tri skupine. Radilo se na sljedećim pitanjima:

Pomirenje s Bogom. Kako živiš sakrament pomirenja? Možeš li ostvariti pomirenje s Bogom ako se ne želiš pomiriti s čovjekom? Kako iskazuješ ljubav prema Bogu? Tko je moj Bog? Je li mi Bog na prvom mjestu i doživljavam li ga kao Oca?

Pomirenje s čovjekom. Što činim za pomirenje u sebi i u zajednici? Vrednuješ li svoj posao na ispravan način? Dopuštaš li da susestre sudjeluju u tvom poslu? Kako iskazuješ ljubav prema čovjeku/susestri?

Pomirenje s prirodom. Što kao franjevka činiš za očuvanje prirode? Kakav je tvoj odnos prema vodi? Koliko truda ulažeš u higijenu duše, a koliko u higijenu tijela? Koliko si odgovorna za prirodu? Što je zajedničko ekologiji i sakramentima?

Nakon ručka i stanke, u plenumu je svaka skupina kratko iznijela zaključke do kojih je došla. Zanimljivo je da svaka od nas zna kako postići pomirenje s Bogom, čovjekom, prirodom, ali kad ga treba živjeti u svojoj svakodnevici „posrćemo“. Divimo se otvorenosti, širini, dubini koju je živio sv. Franjo u odnosu na sve što ga je okruživalo i kako je u svemu gledao i doticao Svevišnjega. Neka nas Duh Svevišnjeg prožme i snažno pokrene da se oslobođimo površnosti te zaronimo u Evanđelje Života. To možemo i trebamo, iskusile smo to na ovom susretu.

Središnji dio dana bilo je Euharistijsko slavlje koje je predvodio don Igor Ikić. Uputio nam je nekoliko poticajnih misli o našem sestrinstvu ali i o odnosu prema svemu što nas okružuje. Dan smo završile molitvom Večernje.

Veliko hvala svima koji su na bilo koji način doprinijeli da se ovaj susret ostvari. Blagoslov Svevišnjeg svima bio nagrada!

s. Tamara Bota

MEĐUPROVINCJSKA IZLOŽBA LIKOVNIH RADOVA

PAX ET BONUM

Drage sestre, već dugo vremena nisam pisala pa koristim priliku da vam sada napišem nekoliko rečenica koje su meni, a sigurno će i vama biti na zadovoljstvo. Kako vidite po naslovu ovoga članka *Mir i Dobro*, to je nešto naše, tj. franjevačko.

Prije nekoliko godina razgovarala sam s tadašnjom kućnom predstojnicom s. Bonifacijom Barun o našem franjevačkom redovništvu. Došle smo do zaključka da bi bilo lijepo napraviti nešto zajedničko za sve tri hrvatske provincije. Najprikladnije nam se činilo to ostvariti preko umjetnosti. Već sam poznavala s. Rozariju Radić, akademsku slikaricu hercegovačke provincije, pa sam njoj najprije izrazila tu želju, na što je ona odmah sa zadovoljstvom pristala.

Od toga dogovora proletjeli su dvije godine. U jednoj prilici s. Rozarija me podsjeti na taj program. Odgovorih njoj i sebi: „S. Pija, što jednom obećaš to moraš i izvršiti!“ Odmah sam se stavila na posao. Nakana mi je bila da nađem dvije slikarice iz svake Provincije. Razgovarala sam s vrhovnom predstojnicom s. Natalijom Palac, znajući da će to ona mudro prihvati te mi pomoći tražeći slikarice. Uputila me s. Lucijani Kraljević iz mostarske provincije. Raspitujući se za sestre iz bosansko-hrvatske provincije doznah da se s. Božena Gagulić bavi slikarstvom. I ona je odmah prihvatile. Za drugu iz te provincije nisam doznala. Iz naše splitske provincije uvrstila sam sebe u taj lijepi sestrinski projekt. Poznavajući s. Anu Jukić i njezinu sposobnost ponudila sam i njoj sudjelovanje. S malo straha, ali uz moje poticaje, prihvatile je sa zadovoljstvom. Eto, uz Božju pomoć i pomoć naših sestara dobila sam slikarice. Preostalo mi je pronaći prikidan izložbeni prostor.

Gdje god sam se obratila sve je bilo zauzeto za dvije-tri godine unaprijed. Ali kad dragi Bog nešto hoće, nitko ga ne može sprječiti. Tako me iz HDLU uputiše na „Maticu Hrvatsku“. Tu mi također rekoše da je u 2008. godini sve zauzeto. Pošto sam po prirodi uporna, nisam dala mira prof. Vanji Babiću, voditelju galerije, dok nije pronašao mjesto, to jest vrijeme za našu izložbu, za naše sudjelovanje u promicanju Božjeg kraljevstva pod naslovom *Pax et Bonum*, što želimo svim ljudima, kao što je to želio i naš utemeljitelj i pokrovitelj sveti Franjo Asiški.

Srdačno zahvaljujem svima koji su mi na bilo koji način pomogli do ovoga uspjeha. Uz sestrinski pozdrav Mir i Dobro!

Vaša s. Pija Padjen

KISTOM ZAJEDNIŠTVA PO ŠARENOM PLATNU FRANJEVAŠTVA

Ako u slikarstvu već ne postoji neka općeprihvaćena franjevačka posebnost, razdoblje, stil, kolorit, motivi – ne trebamo se brinuti. Jer, ako nastavimo ovako zdušno, uskoro će se ova lijepa umjetnost moći pohvaliti novim ogrankom: Likovna umjetnost „alla sveti Franjo“.

To se postiže franjevački jednostavno: okupite pet sestara franjevki; od toga dvije neka budu iskusne akademske slikarice, a preostale tri neka mali nedostatak – akademsko obrazovanje – nadoknađuju velikom ljubavlju, Božjim darom, odvažnošću i – poniznošću! I imate sve sastojke.

No, šalu na stranu. Drago nam je da našu širu franjevačku obitelj možemo izvijestiti o skupnoj slikarskoj izložbi pet sestara franjevaka iz naših triju provincija. Te sestre su: s. Rozarija Matija Radić i s. Lucijana Anka Kraljević iz Provincije Svetе Obitelji, s. Jozefina Serafina Božena Gagulić iz Provincije Prečistog Srca Marijina, te s. Kata Mara Pija Padjen i s. Ana Jukić iz Provincije Presvetog Srca Isusova.

Izložbu je 4. siječnja 2008. godine, u galeriji Matrice hrvatske u Zagrebu, pred brojnim sestrama, prijateljima, rođinom i drugim ljubiteljima slikarstva, biranim riječima, a opet jednostavno i toplo otvorila naša s. Pija Padjen čija je i bila zamisao o ovoj skupnoj izložbi.

Ona je, primjereno dokazanom likovnom stvaraocu i pedagogu, vrlo vješto istakla posebnost svake pojedine sestre, odnosno njezinih slika, provlačeći zlatnu nit franjevačkog zajedništva kao polazište-nadahnuće, pokretačku snagu i svrhu ovog slikarskog predstavljanja.

Upravo je to, vjerujem, odredilo raspoloženje te večeri. I mi sestre koje smo izlagale, kao i sve sestre koje su došle pogledati izloške, prepoznale smo se kao sestre franjevke, te međusobno podijelile osjećaje zahvalnosti, potpore, razumijevanja, divljenja. A i ostali naši uzvanici bili su zahvaćeni tim raspoloženjem.

Naše slike, među kojima se našlo svega, od elemenata naive pa sve do hiperrealizma, nastale su kao preslik Franjinog drugovanja se Svetim. One su, skupa sa svetim Franjom, pozivale sve stvoreno, vidljivo i nevidljivo, da slave svoga Stvoritelja.

Zato, poželimo da ovo ne bude i posljednja ovakva izložba. Poželimo opet vratiti se svojim franjevačkim korijenima i izvorima gdje, bez riječi, možemo uživati u ljepoti i raskoši boja i oblika neiscrpnnog Božjeg stvaralaštva.

s. Ana Jukić

RAZGOVOR SA S. PIJOM

Povodom izložbe, održane 4. siječnja 2008. u prostorijama Matrice Hrvatske u Zagrebu, zamolili smo sestruru Piju Pađen, organizatoricu izložbe, za kratki razgovor:

1. S. Pija kada ste počeli slikati, konkretno, kada ste napravili prvu sliku na platnu?

Teško mi je točno reći kada sam počela slikati. Sjećam se da sam u Italiji, u Grottaferrati, malo prije novicijata, nacrtala Gospu Fatimsku. Samo, to sam crtala na papiru. I još jednom kad sam crtala Sveti grob, nacrtala sam rubac Kristov tako „dobro“ da sam ga htjela maknuti kad sam se vratila da nastavim s radom. Na platnu sam slikala tek u Argentini.

2. Kako je dalje tekao Vaš slikarski put? Gdje ste se školovali? Koje su vam najznačajnije izložbe?

Kada nešto dragi Bog hoće onda se posluži ljudima, pa i stvarima, da ostvari svoj plan. Tako je bilo i sa mnom. Budući da u Rimu nisam uspjela upisati likovnu akademiju, u Argentini su mi preporučili upis na privatnu likovnu akademiju koja nije imala državnog prava. Nije to bilo beskorisno, naučila sam mnogo lijepih stvari. Nakon dvije godine studija prešla sam na javnu, vjersku akademiju u Buenos-Airesu, koju sam pohađala pet godina.

Da kažem istinu, sve su mi izložbe značajne, a posebno ove održane u dragoj Hrvatskoj, počevši od Kaštela do Zagreba.

3. Nedavno ste imali izložbu sa sestrama naših triju provincija. Možete li nam reći nešto više o tome, kako ste došli na tu ideju?

Uvijek me veselilo jedinstvo naše Kongregacije pa sam i ja htjela pokazati to jedinstvo koliko je u mojim mogućnostima, tj. preko umjetnosti. Iz naše tri provincije pronašla sam sestre koje se bave slikarstvom, a uz Božju pomoć, s malo poteškoća, pronašla sam i izložbeni prostor i to u Matici Hrvatskoj.

4. Planirate li još takve zajedničke izložbe?

Da, mislim na to, ali to je malo teže ostvarivo. Na to su pristale i sestre koje su već izlagale. Željela bih to ostvariti u Mariboru, našoj kolijevci, ali za sestre slikarice iz cijele Kongregacije. Časna majka s. Natalija Palac, vrlo je zadovoljna tom idejom. Također, i naša provincijalka s. Klara Šimunović pristaje sa zadovoljstvom i podržava me. Eto, vidite sve je složeno. Sada meni ostaje najteži posao, ali uz Božju pomoć i našeg sv. oca Franju nadam se da će uspjeti. Moram početi s Mariborom i utvrđivanjem pojedinosti oko pristanka na izložbu i samog prostora održavanja.

5. Koja Vam je najdraža slika koju ste do sada naslikali?

Teško mi je reći koja mi je najdraža slika, budući da sam ih naslikala oko 300. Ipak, najmilije su mi Gospine, jer sam joj obećala da će nju najviše slikati.

6. S obzirom da ste redovnica, što biste preporučili onim sestrama koje u sebi nose likovne talente?

Budući da sam redovnica, preporučujem sestrama kojima je Bog dao talent umjetnosti da to njeguju, a predstojnicama da ih podupiru, te im daju mogućnost usavršavanja, a mladima da se školuju na likovnoj akademiji. To nam je dužnost, kao i sa svim ostalim talentima.

Razgovarala: s. Helena Rašić

VAŠ DAR SRCA ZA SRCE AFRIKE

"Vaš dar srca za srce Afrike - pomozimo izgradnju i opremanje škola u Kongu" naziv je ovogodišnje korizmene akcije Zadarske nadbiskupije kojom se želi pomoći misijski rad naših sestara. Akciju su u ponедjeljak 4. veljače 2008. godine u Nadbiskupskom ordinarijatu u Zadru na konferenciji za novinare predstavili generalni vikar nadbiskupije mons. Ivan Mustać, nadbiskupijski povjerenik za misije don Mladen Kačan i s. Klara Šimunović, provincijalna predstojnica. Tim je povodom i zadarski nadbiskup Ivan Prenda uputio Pismo svim gradovima, općinama, poduzećima i ustanovama u nadbiskupiji, potaknuvši ih na sudjelovanje u ovoj akciji.

S. Klara je u svom izlaganju prikazala misijsko djelovanje naših sestara i projekt obnove i opremanja škola u misijskoj postaji u Luhwinji.

„Drago mi je da mogu sudjelovati u predstavljanju ovogodišnje Korizmene akcije zadarske nadbiskupije. Od srca zahvaljujem priredivačima na pozivu. Akcija se, na poticaj preuzvišenog oca nadbiskupa Ivana Prende i Povjerenstva za misije zadarske nadbiskupije želi namijeniti najpotrebnijima u DR Kongu u Africi, točnije u nadbiskupiji Bukavu, na sjeveroistoku zemlje u pokrajini Južni Kivu. Upravo taj dio Konga od jučer pogoden je i potresom, uz granične dijelove Ruande i Burundija. Imamo vijest da su sestre dobro i najbliže oko njih, premda ima žrtava. U tom dijelu Afrike već 34 godine djeluju naše sestre Hrvatice, školske sestre franjevke Provincije Presvetoga Srca Isusova. Ovogodišnju korizmenu akciju osobno doživljavam snažnim djelovanjem Božje providnosti. Prikljenjenim sredstvima pomoći će se, rekla bih, ne potrebnima i siromašnima, nego najpotrebnijima od potrebnih i najsiromašnjima od siromašnih kojih je nebrojeno mnoštvo u Africi, osobito u ratom pogodenim krajevima.

Iz ove naše perspektive teško je, nemoguće je, zamisliti koliko ljudi živi u krajnjoj bijedi i kako svakodnevno preživljavaju. Možda smo koji put pogledali insert dokumentarnoga filma. To uglavnom traje nekoliko minuta. Zaprepastimo se. Upitamo se zašto. Sažalimo se. Pomislimo: mogli bismo pomoći. Nažalost, često ostanemo nepromijenjeni, i mirno nastavljamo svojim putem. A ne bi trebalo puno – potrebno je otvoreno srce! Naše sestre, nošene snagom Božjega poziva i željom da pomognu najpotrebnijima, odvažile su se i pošle u srce Afrike. I ostale su, kako same znaju reći, sa svojim napačenim narodom, u svojoj drugoj domovini. Svojim misijskim djelovanjem, a često i potresnim svjedočanstvima suživota s potrebnima, s bijednima i nevoljnima, ne ostavljaju nas ravnodušnima, otvaraju nam uvijek nove horizonte pogleda na život ljudi i naroda. Prve školske sestre franjevke, s. Erika Dadić rodom iz Poljica kod Nina i s. Romana Baković stupile su na afričko tlo, u tadašnji Zair, u rujnu 1974. godine. Ubrzo im se pridružila i s. Blaženka Barun, a kasnije su im se pridruživale i druge sestre.

Prvih dvadesetak godina sestre su djelovale u mirnom i prelijepom okruženju prirode i dobrohotnih ljudi. Prelazeći brada i planine navještale su svima Radosnu vijest, pripremale za sakrament krštenja odrasle i djecu. Neumorno su poučavale, osobito djevojke i žene na otvorenom, pod velikim stablima ili u malim obiteljskim kolibama. Zajedno s narodom i svećenicima, uz pomoć dobročinitelja, gradile su crkve, bolnice, škole i mostove. Sve dok u predjelu Velikih jezera nije 1996. godine buknuo rat. Sestre su i nakon višestrukih napada neustrašivo ostajale uz napačeni narod. Nažalost, zbog čestih izravnih napada, zajedno s brojnim mještanima morale su napustiti svoje prve misijske postaje: Nyantende 1997., a Luhwinju 1999. godine. Izbjegle su u danas milijunski grad Bukavu, gdje su već imale jednu zajednicu sestara. Godine 2004. otvorile su još jednu kuću u veoma siromašnoj gradskoj četvrti, nastanjenom brojnim izbjeglicama.

U nadi da će na području Velikih jezera trajno zavladati mir, sestre su se prošle godine ponovno vratile i u svoje prve dvije postaje. Danas naše sestre u DR Kongu žive u četiri zajednice. Osam je

sestara Hrvatica i trinaest sestara Kongoanka te šest pripravnica za redovnički život. Sestre djeluju u školstvu, katehizaciji djece, mlađih i odraslih, rade u nadbiskupijskom Caritasu, u zdravstvu. Zauzimaju se mnogo za opismenjivanje, osobito žena, brinu se o ostavljenoj djeci, siročadi, udovicama, zlostavljanim ženama, prognanima.

Odgoj i obrazovanje djece i mlađeži obilježje je i karizma naše zajednice. To na poseban način doživljavaju i oživotvoruju naše sestre u DR Kongu. Stoga ne čudi da i povratkom sestara u prvu misijsku postaju u Luhwinju kao prioritet vide obnovu i opremu škola. Na širem području Luhwinje u planinskom i teže pristupačnom kraju (na visini od 2000 metara) postoji devet osnovnih, područnih škola i jedna katolička srednja škola, te sestrinska domaćinska škola. Škole su uglavnom bez ikakve opreme. Nedostaju stolovi i sjedalice. Učionice nemaju stropa, u sušnoj sezoni je nesnosno zbog vrućina, a u kišnoj sezoni u učionicama je bučno jer kiša pada po limenome krovu. Problem je i veliki broj učenika u jednoj učionici za vrijeme nastave, preko 50. Osnovno i jedino pomagalo učenicima je bilježnica. Mnogi završe osnovno školovanje a da nisu vidjeli udžbenik.

Mnogo je djece koja uopće ne pohađaju školu. I ne znaju što je škola. Oni su sestrama posebna briga. Ulagati u školovanje djece, znači ulagati u budućnost. Znači odgajati buduće voditelje zajednica i društva. Obitelji su brojne, i nemoguće je priskrbiti svoj djeci svakodnevno jelo (puno je neishranjene djece), a kamoli i novac potreban za školarinu. Školarina za jednog učenika, s bilježnicama, knjigama, uniformom stoji oko 100 eura godišnje. Uz redoviti rad u školama, osnovnim, srednjim i domaćinskim, ovdje bih istaknula i jedan novi način pomaganja sestara djevojkama, studenticama i srednjoškolkama. Naime, u našem samostanu nedavno su otvorile dvije dvorane, a planiraju i knjižnicu, za učenje, jer djevojke u trošnim daščarama ili kućicama izrađenim od blata nemaju ni prostora ni najosnovnijih uvjeta za to. Naše misionarke su trajno otvorene Božjim nadahnućima, vide potrebe naroda i spremne su pomoći, osobito djeci i mlađima! Mi im možemo pomoći svojim korizmenim darom.

Naša korizmena odricanja treba uvijek pratiti i molitva! Sestre se sa svojim siromasima pouzdaju u naše molitve. Velika je moć molitve! A one, sestre, svakodnevno mole za dobročinitelje. U našim misijskim zajednicama svakoga tjedna slave sv. misu za sve koji im pomažu činiti dobro najpotrebnijima. Žive doista od Providnosti. A providnost uvijek nađe načina i ljudi preko kojih će djelovati. Vjerujem da će tako biti i u ovoj korizmenoj akciji.

Naš dar srca neka bude za srce Afrike! Obnovom i opremanjem škola, darovat ćemo mlađima znanje i sposobljenost da mogu izgrađivati svoje društvo i kršćansku zajednicu.

Osnazeni divnim primjerima prvih kršćana, kada su pojedine Crkve pomagale one u potrebi, i zadarska Crkva ovom akcijom pomoći će Crkvu u Bukavu. U ime najpotrebnijih kojima će se ovom akcijom pomoći i u ime naših sestara preko kojih će im se pomoći udjeliti, iskreno zahvaljujem svakom darivatelju!“

Don Mladen je istaknuo da iz Hrvatske u svijetu djeluje 113 misionara, a iz Zadarske nadbiskupije troje: s. Erika Dadić iz Poljica, s. Ankica Čirjak iz Korlata i laik Leopold Mičić iz župe Dračevac Zadarski. Dvije trećine čovječanstva danas ne poznaje Krista, rekao je don Mladen, dodavši da misijsko djelovanje proizlazi iz poslanja Crkve. Izrazio je uvjerenje da kod svećenika i puka raste misijska svijest za pomoći misijama. Mons. Mustać je rekao da se na svakom susretu u Europi pokazuje razumijevanje prema Africi koja je nama bliski, ali siromašan kontinent i Europa joj je dužna pomoći. Izrazio je želju da po završetku ove akcije netko od predstavnika zadarske nadbiskupije osobno posjeti naše sestre u DR Kongu i uruči prikupljeni prilog za obnovu i opremanje škola.

s. Marija Petra

ŽIVJETI STAROST I NEMOĆ

Živimo u vremenu kada se sve više govori o problemima treće životne dobi, kada cijelokupno društvo traži načina kako omogućiti starijim ljudima da lakše žive s teškoćama koje su neminovne u toj dobi. Isto tako susrećemo se s neosjetljivošću društva za starije i nemoćne osobe, sve više ih se zapostavlja, tjera u institucije gdje imaju ono osnovno za život, ali žive u osamljenosti, izoliranosti i sve to opravdavaju nedostatkom vremena, užurbanosti života i velikom zahtjevnošću starijih ljudi. Nažalost, ni mi nismo izuzete iz tog društva, i mi često pronalazimo mnogo razloga za svoju nebrigu za one kojima smo potrebne i s kojima živimo pod istim krovom.

Dan bolesnika zgodna je prilika da se barem na trenutak zaustavimo i porazgovaramo o životu u starosti, nemoći i bolesti. Više od četrdeset sestara, u nedjeljno jutro 10. veljače, uoči Dana bolesnika okupilo se u našoj samostanskoj dvorani u Splitu na Lovretu. Starije i bolesne sestre, one koje o njima brinu i sve koje su

osjetile potrebu i želju biti zajedno.

Susret su organizirale članice Sekcije za medicinsku i socijalnu službu. Započele smo molitvom psalma 139 *Proničeš me svega i poznaješ* uz multimedijalni prikaz. Potom je s. Andrea, članica sekcije, održala predavanje na temu *Živjeti nemoć i starost* naglasivši da je cijeli naš život prožet nemoću jer se rađamo i umiremo nemoćni, a isto tako cijeli život ljudsko biće ima potrebu bijega od bespomoćnosti. Ne dopuštamo da drugi upoznaju našu nemoć pa na razne načine bježimo od sebe. Dok smo mladi i snažni ne razmišljamo o smislu i veličini patnje. I onda kada patimo ne prihvaćamo to kao dar da možemo kroz patnju rasti i sazrijevati. Kada pati netko nama blizak obećavamo i nemoguće, ali s vremenom svatko ostane sam. Tada ima mnogo vremena i malo ljudi koji su mu blizu. Zašto? Zato što samo djelomično možemo ući u nečiju bol, patnju, osamljenost. To nije opravdanje da ne pokušamo razumjeti one koji nam se povjeravaju u svojoj slabosti, nego poticaj da imamo više razumijevanja, pažnje i suosjećanja za one pored sebe. Jer oni ne traže mnogo, traže malo vremena, malo topline i malo iskrenog suosjećanja. Starost može biti bogata iskustvom i mudrošću, ali ona može biti i teret za nesretnika shrvana godinama i na izmaku strpljivosti. Podnosići poteškoće starosti zacijelo nije lako, ali vidjeti zadovoljnju staricu koja svoju starost nosi kao dar koji očekuje trenutak darivanja, sigurno će i nama mlađima biti jamstvo da u starosti nije sve tako crno i da starost može biti plodonosna i ispunjena.

Na pitanje: Kako podnose starost i što žele poručiti nama mlađima, sestre su svjedočile vlastito življenje starosti, bolesti, naglasile su zahvalnost za brigu, prepuštenost Božjoj volji i zahvalnost za dosadašnji život. Raduju se svakom susretu sa svakom sestrom, prate zajednicu svojom molitvom jer je to najčešće jedino što još mogu. Progavorile su i sestre koje su do nedavno bile aktivne u pomaganju drugima, a sada su i one potrebne pomoći drugih. Poticajno je bilo slušati i sestre koje sada brinu za naše bolesne sestre, s kolikim žarom i snagom sve to rade iako ni same nisu više tako mlade i zdrave.

Na kraju se prisutnima obratila i s. Klara koja je naglasila da su starije i bolesne sestre blagoslov za zajednicu i pozvala ih da se koliko mogu uključuju u život zajednice, a ponajviše da je prate svojom molitvom.

I ovim susretom pokazale smo kako imamo što reći jedne drugima, kako možemo živjeti različitost imajući razumijevanja za one s kojima živimo, kako za život nije dovoljna samo hrana i topli dom. Ponekad je jedna riječ ili jedan susret dodatna snaga od koje se živi.

s. Andrea Nazlić

SLUŽITI NESEBIČNO IZ LJUBAVI

Biti malene, ponizne, pomagati svuda radosne da to smijemo i možemo. Uvijek odgovarati na molbe Crkve i svijeta, služiti nesebično iz ljubavi. (s. Franciska Lampel)

Crkva i njezine institucije uvijek su bile na vjetrometini osuđivanja i ogovaranja. Ako se samo malo vratimo unazad, prisjetit ćemo se i afera koje su se vodile oko Caritasa Zagrebačke nadbiskupije. Čvrsta vjera, istina i pravda, te pouzdanje u Boga nisu poljuljali štićenike ni djelatnike da ostanu dosljedni svojoj malenosti koju su na razne načine iskazivali svojim radom. Među njima i za njih bila je i naša s. Jelena Lončar, čiju je nesebičnost i požrtvovnost u radu prepoznao i uzoriti kardinal Josip Bozanić, i imenovao je ravnateljicom Caritasa Zagrebačke nadbiskupije. Nakon zajedničke večernje molitve s. Davorina Jurić, kućna predstojnica, u blagovaonici je tu vijest objavila i sestrama jordanovačke zajednice. Blagovaonicom se proložio pljesak, te je uslijedilo čestitanje, dobre želje i preporuka s. Jelene u daljnje molitve. Lijepo je bilo vidjeti ozarena lica sestara koje su se iskreno radovali i davale podršku. Vjerujem da je i s. Jelena mogla osjetiti da su njezine sestre uz nju, i da će je njihova molitva u novoj i još odgovornijoj dužnosti neprestano pratiti. A s. Jeleni uz dobre želje želimo da uvijek ima na umu da svako dobro pripada Gospodinu Bogu Svevišnjemu, Gospodaru svih stvari. I neka zahvaljuje njemu od kojega dolazi svako dobro.

s. Helena Rašić

LIMBURG IMA NOVOG BISKUPA

Biskupija Limburg, na području koje djeluju i naše sestre u Frankfurtu, bila je deset mjeseci bez biskupa. A činilo se da je biskupska stolica u Limburgu bila i duže vrijeme prazna. Hvala Bogu, konačno smo dobili novog biskupa i to opet Franza, koji je kao i njegov prethodnik Franz Kamphaus došao iz Münstera. Novi biskup zove se Franz-Peter Tebartz-van Elst. Rođen je 1959. u Kevelaer-Twistedenu, biskupija Münster, drugi po redu od petro djece. Za svećenika je zaređen 1985. u Münsteru, a za biskupa 18. siječnja 2004. također u Münsteru, gdje je do 2007. godine vršio službu pomoćnog biskupa. Biskupiju Limburg preuzeo je 20. siječnja 2008. godine. U prigodi imenovanja novoga biskupa tiskane su posebne crkvene novine Der Sonntag, koje su sadržajne i pune slika iz života novoga biskupa.

Imenovanjem novog biskupa osjetilo se olakšanje u cijeloj biskupiji, jer je već bilo postalo napeto: zašto nema novog biskupa, tko će biti i slično. Eto, novi biskup je tu. I naravno sad se postavlja drugo pitanje: a kakav će biti? Nas strance to također zanima, jer u Njemačkoj dolazi do preoblikovanja župa i zajednica drugih materinskih jezika. Hoće li te zajednice i koliko dugo postojati? Biskup je nasmijan i veoma drag, ulijeva optimizam. Pastoral mu je glavna briga. Želi ljude slušati i „mostove“ graditi.

Velik broj vjernika iz Münstera došao je u Limburg prigodom uvođenja novog biskupa u službu. Katedrala nije mogla primiti sve prisutne, pa je postavljen i veliki šator ispred katedrale, odakle su ljudi mogli preko monitora pratiti Službu Božju. Iz naše zajednice na svečanosti su bili prisutni župnik fra Petar Klapež i s. Damira. Uz brojne kardinale, biskupe i svećenike, prisutan je bio i hrvatski kardinal Vinko Puljić iz Sarajeva. Kad se biskup s procesijom pojavio i stupio na ulazna vrata katedrale, prolomio se pljesak uz bruhanje orgulja, truba i crkvenih zvona. I dok se sve to svečano odvijalo, prolazile su mi misli kako je to sveta i odgovorna dužnost. Stoga je potrebno moliti za biskupe da bi dosljedno mogli vršiti svoju pastirsku službu, na slavu Božju i dobro naroda. Dao Bog da tako i bude.

s. Damira Gelo

KORIZMENA AKCIJA ZADARSKIH MATURANTICA

Dana 9. veljače 2008. godine učenice Medicinske škole «Ante Kuzmanić» iz Zadara (4c razreda, smjer primalje), uputili su se na jednodnevni posjet Zagrebu, točnije korisnicima Zagrebačkog Caritasa u Brezovici i na Savici.

Predvodile su nas razrednica Svjetlana Jelinik, vms. Zvjezdana Begonja, Vesna Uhoda, prof. engleskog jezika i vjeroučiteljica s. Danijela Kovačević. U jutarnjim satima krenuli smo prema odredištu. Ni bura, ni zatvorena cesta nisu nas pokolebali. Uživajući u krajoliku, veselu društvu, pjesmi i smijehu vrijeme je brzo prolazilo. Ne osjetivši teškoće puta već smo bili u Zagrebu. Podijelili smo se u dvije grupe. Jedna od grupe posjetila je Brezovicu, a druga Savicu.

Prijateljski smo primljeni i ugošćeni u njihovim lijepo uređenim kućama. Razgledavajući veliki Caritasov kompleks u Brezovci, kroz koji nas je proveo Zoran Kljajić, ravnatelj Centra

za rehabilitaciju «Bl. Alojzije Stepinac», najviše smo se zadržale u društvu osoba s najtežim oštećenjima.

U Caritasovoj kući na Savici upoznali smo osoblje i pridružili se dječici i njihovim majkama. Ljubazno nas je osoblje upoznalo sa svojim načinom rada. Imali smo priliku u praksi primijeniti svoje stečeno znanje pod budnim okom naše razrednice. Zahvaljujući socijalnoj radnici, dogovoren nam je susret s maloljetnim majkama. Ispričale su nam svoje životne priče koje su bile gotovo iste, a opet toliko različite. Nismo bile rječite, vjerojatno pod utjecajem prethodno ispričanih iskustava koja su iznenadila, čak i pomalo izbezumila svaku od nas. Zapanjujuće je koliko su različiti putovi kroz koje nas život vodi. Poslije razgovora, koji je bio poučnog karaktera, čekao nas je ručak koji je bio za svaku pohvalu. A započeo je, kako dolici, prigodnom molitvom i zahvalom Bogu na zajedništvu i jelu. Uslijedilo je upoznavanje sa s. Jelenom Lončar, ravnateljicom Caritasa Zagrebačke nadbiskupije, koja nam je iskreno zahvalila na posjetu i darovima. Kao znak pažnje dobine smo simbolične poklone, svijeće koje izrađuju invalidni članovi Caritasa. Na red je došlo zajedničko fotografiranje kojim smo ovjekovječili ovaj divan dan. Uz lijepе riječi pozdravili smo se i zahvalili svim djelatnicima i članovima doma. Nadamo se skorom susretu iako će školsko zvono uskoro zazvoniti kraj našem srednjoškolskom obrazovanju. Planiramo dvodnevni posjet, a nadamo se da smo ovom svojom inicijativom otvorile vrata dobrote budućim generacijama naše škole.

Kristina Valjin

UVOD U MEDITACIJU

Uvodna predavanja u meditaciju i meditativne vježbe za sestre juniorke naših triju hrvatskih provincija održao je fra Mladen Herceg od 6. do 9. ožujka ove godine u samostanu u Bijelom polju. Sudjelovalo je 17 sestara sa svojim odgojiteljicama: s. Karolina Bašić, s. Blaženka Franjičević i s. Petra Bagarić. Iz naše provincija bile su prisutne s. Lucije Bilokapić i s. Lidija Bernardica Matijević. Bile smo uključene u uobičajeni dnevni red kuće. Raspored predavanja omogućavao je dobro praćenje programa u koji je bio uključen i osobni rad na sebi u obliku molitve i razmatranja.

Predavanja su nam donijela jedan dio najnovijih dostignuća iz psihologije, filozofske antropologije te medicine i njihovo uzročno – posljedično djelovanje koje nalazimo u duhovnosti. Problemi modernoga čovjeka ne zaobilaze redovnički stalež. Gužva na ulicama, nedostatak vremena, stresne situacije i nemiri uklapljeni su u našu svakodnevnicu. Iako moderni čovjek živi doduše u svom specifičnom okruženju, ipak ga zaokuplja staro sudbinsko pitanje *tko sam, odakle dolazim i kamo idem?* Dobro upoznavanje samoga sebe omogućuje nam pristup drugome, a odnos s drugim, tj. bližnjim temelj je bez kojega ne možemo doći do odnosa s Bogom. Usmena molitva bez povezivanja s mojim unutarnjim stavom nikada ne može biti dovoljna za pravi mir koji ćemo osjetiti u ravnoteži tijela, duše i duha. Zato nas je fra Mladen često podsjećao na riječi svetoga Augustina koji kaže: „Molitva je transformiranje sebe a ne informiranje Boga.“

Prvi korak koji moramo svladati u radu na upoznavanju samoga sebe je iskrenost i otvorenost, dobra volja za ulazak u duhovni život. Čovjek je jedna cjelina tijela, duše i duha, pa će život čovjeka koji ulazi u dubine svojega duha biti najkvalitetniji. Duhovni život traži promjenu a promjena podrazumijeva napuštanje staroga, uhodanoga stanja. Nikome nije lako početi nešto novo, nešto što još dovoljno ne poznajemo, kretati se stazama koje nisu poznate i uhodane. Zato čovjek ne voli promjenu i pokušava što dulje ostati na starom tlu. Međutim, Bog neprestano poziva čovjeka na zajedništvo s Njim. Za doživljaj dubine sreće i radosti, potrebno je odazvati se pozivu.

U konačnici, svi mi težimo za ljubavlju. Ona nas nikada ne prestaje zanimati tako da i nesvjesno tragamo za novim, neuhodanim putovima. Naš život je trajno obraćenje, neprestano traganje i okretanje za smislim života. Carl Gustav Jung, poznati švicarski psiholog, izjavio je da u njegovoj praksi nije postojao niti jedan pacijent koji nije imao ovaj religiozni problem. Tek rješavanjem ovoga problema a to je smisao života, čovjek može normalno živjeti a to znači da će svi njegovi dijelovi - duh, duša i tijelo - skladno surađivati.

U pravilan razvoj čovjeka ulazi dobro poznavanje svoga tijela. Sjedenje, disanje i posvješćivanje tijela važno je za poznavanje osjećaja ritma u sebi. Naš hod, govor ili način sjedenja odaje sliku našeg unutarnjeg života. Sve je važno uočavati: Jesu li naše misli zbrkane ili složene, kakvi su nam snovi, što nas čini nervoznim, kakvi doživljaji nam padaju na pamet dok razmatramo?

Ovo je jedan mali prikaz o izlaganjima fra Mladena i o radu sestara juniorki na susretu u Bijelom polju koji je protekao u ozračju tišine. Rad na upoznavanju samoga sebe je neophodan dio redovničkog života pa kao takav ulazi u odgovni plan. Bez obzira na način primjene, meditacija je nešto što mi već poznajemo iz dnevnih razmatranja samo što nam nije dovoljno posvješćeno. Ovaj susret omogućio je svjestan pristup meditaciji kao sredstvu preko kojega se može doći do upoznavanja samoga sebe. Način meditiranja (glazba, slike, boje, cvijeće) svatko odabire sam prema svojim potrebama.

Na kraju, važno je imati na umu da je ispravan samo onaj duhovni put koji vodi u svakodnevni život. Isus nam je odlazeći s ovoga svijeta ostavio dvije zapovijedi ljubavi. Do Boga je moguće doći samo preko odnosa s bližnjim a taj je odnos uvjetovan poznavanjem samoga sebe. Nije moguće ostvariti dobar odnos s drugim ne imajući ispravnu sliku o sebi. Tako je prepoznavanje vlastite ovisnosti jedan poseban stupanj zrelosti. Potreba drugoga, navezanosti i ovisnosti vječne su opasnosti za čovjeka. Ukoliko prelaze u uvjete koji moraju biti ostvareni za moju sreću, postaju uzroci patnje. Spoznavanjem sebe, analizom patnje i razlikovanjem navezanosti dolazi se do spoznaje da je uzrok patnje uvijek u meni pa ga tamo moram i tražiti ukoliko ga želim otkloniti. Zato je fra Mladen završavajući ovaj susret naglasio riječi svetoga Augustina: „Molitva je transformiranje sebe a ne informiranje Boga.“

s. Lidija Bernardica Matijević

IZ DJEĆEJG VRTIĆA U ARBANASIMA

GODINU DANA POSLIJE...

...novootvoreni dječji vrtić u Zadru, Arbanasi postao je prepoznatljivo mjesto susreta malih i odraslih, gdje su mali pred našim očima postajali „odrasliji“. A mi odrasli, malim smo koracima postizali uspješne prilagodbe, temeljili konstruktivne razgovore za dobrobit svakog djeteta i za svaku situaciju, zajednički stvarali odgojno ozračje prožeto ljubavlju i razumijevanjem u cilju punog ostvarivanja djetetovih potreba.

Znamo da svako dijete „ispriča“ svoju priču dolaskom i prilagođavanjem na nove osobe i na vrtić koji postaje njegov drugi dom, a kako roditelji to proživljavaju zorno nam predočuje tekst koji slijedi.

Jedna od najvećih roditeljskih dilema jest, bez sumnje, upis i polazak djeteta u vrtić. Javlju se mnoga pitanja, poput onih: U koji vrtić upisati dijete? Hoće li teta znati što je najbolje za moje dijete? Kako će se moje dijete snaći u vrtiću? Kako ćemo se svi zajedno snaći u novoj situaciji?

Kao dijete, živjela sam na otoku na kojem vrtića nije bilo, no sve svoje slobodno vrijeme provodila sam kod časnih sestara koje su nas nekoliko djevojčica poučavale sviranju klavira, učile su nas pjevati, učile nas peći kolačice. Ti dani su mi ostali u najljepšem sjećanju.

Kad sam saznala da se u našem gradu otvara vrtić koji će voditi časne sestre, pomislila sam kako bih voljela da i moja curica nađe svoje mjesto u njemu. Sjetila sam se kako je meni bilo lijepo to vrijeme provedeno u društvu časnih sestara. No kako se svi mi pomalo bojimo nepoznatih situacija, tako su se i u meni javile sumnje u to kako će proći razdoblje prilagodbe i kakve su odgojne metode i program vrtića. Jako sam se trudila da svoju curicu odgojim u vjerskom duhu, da izmoli prije spavanja, da bude dobra prema drugima i da se odmalena nauči pravilima pristojnog ponašanja pa mi je stoga to pitanje bilo još važnije.

Kad sam upoznala sestruru Sanju, mogu slobodno napisati da su sve moje sumnje bespovratno isčeznule. Preda mnom je stajala vrlo pametna, elokventna i dobra osoba, kojoj se u očima vidjela neka neobična milost i ljubav za svih, a posebno za djecu. Nakon tog susreta, još više je u meni rasla želja da moja Martina bude dio njene vrtičke grupe.

Kad je počela nova vrtička godina, ujedno i naša prva zajednička godina sa tetom Sanjom i drugim tetama u vrtiću, svi u obitelji smo bili vrlo uzbuđeni i sretni. Naravno da je u početku bilo i malo tuge, jer je to bilo prvi put da se odvajamo od djeteta, no kad sam vidjela da je Martina vrlo zadovoljna, da jedva čeka otići u vrtić, bilo mi je lakše.

Međutim, kako to inače biva, nakon nekih mjesec dana suočili smo se s prvom krizom. Martina je zbog bolesti neko vrijeme izbivala, no kad se vratila u vrtić, počelo je jedno teško razdoblje u kojem je bilo mnogo suza, nervoze i nevoljkog odlaska u vrtić. Tete su me uvjeravale da je to normalno i da će s vremenom proći, ali meni ni mojoj obitelji nije bilo svejedno gledati malenu u suzama. Tad sam u jednom iskrenom razgovoru sa sestrom Sanjom shvatila da i mi odrasli nekad moramo prihvati da je i djeci teško, da je i njima to sve novo, odvojeni su od svoje obitelji koja im je do odlaska u vrtić bila jedino što su poznavali, neka vrsta utočišta. Shvatila sam da je sasvim prirodno da i djeca proživljavaju teške trenutke i da im mi roditelji moramo izaći u susret te na neki način potisnuti naše roditeljske strahove i brige i dati sve od sebe da im pomognemo da to razdoblje što lakše prebrode.

Nakon nepuna četiri mjeseca mogu s ponosom reći da mislim da smo u tome uspjeli. Kriza je prošla relativno brzo, uz puno razgovora u obitelji i puno podrške svih teta u vrtiću koje su me iznenadile neizmjernom količinom strpljenja i razumijevanja, ne samo za moje dijete, nego i za svu ostalu djecu u vrtiću. Neopisivo sam zadovoljna načinom na koji časne sestre i tete uz njih rade sa djecom. Kad Martina dođe kući i kad upitam što si danas radila u vrtiću, ne prestaje pričati.

Vidim da je jako sretna, postala je vrlo druželjubiva, od relativno sramežljive i povučene curice postala je dijete koje veselo pjeva pjesmice, razvila je osjećaj za zajedništvo i stekla puno novih malih prijatelja. Odlazak u vrtić joj predstavlja iznimnu sreću i veselje jer uči puno novih stvari, sve više se osamostaljuje a na neki način vidim da se naučila i boriti za ono što želi.

Vrhunac prvih zajedničkih mjeseci je bila i nedavno održana božićna predstava u kojoj nisam mogla suspregnuti suze gledajući sve one mališane i moju Martinu kako pjevaju božićne pjesme i veselo plještu rukicama uz podršku teta koje su ih uvježbale. Bio je to jedan od onih trenutaka koji se pamte cijeli život.

Svega toga ne bi bilo da nije svih teta u vrtiću, ne samo sestre Sanje koja je "spiritus movens", već i s. Lucije, teta Lucijane i Marije i s. Rozarije koje se na sve moguće načine trude da našoj djeci dani u vrtiću budu ispunjeni, da nauče mnogo o vjeri, molitvi, ljubavi za sve ljude te da ih uz roditelje pripreme za sve izazove koji ih čekaju u životu. U ime moje obitelji i moje osobno, želim Vam zahvaliti na trudu i ljubavi koju dajete mojoj curici i svoj djeci u vrtiću uz nadu da ćete svoju ljubav i brigu i dalje nesebično darivati mnogim naraštajima zadarske dječice.

Ana-Marija Maršić, Martinina mama

POBOŽNOST KRIŽNOG PUTA

Dana 7. ožujka 2008. godine upriličen je susret s obiteljima djece dječjeg vrtića *Jordanovac* podružnica Zadar u župnoj crkvi Gospe Loretske u Arbanasima. Roditelji su zajedno s ostalim župljanima sudjelovali u razmatranju i čitanju postaja križnoga puta, a pobožnost je predvodio župnik don Josip Bunić. Tekst su uglavnom čitale mame držeći svoje dijete za ruku, što je bio dirljiv prizor za sve prisutne.

Odazvalo se oko 30 obitelji. Roditelji su izjavili da im je bilo dragو sudjelovati u ovoj pobožnosti, jer i oni osobno nose lijepa sjećanja kad su kao djeca sa svojim roditeljima rado sudjelovali u pobožnostima križnoga puta.

Ovaj susret organiziran je u nadi da se kao mala zajednica vjernika razmišljanjem o Isusovoј muci i smrti na križu pripremimo na najveći kršćanski blagdan - Uskrs. Naš put je upravo križni put koji nas kao škola života podsjeća na naše križeve i probleme, ali i na naše uskrsnuće. Pobožnost križnog puta pobožnost je razmišljanja i o obiteljskom životu, o roditeljskoj ljubavi i o pozivu na obraćenje na koji smo uvijek i stalno svi pozvani. I kako reče jedna mama: "Daj, Bože, još ovakvih susreta. Potrebni su nam da putovima ljubavi odgajamo i sebe i svoju djecu".

s. Sanja Stojić

JEKA IZ AFRIKE

NADA NE VARA

Uz ponovno otvaranje zajednice sestara u Nyantende

Prema Katekizmu Katoličke Crkve, nada – ufanje, sestra je dviju bogoslovnih kreposti: vjere i ljubavi. Nada „je čežnja za srećom što ju je Bog stavio u srce svakog čovjeka. Ona obuhvaća očekivanja što ih nadahnjuju ljudske djelatnosti, pročišćuje ih i upravlja prema kraljevstvu nebeskome, čuva od malodušja i podržava u svim časovima napuštenosti, širi srce u iščekivanju vječnoga blaženstva. Polet nade čuva od sebičnosti i vodi k radosti ljubavi“ (KKC 1818).

Nadati se, imati nadu, karakteristika je čovjeka. Izraelski narod prošao je pustinjom, izdržavao sva iskušenja na putu u obećanu zemlju u nadi da će jednom u nju ući. Jednog dana ta nada postala je stvarnost. Oni koji su ustrajali u vjeri da ih Bog vodi ušli su u obećanu zemlju.

U životu svakog od nas nada ima vrlo važnu ulogu. Ona je kao stup za koji se držimo u opasnosti, svjetlo i putokaz u mraku. Svako započeto djelo praćeno je nadom da će jednom biti dovršeno.

Djelo zajednice naših sestara u župi Nyantende, tj. prisutnost sestara u Nyantende, započela je pred 20 godina, u ožujku 1988. godine. Tri sestre: s. Blaženka Barun, s. Mirjam Penić i s. Mariangela Todorić, pune poleta i snage odlaze iz Luhwinje u Nyantende nadajući se da će biti dobrodošle ljudima. Odlaze svjedočiti svoje poslanje navješćujući im Krista uskrsloga, Krista osloboditelja, odlaze pomagati potrebnima, graditi i saditi, tj. poboljšati uvjete života ljudi u Nyantende.

Kuća za sestre bila je skoro dovršena, trebalo ju je samo očistiti i rasporediti stvari „po našu“. Donosim jedan detalj iz toga vremena. Prozori na kući bili su bez zastora što je dobro došlo znatiželjnoj djeci da nas pozdrave kroz prozor i „počire“ malo unutra, da vide sestre koje su došle k njima i da vide što su donijele. Bilo je zanimljivo vidjeti te male, crne glavice kako izviruju sa svih strana oko kuće prateći svaki naš pokret. To je bio prvi kontakt s ljudima u Nyantende, preko djece, jednostavnim pozdravom, osmijehom, stiskom ruke. A onda su počeli dolaziti odrasli. Brzo smo se stavile na posao: kateheza djece, vjerske pouke odraslih, rad u zdravstvenom centru, domaćinskoj školi, gradnja kuća, popravljanje putova i obrađivanje polja. Mnogi su se čudili kako sestre puno rade i želete pomoći svakomu.

Posebno divljenje bilo je to što govorimo jezikom *mashi*, jezikom nimalo laganim naučiti, tek poneki misionar ga govori. Bjelkinje govore našim jezikom! – divljenje i čuđenje u isto vrijeme. Zahvaljujući i tomu, a nošene franjevačkom karizmom jednostavnosti, malenosti i veselja, nije nam bilo teško početi. Posebno nam je bio naklonjen ženski svijet. Kada je trebalo obraditi polje, bilo je dovoljno to reći u crkvi i žene bi došle u tako velikom broju, njih preko 200, da ne bi bilo posla za sve. Žene su se posebno veselile gradnji rodilišta. Njihova pomoć bila je u prenošenju

kamenja za gradnju s mjesta udaljenog oko 2 km od mjesta gradnje. Trebalo je prijeći jednu veliku uzbrdicu s kamenjem na glavi ili na leđima.

Kada se dobro započne, ne može nego ići dobro. Vrijeme je teklo, dolazile su nove sestre u pomoć ili za zamjenu: s. Većenega Dovranić, s. Mirabilis Višić, s. Ivana Džimbeg, s. Samuela Bešker, s. Ivka Piplović. U Nyantende se puno radilo. Mjesto je dobilo novi izgled. Dispanzer i domaćinska škola bili su na dobrom glasu, mnogi su dolazili izdaleka, posebno u rodilište. Govorili su kako su lijepo primljeni od sestara. Sestre su imale automobil i kad je trebalo nekoga hitno prevesti u bolnicu u bilo koje doba noći i dana, po suncu, kiši ili blatu, isle su da bi spasile život djeteta i majke. Domaćinska škola bila je primjer drugim školama u biskupiji po organiziranosti rada i suradnji sestara s laicima. Za vrijeme od 1988. do 1994. godine, rekli bismo: bila su to stara, dobra vremena za kojima žalimo. Jer danas su druga vremena. Ukratko rečeno, bilo je to vrijeme mirnoga rada i napretka. Zahvaljujući dobroj suradnji sestara s laicima moglo se utjecati na promjenu shvaćanja, mentalitet i formiranje ljudske osobe. To je naš svakodnevni posao koji zahtijeva mnogo strpljivosti i razumijevanja. Inkulturacija je za nas izazov i obveza.

U razdoblju od 1994. do 1996. vremena se mijenjaju. U susjednoj zemlji Rwandi započeo je rat. Nyantende se nalazi na samoj granici s Rwandom. U Kongu se zadnjih godina osjećala napetost i nestabilnost u vlasti s predsjednikom Mobutu, propadanje državnih institucija, nezadovoljstvo vojske i naroda. Opozicija, s generalom Loran Deseré Kabila (otac sadašnjeg predsjednika) na čelu, sklapa ugovor sa susjednim zemljama za rušenje vlasti u Kinshasi. To je pogodovalo prenošenju rata iz Rwande, pa i Kongo postaje zemlja nereda, straha, noćnih napada u kuće, postavljanje mina po putovima i privatnim prostorijama.

Zajednica sestara u Nyantende, posjećena je prvi put noću od, rekao bi sv. Franjo, „braće bandita“. Sve smo bile prestrašene i šokirane misleći kako je to što nam se dogodilo nešto strašno. Danas, četrnaest godina nakon toga, vidimo da je to bio jedan od najblažih napada od njih desetak koliko smo ih doživjele u tri zajednice. Svaki put to je novi šok. Ali nuda se budi i govori nam tihim, nutarnjim glasom: „Ne, ovo nije kraj! Život se nastavlja. Podignite glave svoje, idemo dalje.“ Glas nade je govorio tako, a u zemlji, kao i u susjednim zemljama, sve je bilo spremno za početak deset godišnjeg rata od 1996. do 2006., ako je rat uopće prestao 2006.?! Nažalost, rat nije prestao! Mijenja se samo ratna taktika.

Razdoblje od 1996. do 2006. godine je vrijeme o kojem smo najviše pisale u našim *Odjecima*. Stoga bih se samo kratko osvrnula na to razdoblje koje je od velike važnosti u povijesti naše prisutnosti u župi Nyantende i u nadbiskupiji Bukavu. To je vrijeme obilježeno križem, moralnom i fizičkom patnjom, bogato svjedočanskom ljubavlju sestara u borbi za opstanak zajednice u službi Crkvi, obrani siromašnih, pružanju pomoći ratnoj siročadi, ranjenicima na duši i tijelu. To je vrijeme i našeg sestrinskog zblizavanja u brizi jedne za drugu. Zatvaranjem dviju zajednica: Nyantende i Luhwinje, sve smo bile smještene u našu treću zajednicu Nguba u Bukavu. To je vrijeme i novih duhovnih zvanja, možda već kao plod svega doživljenoga. To je, moglo bi se reći, apokaliptičko vrijeme, vrijeme borbe između dobra i zla sve do življnenja tamne noći slične onoj sv. Ivana od Križa, gdje čovjek ne vidi niti osjeća ništa osim tame i mraka, pitajući se čemu sva ta zla prouzrokovana ratom i do kada će trajati? Kad ćemo već jednom vidjeti dane mira? Odgovor je samo u križu Kristovu i njegovoj ljubavi kojom opršta sva zla, On je nuda naša i spas. Nuda, taj nutarnji glas i elan, budi se svako jutro iznova govoreći: Danas će biti bolje, ne čuju se eksplozije; ljudi te čekaju u bolnici, u školi, izbjeglice na kućnim vratima.

Od 15. veljače 1997. godine zajednica sestara iz Nyantende nastanila se u Bukavu, kamo su poslije došle i sestre iz Luhwinje. Međutim, tim odlaskom sestara naša prisutnost u Nyantende kao i u Luhwinji nije prestala. Ljudi s kojima smo radile nastavili su raditi, a mi smo dolazile povremeno podržati ih i ohrabriti savjetom, i materijalnom pomoći. Rad u bolnici u Nyantende

zahtijevao je putovanje svaki dan tijekom sedam godina, a rad u školi tri godine. Danas kad ovo pišem, putovati više nije potrebno. Bogu hvala, sestre su ponovno u Nyantende.

Na blagdan Male Gospe, 8. rujna 2008. godine, glas nade kao da je potvrdio samu sebe: Ja sam ostvariva. Onaj tko se drži mene, neće posrnuti. Toga je dana, naime, blagoslovljena sestrinska kuća, djelomično popravljena. Popravci i nadogradnja traju već više od godine dana, još nije sve dovršeno. Ali odlučile smo tamo poći, jer osjeća se da je došlo vrijeme za povratak u Nyantende. O. Emmanuel Bisimwa, župnik župe Nyantende sa svojom subraćom franjevcima, trojicom dijecezanskih đakona, uz sudjelovanje nas sestara i nekoliko bližih suradnika iz Nyantende, slavili smo sv. misu i ponovno blagoslovili našu kuću. O. Emmanuel je u svojoj prigodnoj homiliji povezao povratak sestara u Nyantende s danom rođenja Bl. Dj. Marije i rekao kako je ovo dan ponovnog rođenja zajednice sestara u Nyantende. Podržao nas je i čestitao na

ovoju odluci, želeći dobrodošlicu sestrama u njegovu župu. Na licima prisutnih odražavala se radost jednog ispunjenja. U pjesmi i plesu zahvale Bogu poslje sv. pričesti doživjele smo zajedništvo s Bogom, sa sestrama i braćom franjevcima koji su nas rado dočekali i vrlo lijepo primili. Nakon sv. mise slijedilo je predstavljanje sestara koje su određene za zajednicu u Nyantende, čestitke i darovi. Na kraju smo zajedno blagovali, a potom smo se mi sestre vratile u Bukavu, za još jednu noć.

Dana 9. rujna 2007. došle su sestre koje će ostati u Nyantende: s. Noëlla Kajibwami, s. Deodata Baganda, s. Immaculée Kashera i s. Mirjam Penić, u pratnji svih ostalih naših sestara i kandidatkinja iz Bukavu.

Nada ne vara! Ponovno smo u župi Nyantende! Nadamo se uskoro i u Luhwinju. Polje rada za sestre je veliko, očekivanja ljudi isto tako. Trebat će dobro promisliti od kuda ponovno početi. Sestre već rade u školi i u bolnici. Ono što želimo je: biti znak Božje prisutnosti ljudima u Nyantende. To je ujedno naša želja i naš poziv. I dalje živimo u stamenoj nadi da ćemo s pomoću Božjom odgovoriti na taj poziv našim svakodnevnim življnjem. U tu svrhu računamo na molitve svih vas, drage sestre, i podršku svake vrste. Sve vas diljem Kongregacije i Provincije sestrinski pozdravljamo.

s. Mirjam Penić

NEPRESTANI RAST

Ponovno otvorenje zajednice u Luhwinji

Tijekom ratnih događanja u našoj zemlji DR Kongo zajednica u Luhwinji je bila zatvorena zbog nesigurnosti i životne ugroženosti sestara.

Zahvaljujemo i blagoslivljamo Gospodina za njegova čudesna djela. Po njegovoj milosti na svetkovinu Sveće obitelji, 30. prosinca 2007. godine, majka Crkva je odlučila službeno otvoriti župu Krista Kralja u Kazibi, jer je dosadašnji zaštitnik kapelaniye bila upravo Sv. obitelj. Župa je dobila i prvoga župnika u osobi fra Drage Gverića. Za dobar uspjeh ove svečanosti sve smo mi sestre bile uključene u pripremu.

Bog je velik! U istoj prigodi nadbiskup iz Bukavu François Xavier Maroy planirao je da iz Kazibe dođe u našu župu, u Luhwinjau. Tako je 31. prosinca 2007. godine došao u našu zajednicu te slavio sv. misu i blagoslovio nas, kuću, vrt i naše prisutne radnike. Ono što smo sanjale dugi niz godina danas je postalo stvarnost. Naime, osam godina je prošlo od kad smo, ne svojom voljom, napustile to naše gniezdo.

Poslije blagoslova nastavili smo s misom. Uz nadbiskupa koncelebrirao je župnik župe Luhwinja i svećenik iz biskupove pratnje. Misu smo pjevale mi sestre i kandidatkinje. U prigodnoj homiliji nadbiskup je rekao: "Redovnice i redovnici su majke i očevi svih nas. I kad jedna sestra polaže svoje zavjete ona dobiva novo ime. U Europi svatko je zove sestro, a mi ovdje kažemo „mama“, što znači da je ona majka svih nas." Tim riječima htio nas je posjetiti da trebamo biti majke narodu Luhwinje kojem smo poslane služiti.

Poslije mise blagovali smo bratski ručak. Tijekom ručka naša odgovorna sestra Mirabilis Višić pročitala je tri pisma: biskupovo pismo o ponovnom otvaranju zajednice, drugo je bilo od naše provincijalne predstojnice s. Klare Šimunović upućeno sestrama u prigodi ponovnog otvaranja zajednice u Luhwinji, a treće je dekret imenovanja s. Françoise Balibuno Ciza kućnom predstojnicom zajednice sestara u Luhwinji na tri godine. Našu novu zajednicu čine: s. Françoise Balibuno Ciza, s. Noëlla Muderhwa Mizinzi, s. Anoalite Pendeza Kavira i s. Clara Agano Kahambu.

Za ovu sretnu prigodu nadbiskup nam je darovao jednu kravu za novu zajednicu. Ponovno otvaranje zajednice u isto je vrijeme i neprestani rast školskih sestara u DR Congo. Sve smo

bile sretne zbog trenutaka podijeljenih s našim nadbiskupom. Odlazeći u Bukavu obećao nam je svoju neprestanu molitvu.

Ponovno otvaranje zajednice nakon više godina odsutnosti je velika radost za sve nas, sestre i kandidatkinje školskih sestara franjevaka u DR Kongu. Hvalimo i slavimo Gospodina za ove trenutke.

s. Françoise Balibuno Ciza

OSNIVANJE ŽUPE U KAZIBI

Otvaranje župe Krista Kralja u Kazibi se dogodilo u ozračju mira i radosti, zajedništva molitve i rada. Euharistijsko slavlje predvodio je o. nadbiskup François Xavier Maroy u koncelebraciji tridesetak svećenika. Župa je povjerena ocima franjevcima.

Poslije mise svi pozvani su podijelili čašu radosti s cijelom franjevačkom obitelji u školi koja nosi naziv *Sv. Franjo*. Mi sestre i kandidatkinje, sa svećenicima i Božjim narodom, bile smo sretne da smo mogle aktivno sudjelovati u svim pripravama kako bi taj dan bio zaista Bogu na slavu.

Naše putovanje iz Bukavu bilo je u petak 28. prosinca 2007. godine. Došavši u Kazibu počele smo s pripremama. Sva tri dana smo zajednički zdušno radile, sretne da možemo pomoći u pripremi za taj veliki dan. S nama su surađivale i kršćanske žene jer je bilo puno posla. Dogovorili smo se da svima koji dođu na misu treba ponuditi nešto za jelo. A kažu da je bilo oko pet tisuća ljudi. Navečer smo sve bile umorne, ali smo zadovoljne išle u Luhwinju kako bismo se pripravile za otvaranje naše zajednice.

Božji blagoslov neka bdije nad našom zajednicom u Luhwinji i novom župom u Kazibi!

Kandidatkinje

APOSTOLAT NA BADNJI DAN

U prigodi božićnih blagdana, na Badnji dan 2007., nekoliko naših sestre i kandidatkinja, jedan isusovac, jedna sestra iz zajednice Bijelih sestara, dvije sestre franjevke druge kongregacije i dvije kandidatkinje, uz pomoć Caritasa, posjetili smo i čestitali Božić i Novu godinu našoj braći i sestrama u glavnem zatvoru u Bukavu. To je bila prilika da vidimo tešku situaciju u kojoj zatvorenici žive.

U početku nas odgovorni zatvora nisu željeli pustiti unutra. Poslije puno pregovaranja ipak su nam dopustili da svi možemo ući. Zatvor je podijeljen na osam sala. Sedam ih je za muškarce kojih je toga dana bilo 522, a jedna sala za žene gdje je bilo 17 žena od kojih je jedna trudna, petero djece, najmlađem je tek 9 mjeseci. Bile smo sretne da smo mogle barem malo radosti donijeti toj bijednoj braći. Na koncu su nam se svi zahvalili, pa i policija koja ih čuva.

Marie-Jeanne Kavugho Kyalwali, kandidatkinja

USKRSNE ČESTITKE

Uskrs je temelj naše vjere! Drage sestre, neka nam bude i zalog radosnog življenja u predanju jednih drugima.

Sretan Uskrs žele uz pozdrav

vaše sestre iz Glonna

Ufanje mi uskrslo je, Krist moj Gospod i sve moje! (Iz Posljednice)

Neka proslava Gospodinova Uskrsnuća oživi u nama spoznaju o beskrajnoj ljubavi kojom je Bog prigrlio svijet davši za njega svoga Jedinorođenca, pa da se njome ohrabreni, jednom zauvijek, opredijelimo za put ljubavi, istine i života.

Mir i radost Uskrsa svim sestrama i čitateljima *Odjeka* žele

vaše sestre iz Kaštel Lukšića

Uskrs je jedinstveni dan u povijesti čovječanstva. To je dan Kristove pobjede. Dan pobjede nad grijehom, zlom i samom smrću. Toga nitko nije bio svjestan, pa ni žene, ni učenici. U njima kao da nije bilo dovoljno vjere, nade i radosti. Srca su im bila prazna i tužna.

Ni mi nismo ponekad drugačiji. Srca su nam tvrda i otežala.

Neka nas Božja Riječ zagrije i prožme da se Uskrsti stvarno nastani u našoj Zajednici, žele i čestitaju

sestre iz Frankfurta

Bog je po svome Sinu pobijedio smrt, a nama otvorio pristup vječnom životu. Zato slavimo blagdan njegova uskrsnuća. Neka nas obnovi svojim Duhom, da i mi uskrsnemo u svjetlo života.

Sretan Uskrs žele vam

sestre iz Arbanasa, Zadar

Neka nam Isusovo uskrsnuće bude nepresušni izvor milosti i snage za uvijek novi poticaj da nosimo i budemo radost jedni drugima.

Želimo sretan uskrs i uskrsne blagdane!

Vaše sestre iz Imotskog

Radost Vazmenog Aleluja odjeknula i u našim srcima kako bismo, probuđene nadom novoga života mogle dublje spoznati istinske zaživjeti i odgovornije svjedočiti smisao patnje i križa, smisao umiranja na radost novoga rođenja.

Sretan i blagoslovjen Uskrs žele

sestre s Lovreta, Split

Vjera u Kristovo uskrsnuće neka nas izvede iz naših grobova i preobrazi za novi život u Njemu.

Sretan i blagoslovjen Uskrs žele

sestre s Jordanovca, Zagreb

„Nek taj dan slavlja najveći, nek vjera i
nas okrijepi, i mirom Božjim usreći,
Aleluja!“

U ovim mislima čestitamo i želimo obilje
mira i prave uskrsne radosti.

Vaše sestre iz Trpnja

*U Njemu je smrt umrla, pobijedena
zauvijek da bi se čovjek, umirući u smrti,
mogao roditi za novi život. (A. C.)*

Svim sestrama i čitateljima *Odjeka* novi
život u uskrslome Kristu žele

kandidatkinje sa s. Mirjom

*I obradovaše se učenici vidjevši
Gospodina. (Iv 20,20)*

U susretu s Uskrslim učenici su, ispunjeni
radošću zbog njegove blizine, primili
snagu za svagdanji hod prema cilju.

Neka i nas u našem svagdanu krijepi
otajstvo uskrsnuća, te se u nama i po nama
žarče odražava Božja Radost.

Blagoslov Uskrsa bio sa svima Vama!

Sestre iz samostana u Sinju

NAŠI POKOJNICI

SESTRE NAŠE KONGREGACIJE

- s. **M. Josephine Tominac**, vrhovna predstojnica od 1969. do 1981. godine,
živjela 90 godina, u Kongregaciji 74 godine,
preminula 22. prosinca 2007. u Lemontu.
- s. **M. Ana Marija Jurić-Arambašić**, živjela 52 godine, u Kongregaciji 33 godine,
preminula 25. prosinca 2007. u Zadru.
- s. **M. Norberta García Díaz**, živjela 89 godina, u Kongregaciji 66 godina,
preminula 23. siječnja 2008. u Formosi.
- s. **M. Amalija Rola**, živjela 91 godinu, u Kongregaciji 70 godina,
preminula 30. siječnja 2008. u Ljubljani.

RODBINA SESTARA

Mile Petričević, brat s. Miroslave, preminuo 14. prosinca 2007. u 80. godini života.

Ante Ćaleta, brat s. Ambrozije, preminuo 19. prosinca 2007. u 63. godini života.

S. M. ANA MARIJA JURIĆ-ARAMBAŠIĆ

U svetoj božićnoj noći svidjelo se Gospodinu našu dragu s. Anu Mariju Jurić-Arambašić pozvati u svoju vječnu radost. U bolnici u Zadru preminula je nakon duge teške bolesti. Posljednjih dana u bolnici sestre iz zajednice u Zadru stalno su se izmjenjivale i bile uz nju.

Na blagdan sv. Ivana, 27. prosinca, upriličen je ispraćaj naše pokojne s. Ane Marije iz samostana u Zadru. U 15,30 sati misnim slavlјem koje je predvodio fra Nikola Rošić u novoj samostanskoj kapeli, sestre, rodbina, brojni svećenici, poznavatelji i prijatelji oprostili su se od pokojnice, koja je od 1990. godine živjela u Zadru i djelovala u zadarskoj bolnici vedro i susretljivo sa svima koji su s njom dolazili u doticaj. U ime nadbiskupa mons. Ivana Prendę i Nadbiskupije Zadarske od pokojne sestre Ane Marije oprostio se don Gašpar Dodić, predstojnik Katehetskog ureda i župnik na Ploči u Zadru. Navečer je tijelo pokojnice prevezeno u Split na groblje Lovrinac.

Dana 28. prosinca bio je sprovod. Iznimno velik broj sestara, svećenika, rodbine i poznavatelja s. Ane Marije okupio se na Lovrincu da joj izraze posljednju počast i zahvalnost za primjeran život vjere i nade. Od pokojnice se dirljivim riječima oprostila provincijalna predstojnica s. Klara Šimunović. Sprovodni obred na Lovrincu predvodio je gvardijan samostana na Dobrome fra Ante Bilokapić, a misno slavlje nakon sprovoda u samostanskoj kapeli na Lovretu predvodio je fra Ante Udovičić.

OPROŠTAJNO SLOVO PROVINCIALNE PREDSTOJNICE

Drage sestre, poštovani svećenici, cijenjena rodbino i priatelji s. Ane Marije!

U božićnoj noći dok smo slavili otajstvo rođenja našega Spasitelja, svidjelo se Njemu iz ovoga života, novim rođenjem, pozvati k sebi našu s. Anu Mariju Jurić Arambašić.

Puni vjere u uskrsnuće i život vječni danas smo se okupili da molitvom, u snazi našega vjerničkoga zajedništva, preporučimo našu sestru Gospodinu, da joj udijeli mir i puninu života, a nas da okrijepi utjehom svoje prisutnosti.

S. Ana Marija krsnim imenom Ana rođena je 20. listopada 1955. godine u Kijevu od oca Ivana i majke Luce rođ. Jurić-Grgić, u obitelji s još dvije sestre i dva brata. U rodnom mjestu podno Dinare završila je osmogodišnju školu. U samostan u Splitu na Lovretu primljena je 1970. godine. Pred kraj srednje krojačke škole 1974. godine započinje odgojno razdoblje postulature. U novicijat je primljena 24. kolovoza 1974. godine. Prve redovničke zavjete polaže 20. kolovoza 1975., a doživotne 25. kolovoza 1979. godine u Splitu.

Nakon prvih zavjeta, 1975. godine, odlazi u Zagreb u samostan franjevaca konventualaca na Svetom Duhu, a potom dvije godine u franjevački samostan u Vrbanićevoj gdje pomaže u domaćinskim poslovima. Od 1978. do 1980. djeluje u salezijanskom kolegiju u Neunkirchenu u Njemačkoj, a od 1980. u Bad Tölzu, u domu za starije i nemoćne osobe, gdje ostaje deset godina. U tom vremenu uz naporan rad njegovateljice, izvanredno završava srednju medicinsku školu u Dubrovniku, te studij teologije na Filozofsko-teološkom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu, Odjel za kršćanski nazor.

Želju za povratkom u domovinu ostvaruje 1990. godine, dan poslije Božića, kada dolazi u Zadar, u zajednicu sestara u ulici Vatroslava Lisinskog, u kojoj je kasnije od 1993. do 1999. godine vršila i službu kućne predstojnice. Po dolasku u Zadar odmah započinje radom u zadarskoj Općoj bolnici, gdje ostaje, uz kraće prekide u svrhu liječenja, do svoje smrti.

Povratak u domovinu omogućio joj je i veću blizinu i pomoć svojim najbližima. Možda nije ni slutila koliko će im biti potrebna. Bilo je to pred Domovinski rat. Već za prvog posjeta roditeljima u Kijevo naišla je na neprijateljske «barikade». Što reći o vremenu koje je slijedilo? Ratne strahote u cijeloj domovini, u Zadru, i u Kninu... Do temelja, okrutno razaranje rodnoga Kijeva, progonstvo mještana, a s njima i Aninih roditelja i najbliže rodbine, njihov mukotrpni izgnanički život. Povratak u Knin, a potom gubitak najbližih: smrt brata, zatim majke, naposljetku i oca.

Kako se sve to moglo izdržati? Upravo u trenucima kušane patnje na vlastitom tijelu, patnje koju je prouzročila opaka bolest, s. Ana Marija nam je razotkrivala skrivenu snagu koja ju je nosila kroz život. Jednom mi je snažno i uvjerljivo posvjedočila: «Patnja se vjerom izdržava! Svoj križ nosim molitvom i vjerom! Volim moliti!»

I kada je bolest vidno uznapredovala znala je za sebe reći: «Jaka sam, kao Dinara!» Doista je bila jaka, odlučna, sistematična, radišna, a istovremeno suosjećajna, naglašeno vedara u komunikaciji, jednostavna, otvorena i neposredna. Rado su je imali u svojoj sredini svi s kojima je živjela i radila.

Nevjerojatna je bila njezina životna snaga, životna vedrina. Neobično se radovala životu. Za nju je bio važan svaki dan, svaki trenutak, svaki događaj. To nam je vidljivo ostavila i u nekoliko knjiga pisane kronike zajednice sestara u ulici Vatroslava Lisinskog i marno započete knjige kronike novoga samostana u Arbanasima. Pomno je bilježila sve što se događalo, od brižno porezanih ruža u samostanskom vrtu do značajnih zbivanja u zajednici,

gradu ili domovini. Svaku sestru je pratila i njezine aktivnosti bilježila. Izrazito svečanim tonom opisivala je blagdane i svečanosti u zajednici.

Svim srcem voljela je svoj poziv i svoju zajednicu. Često je znala reći: «Drago mi je, veoma mi je drago da sam u ovoj našoj zajednici. Osjećam snagu sestrinske ljubavi.»

Nastojala je druge ne opterećivati svojom bolešću. S lakoćom je izražavala svoje potrebe sestrama, da joj mogu lakše pomoći. Svaku pomoć i brigu rado je prihvaćala i veoma cijenila. A trenutke slabosti kod sebe nije podnosila, te je brzo, bez ustručavanja tražila pomoć.

Otvorenost u susretu s drugima bila je njezina izrazita vrlina. Sa svima je uvijek rado razgovarala i stupala u kontakt, u zajednici, na radnom mjestu, na bolničkim hodnicima i čekaonicama, i na ulici. Budila je povjerenje kod drugih, te su joj, osobito bolesni i potrebni, iznosili svoje poteškoće, a ona je u svakoj prilici znala ljudi privoditi izvoru snage, Bogu.

Uvijek je znala izdvajati, naglašavati i zapisati ono pozitivno što se dogodilo, s obrazloženjem da to bude poticaj za dobro, da i mi činimo tako. Znala je da se samo na pozitivnom može graditi nešto veliko!

Ti si nam, draga s. Ana Marija, cjelokupnim svojim životom poticaj i primjer kako se voli i prihvaca veliki Božji dar, dar života, svaki dan, bili zdravi ili bolesni.

Bogu smo zahvalne što smo živjele s tobom u istoj zajednici, kao sestre. Hvala ti za istinsku sestrinsku ljubav! Hvala ti, za sve! Vjerujemo da od božićne noći uživaš puninu istinskoga života, u Bogu!

Ovom prigodom zahvaljujem i svima koji su na bilo koji način pomogli našoj s. Ani Mariji, osobito posljednjih godina kad je bolest uznapredovala, i kad je primjenjeno intenzivnije liječenje. Iskreno zahvaljujem osoblju Opće bolnice u Zadru, koji su je pratili od početka njezine bolesti.

Zahvaljujem bolničkom osoblju odjela Onkologije u splitskoj bolnici Firule. Na osobit način zahvaljujem prof. dr. Eudardu Vrdoljaku, dr. Vesni Telesmanić Dobrić i dr. Smiljani Boban za svu zdravstvenu brigu i ohrabrujuću podršku i pratnju.

Hvala i svim sestrama koje su trajno bile uz nju i pomagale u svim potrebama.

Pokoj vječni daruj joj Gospodine u svome kraljevstvu.

s. Klara Šimunović

OPROŠTAJNO SLOVO DON GAŠPARA DODIĆA

Svakome od nas – je li on rodbinski, u redovništvu, prijateljski ili na bilo koji drugi način bio povezan s pokojnom sestrom Ana Marijom - svakome od nas je teško - u ovom trenutku kad se od nje opršta - pronaći prave riječi zbog gubitka voljene i drage, na svoj način jedinstvene osobe. Da, filozofija i teologija će potvrditi: svaka je osoba neizreciva i neponovljiva. U ovom času dok se oprštamo od pokojne sestre Ana Marije i ispraćamo je na vječni počinak, dok šutnja više govori nego ova ljudska riječ, ostajemo nijemi i istom s pravom zbumjeni i počinjemo mucati kad trebamo riječi kojima bismo izrazili sućut i utješili ožalošćene.

No, mi se time ne trebamo sami mučiti. Bog nas u tome jača i hrabri. Zato smo se ovdje kao vjernici sabrali u Božje ime da našu pokojnu sestru povjerimo Božjoj ljubavi. Mi tugujemo zbog neizbjegne smrti, ali nas tješi obećanje buduće besmrtnosti - žalosni smo ali istovremeno smo uvjereni, jer gajimo nadu da se je sestra Ana Marija uputila na put koji će je dovesti do njezinog cilja na nebesku gozbu. Puni smo pouzdanja da je ona otišla pred nama i da će je Krist Dobri Pastir primiti na svoja ramena i uvesti u radost vječnu i u svoj mir.

Upravo smo čuli takve dvije božanski zajamčene, ljudski utješne riječi u čitanju i Evanđelju, Iv 14,15-20, u Evanđelju od Isusa koji pripravlja put do Božjeg lica. I u čitanju iz poslanice Rimljana (8,28-39) čuli smo o ljubavi Božjoj prema nama, koja je jača od svakoga straha. Ljubav od koje nas ništa i nitko ne može rastaviti. Svaki smrtni slučaj jest kušnja ove vjere.

Sestra Ana Marija je zbog teške bolesti podnosila kušnje - jer je zasigurno voljela život i htjela je živjeti - one je nisu udaljile od Boga, štoviše, uzdigle su je k Bogu jer je upoznala Isusa kao strpljivog patnika, koji osmišljava svaku ljudsku bolest i umiranje, koji pomaže bolesnim vjernicima da vjernički boluju, a ako je volja Božja, da vjernički i pristanu na neizlječivu bolest koja vodi u smrt.

Isus nije izlijecio niti spriječio ljudske bolesti, nepravde i nasilja, ali je pokazao da i patnje imaju smisao, da i u patnji čovjek može ostati otvoren Ocu nebeskom te ljudskoj braći i sestrama.

Bog koji je sestri dopustio kušnje, udijelio joj je i obilje milosti, te nadvladavši ih, pošla je kao pobjednik ususret Gospodinu, kome se je za života posvetila i potpuno predala. Opraštajući se od nje, izražavam u ime Nadbiskupa i Nadbiskupije Zadarske i u svoje ime, iskrenu sućut: bratu i sestrama, provincialnoj predstojnici Školskih sestara franjevki i svim sestrama u provinciji Presvetog Srca Isusova, zahvaljujući Bogu Ocu za njezin život i njezinu smrt i molimo da je po Kristu Svome Sinu i Gospodinu našem, u ljubavi Duha Svetoga, primi u svoj mir, gdje će ga s presvetom Bogorodicom i svima svetima vječno slaviti. Amen.

SIJEĆANJE NA NAŠU DRAGU S. ANA MARIJU

Prije nego i jedno slovo stavim na papir, želim te draga Ana Marija zamoliti da mi oprostiš, jer znam da ne ču moći, a niti znati, kako prenijeti od mnogo toga što smo 17 godina skupa živjele, proživljavale, doživljavale, planirale, osjećale i ostvarivale.

Kao prvo, dolazi mi u sjećanje njezino brižno zapisivanje, praćenje rada svake od nas, kao i šire, svih važnijih događanja. Znala se istinski radovati uspjesima, a pogađalo bi je kada kod slavlja, predavanja itd., naše sestre ne bi bile prisutne u Zadru ili negdje drugdje. Bila je za dinamiku u sebi i oko sebe. Voljela je slavlja, druženja, hodočašća. U posljednjoj godini je bila u Međugorju, Krasnome, u Jankolovici, sv. Filipu i Jakovu, kao i na molitvi u našoj Udrizi kad god je mogla. Planirala je po treći put ići i u Svetu Zemlju, a kad zdravlje nije dozvolilo, nadu i želju prebacila je na ovu godinu.

Često je govorila: «Imam ja još puno toga u planu.» Ali, naši putovi su se puno puta izmijenili, pa smo se i mi mijenjali. I naše glineno tijelo Gospodar života mijesi, oblikuje, pa je nekada jako, čvrsto, nekad poput lista. Ali upravo u darovanom i po darovanom tijelu idemo kroz ovaj život. I njezin život je bio jak, čvrst, kao što je i sama znala reći: „Kao od

Dinare odvaljena“. I u „njezinu Dinaru“ se uvukla neizlječiva bolest. Trebalо je bolest prihvati, zagrliti, a ujedno se protiv nje boriti. I to je činila iz dana u dan. Prihvaćala je medicinsku stručnost i mogućnosti, a tražila je uvijek i od Gospodina snagu i pomoć u molitvi i sakramentima. Bila je svjesna da je čovjek cjelovit duhom, dušom i tijelom zajedno.

Njezina bolest bila je odgojna škola za nju, a i za nas. Njezino lice je puno puta bilo ogledalo medicinskih nalaza. Teško je bilo donijeti joj i prenijeti lošije nalaze, pa bi se kao za slamku hvatala nečeg što je bolje. Tako je nastala uzrečica „nešto gore, nešto dolje“ a to bi puno puta okrenula na šalu. Zaista se borila za život, jer život je dar Gospodnjи i treba ga čuvati.

Ulaskom u adventsko vrijeme - vrijeme pripreme i iščekivanja Isusovog rođenja, nismo ni mi bile do kraja svjesne da je to njezino posljednje iščekivanje, čekanje, priprema, odlazak...

Radovala se je dovršenju i blagoslovu naše samostanske kapele, ali na žalost slavlju nije mogla nazočiti. Stoga mi je prije toga rekla neka njezin časoslov stavim u prvu klupu, nasuprot tabernakulu. Dan poslije blagoslova otišla je u kapelu, sjela na svoje mjesto, pogledala časoslov i pošla posljednjem zajedničkom ručku sa sestrama.

Sve slabije zdravlje zahtjevalo je bolničko liječenje te je posljednji tjedan dana ovozemaljskoga života provela u bolnici. Bivalo joj je sve lošije. Svaka sestra se trudila na bilo koji način da joj olakša i ublaži bol.

Uoči Badnjeg dana i na Badnji dan bila je sva užurbana. Sigurno je u sebi nešto osjećala što mi nismo mogle dokučiti, ali nas je upućivalo na konačno putovanje. U poslijepodnevnim satima posve se smirila. Većina nas je mislila da duboko spava. Ali to je bila njezina šutnja, mir. A u miru i šutnji se događaju najdivnija djela. I naša draga Ana Marija - sigurno svjesna da joj je dragi Bog posve blizu i sve bliže, a možda je već bila zagledana u vječnu Domovinu i stanove nebeske - ostala je u takvom miru do dana Isusovog rođendana i dana svoga rođenja za Kraljevstvo nebesko.

Neka nam oprosti Novorođeni, što smo vijest o njezinom prijelazu stavljali u prvi plan. Uz čestitke za Božić dijelili smo i njezino rođenje – njezin prijelaz. U Božićnom ozračju, a i tugom nastavile smo pripreme oko organiziranja ispraćaja, koji je bio treći dan Božića. Samostansku kapelu ispunile su brojne naše sestre, kao i sestre drugih redova, zatim njezine dvije rođene sestre, brat, rodbina, medicinsko osoblje, prijatelji i župljani.

Pater Nikola Roščić, koji ju je jako dobro poznavao i u bolesti više puta posjetio, predvodio je misno slavlje i uputio homiliju u nazočnosti brojnih svećenika.

Lijepim bijelim cvijećem prekriveni lijes govorio nam je: Tu je naša Ana Marija, a srce je uvjeralo da je u zagrljaju Očevu, gdje više nema ni boli, ni jauka, jer je sve novo: „Naš se život mijenja a ne oduzima“.

Moleći, razmišljajući i vjerujući ispratile smo je s bijelim ružama u rukama i sa suzom u oku. Dan poslije uputile smo se mi sestre i prijatelji autobusom prema Splitu, gdje nas je na groblju Lovrinac čekalo puno sestara, njezina rodbina i prijatelji. Svi smo željeli i svojom prisutnošću za sve joj reći hvala.

Draga Ana Marija, voljela si život – voljela si živjeti. Onaj koji ti je podario zemaljski život, vjerujemo da ti je darovao predivan Vječni život. Živi, vječno živi sa živim Bogom, moli za našu zajednicu, posebno za nas koje smo s tobom živjele i koje smo svakim danom sve bliže obali prijelaza u Kraljevstvo nebesko. Slavi Gospodina i hvali ga vječnost svu.

s. Melhiora Biošić

ŽIVOT BIRAJ

Božićno jutro samo po sebi u svakom od nas budi poseban osjećaj blizine, topline, doma, budi osjećaj pripadnosti. Najčešće samo stiskom ruke i iskrenim pogledom oči u oči „kažemo“ ono što bismo jedni drugima poželjeli.

Zatečene viješću o smrti Ane Marije u Božićnom jutru, ostale smo šuteći pred tajnom smrti koja nas je duboko potresla. Pomislih u prvome trenutku: Zašto baš danas? Zašto tako brzo? Zašto smrt, kada je toliko voljela živjeti? I mogu postaviti još mnogo pitanja koja imaju samo jedan odgovor: život. Život jedne osobe koja je u svakome trenutku svoga življenja svjedočila životnu radost, iako je u vlastitom životu i u životu svoje obitelji često bila kušana. Teško je podnosiла ratna razaranja svoga Kijeva, prognanstvo roditelja koji su godinama čekali povratak svome domu; kada su puno puta gubili nadu u povratak, ona je bila nit nade koja se nikada nije slomila. Znala je u šali reći: ako ne umru prije da će ih ona kad-tad odvesti u Kijev. Za nju je njihov povratak bila velika obveza i radost pa je tijekom nekoliko godina nakon radnoga tjedna i obaveza u kući odlazila do njih. Nakon majčine smrti bilo joj je još teže. Pogađala ju je očeva samoča pa je nastojala svaki slobodan trenutak biti s njime. Optimizam i energičnost bili su njezin stil življenja. Bolesnici su joj se rado obraćali, jer su znali da ona ima odgovor na njihova pitanja, a odgovor je bio nada prožeta pouzdanjem u Božju pomoć. Ne samo bolesni, nego i zdravi: svi kojima je trebala nada, radost, utjeha, kod nje su mogli naći pomoć.

Kada je sama zatečena teškom bolešću bila u sličnoj situaciji, njezin odgovor samoj sebi bio je isti. Znakoviti početak njezine životne borbe bio je Veliki tjedan 2001. godine. Početak njezinoga teškoga puta, koji je imao samo kratke periode poboljšanja, bio je poticaj i dodatna snaga u njezinoj borbi za život. Mogla sam se samo diviti njezinoj snazi koja me svaki put ponovno oduševljavala. Kada bi satima čekala početak terapije, s velikim je žarom i željom svjedočila vlastitu borbu ljudima koji su upijali svaku njezinu riječ. Poučavala ih je kako se nositi s bolešću, kako se držati kada im je teško, kako se hraniti i slično. Posljednje atome snage darivala je drugima. Mnogi od njih svjedočili su da su terapiju dobro podnijeli zahvaljujući njezinoj blizini i snazi koja je iz nje zračila. Bila je sretna što im može pomoći. Bila je sretna kada bi je pitali kako može biti tako raspoložena, a tako je teško bolesna. Na to bi najčešće odgovorila da ona više nije bolesna, jer je ono bolesno odstranjeno, ovo sada je samo prevencija. O bolesti je govorila samo onima koji su od toga mogli imati koristi, odnosno onima koji su od nje mogli nešto naučiti. Posebno je željela pomoći onima koji su bili u šoku doznaјući za tešku bolest, koji su tražili utjehu. Tek na povratku kući s terapije iz Splita, vidno iscrpljena, govorila je da mora u šutnji skupiti snage za susret sa sestrama kada dođe doma. Pazila je na druge da ih njezina patnja ne obeshrabri, ne ražalosti. Samo se ponekad rijetkima potužila. Trudila se svim silama pokazati kako sve to dobro podnosi, a kada više ne bi mogla, tražila je pomoć, blizinu, pa smo ponekad i cijele noći razgovarale o svemu što joj se „nakupilo“, kako bi ona znala reći. Kontraindikacije terapije bile su vidljive i bolne, ali ona ni tada nije odustajala. Sažaljenju nije bilo mesta, jer ona to nije dopuštala, uključena u sva događanja nije htjela biti ničega pošteđena. Nije bježala od istine pa mi je često govorila da joj ne smijem ništa kriti i da joj moram sve reći što nije uspjela čuti. Zahvalna je bila za svaku i najmanju pomoć, a nije joj bilo teško pomagati jer je bila otvorena i iskrena u svojim potrebama. Vrijeme je odmicalo. Međutim, kada je bila gotovo sigurna da je pobijedila, opaka je bolest nakon tri godine ponovno pokazala svoju težinu. I opet Veliki tjedan, početak novoga još težega puta. Pristaje na sve pa i na nemoguće, jer ona želi živjeti i to je jedini cilj koji je tjera naprijed. Ali ne slijepo: potpuno svjesna sebe donosi

razborite odluke u odnosu na sebe i na zajednicu. Sve što traži, samo je malo pomoći, da može živjeti, raditi, radovati se.

I sada, kada se nakon svega pitam zašto je otišla upravo na Božić, shvaćam da je toliko znakovit i taj posljednji trenutak njezinoga ovozemnoga života. Njezina patnja je i simbolički vezana uz dane Velikog tjedna, a njezin izbor uvijek je bio život. Nije li znakovito da je baš na dan Rođenoga Života postigla život u punini?!

s. Andrea Nazlić

S. M. JOSEPHINE TOMINAC

Upravo poslije svoga 90. rođendana s. Josephine Tominac, osoba čvrstih uvjerenja i jasnih ideja, prošla je kroz vrata smrti, 22. prosinca 2007. godine.

Rođena je na jugu Chicaga 1. kolovoza 1917. godine. Bila je članica i bivša vrhovna predstojnica Školskih sestara franjevki Krista Kralja.

Posvećena svome redovničkom pozivu, snagu za svoj životni put s. Josephine je pronašla u mudrosti svetaca izraženoj u rečenici: *Neka te ništa ne uzinemiruje, sve prolazi.*

Krštena kao Ljubica Magdalena u crkvi Presvetog Srca Isusova na jugu Chicaga, bila je prvo od osmero djece Nikolasa Tominac i Ane r. Furjanic. Njezinoj smrti prethodila je smrt njezine braće Josepha i Williama. Njezine živuće sestre su Nicholas, Dorothy Perak, Mariann Meenan, Rita Anderson, Judith Harmon, mnogi nećaci i nećakinje, te njihova djeca.

Libby je poхађala Sacred Heart školu. Ljubica je stupila u novicijat Školskih sestara franjevki Krista Kralja u kolovozu 1933. godine. Prve zavjete je položila 1934., a doživotne 1938. godine. S. Josephine je završila srednju medicinsku školu u St. Joseph Hospital's School of Nursing (Joliet). Kasnije je nastavila studij i diplomirala prirodne znanosti na De Paul University te magistrirala biologiju također na De Paul University.

Izvanrednoga duha i odlučnim korakom s. Josephine je služila u zdravstvu kao i na polju odgoja, stvarajući doživotna prijateljstva i ostavljajući pozitivne dojmove na mnoge kojima i s kojima je služila.

S. Josephine učenici pamte kao energičnu i odlučnu ženu koja je od njih zahtijevala da uče; susestre je pamte kao osobu koja je znala što hoće i koja je uvijek imala hrabrosti govoriti ono što je vjerovala; pacijenti je pamte kao vještu bolničarku, a prijatelji i članovi obitelji je pamte kao onu koja je voljela plesati, smijati se, slaviti život...

Služenje s. Josephine u župama uključuje sljedeće postaje: St. Mary Nativity - Joliet, St. Joseph Hospital - također Joliet, St. John the Baptist - Kansas City, KS, St. Christine - Euclid, OH, i St. Stephen - Chicago.

Od 1953. do 1968. poučavala je vjerouauk, engleski jezik, bilogiju, tjelesni odgoj u različitim kombinacijama u Mt. Assisi Academy u Lemontu.

Godine 1969. s. Josephine je započela potpuno drukčiji način služenja, započela je službu vrhovne predstojnice cijele Kongregacije i vršila je 12 godina. Za vrijeme njezine uprave obnovljene su Konstitucije i Odredbe Kongregacije. Putovala je, radila i nosila se s poteškoćama sestara iz devet provincija i Rimske regije.

Razmišljajući o ovom razdoblju, s. Josephine je govorila o "onim predivnim ljudima koje voli" jer se poimence prisjećala mnogih sestara s kojima je živjela i radila kao vrhovna predstojnica.

Po povratku u Sjedinjene Države 1981. godine s. Josephine je ponudila svoja umijeća bolničarke u Alvernia Manor gdje je također kratko pomagala i u upravi doma. S. Josephine je također služila u svojoj Provinciji kao članica Provincijalnog vijeća.

Godine 1995. s. Josephine se preselila u zajednicu umirovljenih sestara u Marien Hall gdje je prikazivala svoje misli, molitve, pomoć i žrtve za dobro drugih. Nakon što joj je u srpnju 2007. dijagnosticiran abdominalni karcinom, premještena je u St. Joseph Infirmary gdje je primala posjete i reflektirajući živjela svoje posljednje dane.

Posjetiti ljes s tijelom pokojne sestre bit će moguće 28. prosinca od 15 do 20 sati u kapeli u Alvernia Manor, a misa zadušnica će biti slavljena 29. prosinca u 11 sati u kapeli - Mt. Assisi Convent. Umjesto cvijeća donacije se mogu ponuditi Umirovljeničkom fondu Školskih sestara franjevki Krista Kralja.

S engleskoga prevela: s. Željka Dramac

ZAHVALE

Drage sestre!

Od srca hvala svima za izraze sućuti što ste nam ih iskazali, bilo usmeno bilo pismeno, povodom smrti moga brata Ante. Vama koje ste bile uz nas svojom tihom molitvom i posljednjim ispraćajem na groblju Lovrinac, u moje osobno ime i u ime njegove obitelji, posebno iskreno zahvaljujem.

U vaše svete molitve i nadalje preporučujem dušu moga dragog brata.

Vaša s. Ambrozija Ćaleta

Drage moje sestre!

Iskreno vam zahvaljujem na izrazima sućuti prigodom smrti moga brata Mile. Molim vas preporučite ga u svojim svetim molitvama. Iskreno vam hvala od

s. Miroslave i s. Marije, klarise, i naše rodbine

IZ ŽIVOTA NAŠE KONGREGACIJE

IZ MARIBORSKE PROVINCIIJE

Unatoč zimskom vremenu, makar je zima prilično oskudna snijegom, u zajednicama i izvan njih štošta se događalo. Posao i molitva, rast i umiranje, radost i poteškoće, sve je to isprepleteno. Trudimo se, koliko nam je moguće, neke s djecom i mladima, druge radeći s odraslima, s ljudima u nevolji, bolesnima i patnicima, u kuhinji i po kući, pred računalom i u vezionici.

Naš svagdanji život obogaćuju razni događaji i svetkovine. Sudjelujemo na susretima koje organizira Konferencija redovničkih zajednica Slovenije i u svemu što organizira Crkva u Sloveniji. Sestre, koje se posvećuju odgoju u provinciji, sudjelovale su jesenja na Studijskom danu odgojiteljica i odgojitelja, a novakinje i juniorke na međuredovničkom seminaru. Jesenja, na završetku godine sv. Elizabete, susreli smo se mi - Franjina braća i sestre. Susret je bio u Slovenj Gradcu, gdje je na našem tlu bila sagrađena prva crkva u čast toj svetici. U siječnju 2008. naša provincijalka s. Rafaela sudjelovala je na susretu Viših redovničkih poglavara i poglavarica Slovenije, kao i na Franjevačkoj konferenciji koja priprema slavlje 800. obljetnice odobrenja Franjinog Pravila sljedeće godine. Po biskupijama smo s našim biskupima 2. veljače proslavili Dan posvećenoga života.

I što je novo u našim zajednicama? Na Provincijskom kapitulu 2007. zaključile smo, da bi kućnim predstojnicama kao animatoricama zajednica pomogli redoviti susreti. Prvi takav susret nakon kapitula bio je 10. studenoga 2007. u provincijalnoj kući u Ljubljani. Tema susreta bila je trajni odgoj, što je u smjernicama naglasio Provincijski, a prije njega i Vrhovni kapitol. Sadržaj trajnog odgoja također je predmet odgojih sastanaka zajednice. Većina kućnih predstojnica sudjelovala je 16. siječnja 2008. u vrlo zanimljivom seminaru o komunikaciji u cistercitskom samostanu u Stični, kojega je za predstojnike i predstojnice organizirala Konferencija redovničkih zajednica Slovenije. Trajnom odgoju namijenjeni su također tečajevi za skupine od 5 do 7 sestara koje vodi s. Mihaela Berčon. Takav tečaj bio je u došašcu, u Brezju, sljedeći će biti u ožujku. Sestre se s tih tečajeva oduševljene vraćaju u svoje zajednice i k svome poslanju.

Novakinjama i njihovoј voditeljici u novicijatu u Mariboru od 29. prosinca do 2. siječnja pridružile su se također jedna juniorka i kandidatkinja te djevojke koje se zanimaju za naš način života. Dane su provodile u molitvi, razgovoru i rekreaciji.

Sestre, koje rade s djecom i mladima, 8. veljače 2008. na Studijskom danu u Repnju razmišljale su o nenasilnoj komunikaciji i zacrtale plan rada za ubuduće.

Pred sam Božić primile smo vijest iz Lemonta da je preminula nekadašnja vrhovna predstojnica s. M. Josephine Tominac. Njezina neposredna nasljednica (u službi) s. Bernardka Stopar je 29. prosinca sudjelovala na pogrebu. S. M. Josephine rado se spominjemo, uvijek je zračila vedrinom i optimizmom. Krajem siječnja 2008. godine od nas se oprostila s. Amalija Rola. Svoj redovnički put započela je u Mostaru, gdje su bile i njezine rođene sestre. Nakon rata vratila se u Sloveniju. Veći dio života bila je kuhanica. U sebi je skrivala umjetnički talent, odlikovala se velikom ljubavlju prema svemu stvorenome. U molitvu preporučujemo naše bolesne i na drugi način kušane sestre.

Želimo vam milosti puno korizmeno vrijeme i radostan Uskrs, te sve srdačno pozdravljamo.
Sestre mariborske provincije

s. M. Mira Rožanc

IZ SPLITSKE PROVINCIJE

Ovim javljanjem želimo vas izvijestiti o nekoliko vrlo značajnih, nesvakidašnjih događaja u našoj Provinciji.

Svečanost u Arbanasima u Zadru. U subotu, 15. prosinca 2007. godine, u našem novom samostanu u Zadru blagoslovljena je kapela u čast Duhu Svetom i posvećen kameni oltar. Nadbiskup zadarski mons. Ivan Prenda predvodio je euharistijsko slavlje u zajedništvu s tridesetak svećenika, preko osamdeset sestara naše Provincije, naših sestara iz Sarajevske provincije, sestara drugih zajednica, predstavnika graditelja, suradnika, dobročinitelja zajednice i prijatelja.

Drugi dio slavlja bio je u župnoj crkvi. Svečanom večernjom sv. misom obilježena je, u zajedništvu sa župljanima, 50-godišnja prisutnost i djelovanje sestara u Arbanasima. Nakon sv. mise sestre su održale prigodni program satkan od riječi, pjesme i slike: prikaz života i djelovanja sestara u Arbanasima od samih početaka do danas. Nakon toga svi nazočni zadržali su se dugo u druženju sa sestrama u našem samostanu.

Povratak u Luhwinju. Sestre su se vratile u Luhwinju, prvu našu misijsku postaju u DR Kongu koju su 1999. godine zbog ratnih neprilika pod prisilom morale napustiti. Obnovljenu kuću i zajednicu sestara 31. prosinca 2007. godine blagoslovio je nadbiskup iz Bukavu mons. François Xavier Maroy. Prva je to naša zajednica koju čine samo sestre Kongoanke, njih četiri.

Susret sestara katehistkinja, voditeljica liturgijskoga pjevanja i sakristanka naše Provincije održan je 2. siječnja 2008. godine u samostanu u Zadru. Voditeljica susreta bila je s. Judita Čovo, a tema susreta „Sveopće franjevačko bratstvo-sestrinstvo: pomirenje s Bogom, čovjekom, prirodom“.

Susret starijih i bolesnih sestara. Uz blagdan Gospe Lurdske i Dan bolesnika Sekcija za medicinsku i socijalnu službu provincijskog Vijeća za apostolat upriličila je u provincijalnoj kući na Lovretu, gdje je većina starijih i bolesnih sestara Provincije, susret na temu „Živjeti nemoć i starost“. Sudjelovalo je preko četrdeset sestara zajedno sa sestrama koje rade u zdravstvu i njezi starih i bolesnih osoba. Izlaganje na navedenu temu održala je s. Andrea Nazlić, članica Sekcije. Nakon toga sestre su progovorile o vlastitom življenu starosti i nemoći te o očekivanjima od mlađih sestara.

Javnosti je predstavljeno nekoliko djela naših sestara - glazbenih, literarnih i likovnih:

„Pjevajte Gospodinu“ nosač zvuka mješovitog zbara mlađih župe Gospe od Zdravlja u Splitu, koji su 1994. godine osnovali i njime ravnaju fra Stipica Grgat i naša s. Zorislava Radić.

„Molitva za ime i dom“ nova knjiga naše s. Judite Čovo u kojoj je objavljeno pet recitala nastalih u vrijeme Domovinskog rata, objelodanjenih kao spomen i čin zahvalnosti svim braniteljima i svim žrtvama Domovinskog rata.

„Pax et bonum“ izložba likovnih radova sestara naših triju hrvatskih provincija. Inicijativom i upornošću naše s. Pije Padjen, pet sestara: s. Rozarija Radić i s. Lucijana Kraljević iz mostarske provincije, s. Božana Gagulić iz sarajevske provincije, te s. Pija Padjen i s. Ana Jukić iz splitske provincije, izložile su i široj javnosti predstavile svoje likovne radove. U duhu franjevačkog zajedništva, jednostavnosti i ljubavi prema svemu stvorenome, ističući posebnost likovnog stvaralaštva svake pojedine sestre, na otvaranju izložbe u Zagrebu govorila je s. Pija

Padjen u nazočnosti brojnih sestara svih triju provincija, priatelja, rodbine i drugih ljubitelja slikarstva.

Preminula s. Ana Marija Jurić-Arambašić. U svetoj božićnoj noći Gospodin je pozvao u svoju vječnu radost našu s. Anu Mariju nakon teške bolesti. Preminula je u Zadru u 53. godini života i 34. godini redovništva. Gotovo do zadnjih dana svojega života djelovala je u zadarskoj bolnici vedro i susretljivo sa svima koji su s njom dolazili u doticaj. Neobično se radovala životu, snagom svoje vjere i neodoljivom željom za životom uvijek je odsjevala vedrinom i kršćanskom nadom.

s. M. Petra Vučemilo

IZ TRŠĆANSKE PROVINCije

Svim sestrama lijepi pozdrav.

Od posljednjeg našeg javljanja prošla su tri mjeseca. Tada se priroda oprštala od jeseni i pripremala za zimsko mirovanje, sada se već polagano bude proljetni dani. Štošta lijepoga, ali i teškoga doživjele smo kroz proteklo vrijeme i za sve to slavile Boga.

Dana 22. prosinca pogodila nas je vijest iz Lemonta, da je preminula naša bivša, vrlo poštovana vrhovna predstojnica s. M. Josephine Tominac. Sa zahvalnošću je se spominjemo u molitvi. Znala je često reći: "Bog je dobar!" Neka sada u punini uživa Njegovu dobrotu!

Želim vam opisati radosni događaj koji su početkom studenoga 2007. doživjele naše sestre u Aleksandriji. Toga dana otkrili su spomen obilježje s natpisom: "Ta plošča je spomin na usudo Slovenk – les Goriciennes – les Slavens, les Slovenes". Izradio ju je umjetnik gosp. Lenassi. Kroz cijelo jedno stoljeće stizale su u Egipt kao dojilje, dadilje, kuharice, guvernante, švelje. Zaradom su uzdržavale svoje obitelji, imanja koja su propadala. Od 1860. do 1960. u Egiptu su zarađivale kruh na tisuće žena i majki. Oslonac su im bile Školske sestre franjevke Krista Kralja tršćanske provincije u Aleksandriji i u Kairu.

Predsjednica Društva za očuvanje kulturne baštine Aleksandrijki sa sjedištem u Prvačini, g. Dejana Baša, u suradnji s Uredom za Slovence u svijetu, naručila je spomen obilježje. Dana 7. studenoga s g. Dejanom Baša stiglo je više od stotinu unuka, prounuka i rodbine Aleksandrijki, kako bi nazočili otkrivanju spomen obilježja i time iskazali zahvalnost za žrtve svojih baka, prabaka i rodbine. Svečanosti je predsjedao slovenski konzul gosp. Borut Mahnič sa suprugom. Našoj provincijalki s. Suzani Masten tom je prigodom uručio službeno priznanje predsjednika Republike Slovenije Janeza Drnovšeka za djelovanje naših sestara u Egiptu.

S ovim završavam. Više o našem stogodišnjem djelovanju u Egiptu reći će vam na jesen, nakon proslave 100. obljetnice aleksandrijske podružnice.

Svima želim da duboko proživimo korizmeno vrijeme i radosne proslavimo Uskrs.

s. M. Leonarda Curk

IZ LEMONTSKE PROVINCije

Drage sestre!

Od prethodnog broja Kongregacijskog lista u našoj Provinciji bilo je puno događaja.

U listopadu su se sestre i stanovnici doma za starije osobe Alvernia Manor obradovali posebnim gošćama iz Rima, vrhovnoj predstojnici s. Nataliji i s. Sandri, vrhovnoj savjetnici. Poslije euharistijskog slavlja uslijedio je program tijekom kojega je našim gošćama uručeno cvijeće i posebni darovi. Stanovnici Doma nadmašili su sami sebe prezentacijom kojom su objasnili koliko im znači Alvernia Manor. Zajedno sa skupinom žena koje su zadužene za slobodne aktivnosti napravili su poseban transparent koji je simbolizirao misli, vrijednosti i ljubav koja zrači u našem Domu za starije osobe. Nakon programa uslijedio je ples i okrjepa.

Božićni sajam – godišnje prikupljanje sredstava za Alvernia Manor održano je 2. prosinca. Na prodaju su bila i peciva s. Veronike i s. David. Djeca su imala mogućnost fotografirati se sa sv. Nikolom. Prihodi će ići za renoviranje ulaznog dijela Doma koji je počelo početkom siječnja. U planu su novi lusteri, podovi, prozori, veliki *flat screen* televizor i lijep električni kamin koji će nas grijati u hladne zimske dane, te novi namještaj. Nadamo se da će ovaj projekt biti dovršen prije 12. obljetnice “špageti ručka”, do 15. ožujka.

Vlasnici Cog Hill Country kluba i golf igrališta 3. prosinca priredili su ručak za sestre. Za vrijeme ručka slušali smo uživo melodije na harfi. Poslije ručka sestre su pjevale božićne pjesme na engleskom, hrvatskom i slovenskom jeziku.

Izvanredni provincijski kapitul održan je 8. prosinca na svetkovinu Bezgrešnog Začeća u tek obnovljenoj dvorani našega samostana. S. Ann Barbara izabrana je zastupnicom za Vrhovni kapitul 2008.

Dana 9. prosinca oproštajnim ručkom u Alvernia Manor pozdravile smo se sa s. Sandrom. Njezin odlazak bio je nakratko, jer su se ona i s. Natalija Palac vratile u Lemont 27. prosinca na sprovod s. Josephine Tominac koja je preminula 22. prosinca. S. Bernardka Stopar je preko Rima zajedno s njima doputovala na sprovod. Tijelo s. Josephine dovezeno je u Alvernia Manor 28. prosinca. Te večeri imale smo molitveno bogoslužje za s. Josephine. Sljedećeg dana prenesena je u samostansku kapelu gdje smo u 11 sati slavili misu za pokojnu sestruru. Misu je predvodio fra Blasé Chemazar, OFM, a suslavila su četvorica svećenika. Pridružila se i brojna rodbina te odala priznanje s. Josephine koja je vršila službu vrhovne predstojnice od 1969. do 1981. Kardinal nadbiskupije Chicago poslao nam je pismo sućuti. Počivala u miru! Zahvalne smo također za sve izraze suošćenja, za prikazane mise i sućut koju su nam izrazile sestre svih naših provincija i Rimske regije.

Kroz deset dana blagoslov su nam bili trojica franjevačkih novaka koji se pripremaju za svećenički poziv. Potječu iz Kentacky-ja, Mexica i Engleske. Novaci zajedno sa svojim odgojiteljem fra Nicholasom Lohkampom su u novicijatu u Cedar Lake-u, u Indiani, a ovdje su bili na duhovnim vježbama. Boravili su u zajednici Alvernia Manor gdje su molili časoslov, sudjelovali na sv. misi i sa sestrama bili na doručku i ručku. Večernju su molili u provincijalnoj kući sa sestrama nakon čega je slijedila večera. Bilo je to vrijeme duhovnog obogaćivanja za sve nas.

Dana 9. veljače imale smo naš drugi Dan zajednice ove godine. Tema je bila "Naše poslanje: postati srce i ruke Kristove". Otac Robert Pawell, OFM, bio je predavač. Dan smo zaključili euharistijom i ručkom.

Neka nas ovo sveto korizmeno vrijeme približi Uskrsloome Kristu čijom patnjom smo mi iscijeljeni. Blagoslovljeni i radostan Uskrs svima vama!

s. M. Jimene Alviani

IZ MOSTARSKE PROVINCIIJE

Mir vam i dobro, drage sestre, iz hercegovačke Provincije Svetе obitelji! Radost mi je i ovoga puta podijeliti s vama nekoliko događaja iz života naše Provincije.

Preneseni posmrtni ostatci triju pokojnih sestara u sestarsko groblje u Bijelome Polju. Osim sestarskog groblja Gruban u Bijelome Polju, u kojemu je pokopana većina naših pokojnih sestara, postoji još devet mjestâ odnosno grobljâ u kojima su, stjecajem različitih okolnosti, pokopane neke naše sestre. Među tim mjestima su i Petrićevac (Banja Luka) gdje su bile pokopane dvije sestre (s. Leonarda Valdevit i s. Nada Puljić) i Čitluk gdje je bila pokopana s. Kristina Zubac. Provincijsko vijeće odlučilo je da se posmrtni ostatci ovih triju sestara prenesu u sestarsko groblje Gruban u Bijelome Polju. To je učinjeno u studenome 2007. godine. Obred ispraćaja posmrtnih ostataka sestara iz Banja Luke predvodio je banjalučki biskup msgr. Franjo Komarica. Sutradan su iz Čitluka preneseni i posmrtni ostatci s. Kristine Zubac. U poslijepodnevnim satima u samostanskoj kapelici u Bijelome Polju slavljenja je sv. Misa za pokojne sestre nakon čega su posmrtni ostatci ovih triju sestara položeni u grobnice na groblju Gruban. U ovome događaju sudjelovalo je oko 50 sestara Provincije te rodbina pokojnih sestara.

Apostolski nuncij mons. Alessandro D'Errico u Bijelome Polju. Na blagdan Krista Kralja, 25. studenoga 2007., zajednicu sestara u Bijelome Polju pohodio je apostolski nuncij mons. Alessandro D'Errico u pratinji tajnika Nunciature mons. Waldemara Stanislawa Sommertaga i tajnice s. Kate Zadro. U novoj samostanskoj kapelici Nuncij je predvodio euharistijsko slavlje. Na početku je izrazio zahvalnost provincijskoj predstojnici s. Jelenki Puljić što ga je pozvala, te radost što na svetkovinu Krista Kralja može biti sa sestrama franjevkama za koje ova Svetkovina ima posebno značenje. Pozvao je sestre da svi zajedno proživimo ovaj molitveni susret u čast Kristu Kralju te da u intenzivnoj molitvi budemo u zajedništvu sa sveopćom Crkvom i u zajedništvu sa Svetim Ocem. Istaknuo je da danas posebno želi moliti za Bosnu i Hercegovinu, te za Školske sestre franjevke Krista Kralja i Provinciju Svetе obitelji.

Humac/Ljubuški: položen temeljni kamen za gradnju nove kuće za sestre. Dana 10. siječnja 2008. na Humcu (Ljubuški) je blagoslovljena temelj za novu kuću (samostan) za sestre na zemljištu koje je sestrama darovala pok. Kata Boras u znak zahvalnosti što su je sestre 11 godina njegovale. Povelju koja je položena u temelje novoga samostana, u čast Imenu Isusovu, potpisali su fra Miro Šego, gvardijan Franjevačkog samostana sv. Ante na Humcu i s. Jelenka Puljić, provincijska predstojnica. S izgradnjom novoga samostana sestre će imati prigodu preseliti u vlastite prostorije iz kuće u kojoj žive od 1978. godine, a koja je u vlasništvu franjevaca Hercegovačke provincije.

Provincijski izvanredni radni i izborni kapitul. Dana 25. siječnja 2008. u samostanu sestara u Mostaru (Franjevačka) proslavljen je Provincijski izvanredni radni i izborni kapitul. Kapitul je otvorila i predsjedala mu provincijska predstojnica s. Jelenka Puljić. Među 32 sestre, članice Kapitula, bila je i vrhovna predstojnica s. Natalija Palac. U radnome dijelu Kapitula sestre su vrednovale zaključke Provincijskog kapitula održanog od 4. do 6. veljače 2004. Na kraju ovog dijela s. Natalija Palac informirala je sestre o dosadašnjim rezultatima rada radne komisije na reviziji našega Zakonodavstva. U izbornome dijelu Kapitula izabrane su tri izaslanice za Vrhovni izvanredni kapitol: s. Petra Bagarić, s. Zdenka Kozina i s. Josipa Bešlić te nova provincijska vijećnica s. Mila Mikulić (ml.)

Jednodnevni susret starijih sestara. U samostanu sestara u Međugorju, u prigodi *Svjetskog dana bolesnika*, 11. veljače, upriličen je susret starijih sestara Provincije u dobi iznad 75 godina života. Ovo je bio prvi susret sestara ove životne dobi, a pozvane su bile i druge (mlađe) sestre koje žele doći. Ideju za jedan ovakav susret predložilo je Povjerenstvo za apostolat i pastoral zvanja, a Provincijsko vijeće ju je prihvatile. Okupilo se oko 30 starijih sestara, uz druge sestre koje su došle s njima i sestre zajednice u Međugorju. Potaknute predavanjem provincijske predstojnice s. Jelenke Puljić na temu *Bože, ti mi bijaše Učitelj od mladosti moje*, sestre su razmjenjivale svoja životna iskustva i sa zahvalnošću govorile o svojim životima. Susret su obogatile i kandidatkinje, postulantkinje i novakinje sa svojim odgajateljicama koje su pripremile rekreativni dio programa.

Neka nam svima korizmeno vrijeme bude prožeto intenzivnjom molitvom i dobrim djelima kako bismo uskrsno jutro dočekale u istinskoj radosti.

s. M. Zdenka Petrović

IZ BOSANSKO–HRVATSKE PROVINCIJE

Drage sestre!

Pokušat ću sažeti događaje koji su obilježili našu stvarnost kroz protekla dva mjeseca te izdvojiti one koji se tiču života u samoj Provinciji, odnosno Crkvi. No, život Zajednice događa se unutar društva, proteže se u svijet u kojemu živimo i gdje smo prisutne po oblicima našega apostolata. Nažalost, proteklih dana svjedoci smo nasilja koje je poprimilo velike razmjere na našim prostorima. Sve češći slučajevi su nasilja maloljetnika koje se očituje na različite načine, pa čak i oduzimanjem ljudskih života. Mjerodavne institucije upozoravaju na propuste obiteljskog odgoja, odnosno na krizu obitelji u suvremenom društvu. Ova stvarnost i pred nas stavlja zadatak promišljanja o oblicima našega djelovanja u svijetu danas.

Božićne blagdane proslavile smo u miru. Naš kardinal Vinko Puljić posjetio nas je u provincijalnoj kući i čestitao nam Božić. Primile smo mnoge čestitke te doživjеле blizinu i zajedništvo s jednostavnim malim ljudima – našim susjedima muslimanima i pravoslavcima koji nas rado posjećuju u prigodi naših blagdana.

Uz sve redovito što čini naš zajednički život, sestre u Provinciji nastoje koliko im je moguće sudjelovati na susretima koji su u službi mira, ekumenizma i dijaloga. U Franjevačkom studentskom centru u Sarajevu pridružile smo se mnogim građanima koji su se okupili na

slavlju Božića s franjevcima. Ekumenski koncert na kojemu je nastupilo nekoliko zborova različitih crkava i kršćanskih zajednica doista je bio događaj za mnoštvo okupljenih ljudi dobre volje. Nakon koncerta okupili smo se oko živih jaslica pod otvorenim nebom, te čuli božićne poruke koje su osim franjevaca izrekli i predstavnici svih crkava u Sarajevu.

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana u BiH, kao i u Hrvatskoj, svake godine se intenzivnije obilježava. U Sarajevu je započela u katedrali gdje je propovijedao patrijarh Nikolaj, a završena u pravoslavnoj sabornoj crkvi u kojoj je propovijedao kardinal Vinko Puljić.

Prije dvije godine članice Provincijske uprave zajedno s odgojiteljicama osjetile su potrebu provjeravati i dopunjavati vlastita umijeća komuniciranja. U tu svrhu započele su ciklus seminara nenasilne komunikacije. Početkom siječnja okupile su se i završile treći modul ovoga treninga pod stručnim vodstvom Ane i Otta Raffai. U Bugojnu su se također početkom siječnja okupile kandidatice naših triju provincija hrvatskog govornog područja. O sv. Franji govorile su im s. Ivanka Mihaljević i s. Kata Karadža. Imati 11 kandidatica do nedavno je bilo uobičajeno za jednu provinciju. U ovom trenutku toliko ih imaju naše tri provincije hrvatskog govornog područja.

U našoj Provinciji četiri djevojke su u rujnu primljene u postulaturu. Tri su napustile zajednicu. Jedna od njih je ušla u samostan klarisa. Tako sada imamo jednu postulanticu. Juniorska s. Daliborka Vrhovac u siječnju je napustila zajednicu. Odlasci iz zajednice bez obzira koji razlog tomu bio redovito nas uzinemire, stavljajući pred nas određena pitanja. Vjerojatno bismo zajednički teško došle do pravog odgovora na pitanje zašto se u kratkom vremenu dogodilo toliko odlazaka.

Možda bismo bar djelomice odgovorile na ovo pitanje ako bismo više promišljale vlastiti put. Onaj prijeđeni i ovaj kojim sada hodim. Nemiri, nejasnoće i trpljenje određuju čovjekov život u svim njegovim traganjima, kojim god putem pošao. Traženje Boga je mukotrpni i težak put, put prema drugome također. To je put rasta i na tom putu neminovno je suočavati se sa sobom u istini. To od svakoga traži poniznost, trpljenje. Današnji čovjek ne želi trpjeti. Ono što je ugodnije, lakše, što ne traži veliki napor i borbu – to su varke koje svijet nudi danas. To je svijet u kojemu rastu mladi danas. Ipak, vjerujemo da će se sve dobro što su ga ove djevojke primale i usvajale u našoj zajednici izraziti po njima kamo god ih odvedu životni putovi.

Na blagdan Prikazanja Gospodinova obilježile smo Dan posvećenog života. Sestre u manjim podružnicama obilježile su ga u zajednicama, a u biskupijskim središtima u Bosni i Hercegovini i u Hrvatskoj već je postalo tradicija da se redovnice i redovnici okupe na euharistijsko slavlje koje predvodi biskup. U katedrali u Sarajevu slavlje je započelo navečer uoči blagdana klanjanjem koje su predvodili franjevački đakoni. Uslijedilo je euharistijsko slavlje koje je predvodio apostolski nuncij u BiH mons. Alessandro D'Errico. Na sam blagdan nakon svečane procesije euharistijsko slavlje predvodio je kardinal Vinko Puljić. Poslijepodne je na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu održan prigodni program.

Duh Gospodina Isusa neka nas vodi kroz dane korizme i pomogne nam pronicati tajnu njegova križa! Sretan Uskrs!

s. M. Željka Dramac

IZ AUSTRIJSKO-KORUŠKE PROVINCII

Mi, sestre koruške provincije srdačno pozdravljamo sve sestre Kongregacije franjevačkim pozdravom: "Mir i dobro"!

Premda se moram vratiti daleko unatrag, želim vam reći da nas je 26. listopada 2007. s. Bernardka Stopar opet obogatila svojim razmišljanjem o "vrednoti međuljudskih odnosa". Za uzor nam je postavila sv. Franju koji nas u svojoj jednostavnosti i predanosti Bogu, u Opomenama, potiče i usmjerava prema bliskim međuljudskim odnosima, što u zajednici stvara toplo, obiteljsko ozračje.

Dana 24. studenoga nekoliko naših sestara pridružilo se redovnicima i redovnicama u Slovenj Gradcu, gdje je, o 800. obljetnici rođenja sv. Elizabete – zaštitnice Trećeg reda sv. Franje – upriličen susret, Dan Franjine duhovnosti. U srcu mnogih rodila se vjerojatno čežnja, da po zagovoru sv. Elizabete i sami ižaravamo dobrotu ondje gdje živimo i radimo, te radosno i predano hodimo za Gospodinom.

Božićne blagdane u našim zajednicama proslavile smo vrlo raznoliko, obiteljski i primjereno okolini. U Št. Petru s profesorima i učenicima, u Pliberku s namještenicima i bolesnicama, a ovdje u Celovcu sa slovenskom župnom zajednicom. Slavlja nas obično povezuju. Svetkovanje božićnog otajstva na osobit način dodirne i usreći svakoga tko se otvorí Božjoj ljubavi.

Naš božićni susret, 27. i 28. prosinca, vodio je p. Miran Špelič, franjevac iz Ljubljane. Molitvu sv. Augustina: "Kasno sam Te uzljubio..." i Franjinu pred križem u sv. Damjanu, uzeo je za polazište. Crkveni naučitelj sv. Augustin i sv. Franjo, svaki na svoj način uzori su nam, vrijedni da ih se nasljeđuje. Prvi više riječju, drugi djelom.

Na Dan posvećenog života, 2. veljače, kad Bogu zahvaljujemo za milost i dar poziva, sve je nas redovnice i redovnike u Koruškoj, celovečki biskup svojim nagovorom potaknuo da se više puta zaustavimo, odložimo posao i te trenutke ispunimo susretom s Bogom. Redovnici bi u svijetu trebali biti govor Božje ljubavi prema svim ljudima, posebno prema patnicima, malenima i zapostavljenima. S biskupom smo slavili euharistijsku gozbu, zatim smo bili njegovi gosti pri bogato priređenom stolu.

S. Katja je s učenicama i učenicima Više škole za gospodarska zvanja u Št. Petru, kao i svake godine, izvrsno priredila misijsku tombolu. U ovakvim dobrotvornim akcijama mladi rado sudjeluju. Još je vrednije što se time razvija osjećaj za potrebe ljudi koji žive u siromaštvu i neimaštini.

Svima želim milošću ispunjeno korizmeno vrijeme.

s. M. Ambrozija Potočnik

PRILOG

Z A J E D N O

Glasilo Vijeća franjevačkih zajednica u HR i BiH

Godina 32.

Uskrs - 2008.

Broj: 25

Ponuda ideja i poticaja iz CCFMC

Preziratelj novca

Nakon spomenutog viđenja i riječi Raspetoga radosno je ustao, prekrižio se, uz jahao konja, uzeo raznobojnih tkanina, odjahao u grad Foligno i ondje prodao konja i sve što je imao te se odmah vratio crkvi sv. Damjana.

Našavši ondje siromašnog svećenika, s velikim mu je vjerom poljubio ruku i predao mu novac što ga je donio; sve mu je redom ispričao što je naumio. Svećenik se zbunio i začudio njegovu neočekivanu obraćenju.

Okljevao je da sve to povjeruje. Misleći, dakle, da se Franjo njime želi poigrati, nije htio kod sebe zadržati njegova novca. Franjo je uporno navaljivao i nastojao ga uvjeriti svojim riječima; usrdno je molio svećenika ne bi li mu dopustio boraviti s njime.

Svećenik je napokon pristao da s njim boravi, ali iz straha pred njegovim roditeljima nije uzeo novac. Zato ga je istiniti preziratelj novca bacio u neku prozorsku udubinu prezrevši ga kao prašinu. (LTrD 16)

Prethodio je zov Raspetoga. On razvija u Franji neslućenu snagu i dinamiku.

Franjo uzima iz trgovine svoga oca sukno i pretvara ga na sajmu u Folignu u novac, isto tako prodaje sve što je uza se imao čak i ono što ga je činilo moćnim čovjekom – konja. Sada se želi svega osloboditi: od sebe samoga, time što se trajno veže uz crkvicu sv. Damjana i tako postaje *oblat-predan na službu Crkvi* kako bi se to moglo prevesti; to što se htio osloboditi novca slijedilo je samo po sebi. Franjo se ne želi smatrati više posjednikom i pohlepnikom nego predanim i bezuvjetnim djeliteljem sebe samoga. To je ono odlučujuće o čemu bi se moralno razmišljati dan za danom.

U taj kontekst spada i još jedan izraz zbog kojega bi se isto tako savjesno morali zamisliti: preziratelj novca. Franjo je još imao izgleda da svoj život opskrbi i bez novca. Mi pak stojimo pred nezaobilaznom stvarnošću upotrebljavanja novca. Živimo u okvirima dosljednog «kapitalizma»: *bez novca se više ništa ne može*. Pa ipak treba razmisliti da novac nema nikakvu vrijednost u samome sebi. On ima značenje samo kroz vrijednost koja mu se predaje: toliko i toliko novaca, toliko i toliko dolara, toliko i toliko nafte što se tiče materijalne vrijednosti; toliko i toliko naklonosti, toliko i toliko ljubavi, pomoći, pravde što se tiče duhovnih odnosno moralnih vrijednosti. U svakom slučaju: novac po sebi je beznačajan. Tu činjenicu treba promisliti. I ako se o tome razmišlja u franjevačkim okvirima, da smo mi naime, ukoliko slijedimo Franju, oblati tj. predani, tada bi za nas trebale biti neizbjježne i posljedice toga.

Pitanja:

1. Kako se očituje kod mene to da sam *oblat-predan*?
2. Što me ometa u takvom stavu, odnosno što bih korisno mogao izvući iz toga pojma?
3. Koja iskustva imam s novcem?
4. Što mislim o nazivu «preziratelj novca»?

Anton Rotzetter, OFMCap

Plenarni sastanak VFZ-a u Zagrebu, 25. i 26. siječnja 2008.

Sastanak je otvorio predsjednik fra Željko Tolić pozvavši sve na zajedničku molitvu Trećeg časa.

Učinjena je dopunu dnevnog reda prema kojem je slijedio prikaz tečaja o *Kulturi nenasilja – komunikacije* koji su predstavili g. Oto i gđa Ana Rafai. Oni su članovi Udruge građana koja promiče nenasilje kao životni stav i način djelovanja. Prikazali su povijest te udruge i njezinu ekumensku ulogu. Mnogi pokušavaju na svoj način njegovati ekumenizam i njemu težiti. Novost u Udrudi jest da se to odmah vježba. Razne vidove takvog vježbanja nudi taj tečaj s posebnim naglaskom na nenasilno ponašanje. Nasilno ponašanje nije nam urođeno, nego ga učimo u životu. Tako i nenasilje treba vježbati. Nenasilje se ne sastoji samo u tome da ne činimo nasilje, nego da činimo nenasilje. U tom vježbanju uočava se samog sebe u suočava se sa svojim teškoćama u komuniciranju. Kad se poteškoće uoče mogu se pronaći »alati« kako ih predusresti ili liječiti. Kako se suočiti s poteškoćama u komunikaciji i kako rješavati konflikte, ovaj tečaj mogao bi svakome pomoći.

Takvi tečajevi ponuđeni su laicima da kvalitetnije mogu raditi na području nenasilja. Postoje tri razine tečaja: edukacijska razina odlučivanja, razina produbljivanja i vođenja (za one koji bi se time bavili). Rad jedne grupe traje 12 dana zajedno u tečaju ili 3 puta po 4 dana.

Nenasilje i franjevci – mogla bi biti tema jednog takvog tečaja za franjevce i franjevke i oni bi mogli postati ogledni red u ovoj regiji za primjer nenasilja.

Tu su ponudu različito komentirali članovi Vijeća: Gdje se može naučiti i poticati nenasilje prema unutra u zajednicama? Kultura mira se ne širi tako da svi prođu trening, nego da tamо idu oni koji remete mir; mirovost je franjevačka karizma; bio bi to dobar tečaj za odgojitelje.

Zatim su predavači razdijelili programe s datumima održavanja tečajeva u ovoj godini i ponudili da se na tečaj prijavi tko želi. Moglo bi se to organizirati i kao međureligijski susret. Predavačima se zahvalio predsjednik VFZ-a uz napomenu da je informacija ponuđena svima. Svatko može postupiti prema svojim potrebama glede sudjelovanja.

Izvješće o radu radnih tijela

TFMK - fra Pero Vrebac. Postavilo se pitanje nekih prijedloga s terena koje je iznio fra Pero, ali će se o tome razgovarati nakon što se pročitaju sva Izvješća.

Povjerenstvo za duhovnost – s. Renata Mrvelj. Nakon izvješća bila su potrebna još dodatna objašnjenja iznesenog: Studijski dani – honorar i opskrba sudionika?

Seminar za voditelje duhovnih vježbi: kotizacija i honorar predavačima?

Franjevačka olimpijada u osnovnim školama: tko je trebao pisati dopis mjerodavnim ustanovama? Sva su ta pitanja u kratim razjašnjenjima dotaknuta. Ovdje se naglasilo da je na našim sjednicama razgovor o mogućem organiziranju vjerouaučne olimpijade bio, ali se konkretno nije o tome u Vijeću donijela odluka. Takav pothvat treba potvrditi Nacionalni katehetski ured i odsjek pri Ministarstvu, a na te instance ne može uputiti dopis pročelnik radnog tijela VFZ-a nego Predsjednik Vijeća u ime Vijeća.

Izneseno je: da FIKM može ponuditi materijale za kviz, potrebno je ujediniti snage i organizirati dobro takav pothvat pa se može izvršenje produljiti i dalje od jubileja; to treba dići na nacionalnu razinu i odavde odrediti što će tko raditi; kako će glasiti naslov olimpijade; kako će se razraditi radne jedinice; u naslovu svakako treba biti tema Crkva; potrebno je načiniti katehetske jedinice i njih predložiti Nacionalnom katehetskому uredu na odobrenje i izbor; FIKM će obraditi neke teme i definirati glavnu temu, a onda sekcije u 8 tema; ako se prihvati već poslane prijedloge onda se mogu uključiti potencijali koje imamo, ako se ne prihvati, možemo pokušati sami organizirati olimpijadu s našim katehetama; škola je razina od koje ne bismo trebali odustajati. Ova će se rasprava zaključiti u drugom dijelu zasjedanja i donijeti odluka o dalnjem koraku.

Povjerenstvo za apostolat i evangelizaciju – fra Pero Kinderić, pročelnik. Poteškoće s kojima se susreću izvođači Zlatne harfe: na ne franjevačkim župama teško prolaze programi. Trebalo je načiniti dopis s prikazom nastanka Zlatne harfe i poslati na određene župe koji bi trebao ići iz VFZ-a, obavijestiti mjesnog biskupa i pozvati ga da podijeli priznanja pri izvođenju programa; neka se ono što se među nama «rodilo» podari dalje; bilo bi dobro da se kod najave događaja u pojedinim mjestima napiše i kratka povijest nastanka Zlatne harfe.

Povjerenstvo za studijsku i izdavačku djelatnost – fra Marijan Karaula, pročelnik. U kratkom osvrtu na izviješće pročelnika rečeno je da treba odgovoriti fra Emanuelu Hošku koji je zadnji datum s kojim bi se zaključilo unošenje osoba koje bi trebao obuhvatiti Hrvatski franjevački biografski leksikon. Svaka provincija trebala je odrediti kontakt osobu za taj leksikon.

Na prikazane objekcije fra Nikole Vukoje glede prijevoda i izdavanje knjige „Franjevački izvori“ i „Franjevački leksikon“ prihvaćena je ponuđena suradnja fra Nikole. Bilo je prijedloga da se samo uredi CD za prvu upotrebu; posao bi se mogao lakše svladati, ako bi se knjigu Leksikona podijelilo prema pojmovima na osobe koje mogu to uzeti u rad (franciskanolozi); mogli bismo pozvati stručnjake koji će sudjelovati na Studijskim danima o Franjinim spisima u ožujku i s njima to razmisliti; glede prijedloga gospodina Petrača o izdavanju knjige „Franje u hrvatskom pjesništvu“ rečeno je da se treba razmisliti o financiranju toga djela. Vijeće bi eventualno sufinanciralo izdavanje a ne bi moglo preuzeti sve troškove kao ni distribuciju.

Uz izviješće Povjerenstva za izdavačku djelatnost iznio je urednik «Brata Franje» fra Petar Filic prilike vezane uz časopis nakon iznenadne smrti glavnog urednika fra Kornelija Šojata. List je ostao u dugovima a pokrivala ih je uglavnom Provincija sv. Ćirila i Metoda. Trebalo bi se uredničko vijeće proširiti predstavnicima iz provincija – koji bi dostavljali vijesti i događaje s terena; za distribuciju svih franjevačkih izdanja otvorena je mogućnost kod knjižare «Sv. Antuna» na Kaptolu 5, kamo svaka provincija može uz dopis poslati svoje knjige za prodaju; članovi Povjerenstva za studijsku i izdavačku djelatnost trebali bi ući u uredničko vijeće «Brata Franje».

FIKM – Fra Ante Čovo, ravnatelj. Nakon izviješća slijedila je kratka diskusija i razjašnjena: Institut ima dva različita statuta – treba u njima ujednačiti trajanje mandata ravnatelja – odmah se prihvatio ujednačavanje, tj. da mandat ravnatelju traje tri godine; svi su pristali da se nađe prikladna osoba za zamjenika/cu ravnatelju koji je opterećen dodatnim zaduženjima u Provinciji; ponuđena inicijativa da u jubilarnoj godini provedemo «hod Križa sv. Damjana» zahtijeva program boravka križa na pojedinim mjestima te kako organizirati taj hod po regijama ili gradovima; predloženo je da fra Đuro Hontić, fra Ante Čovo, Fra Pero

Vrebac, s. Kata Karadža i s. Ivanka Mihaljević dogovore taj hod te program dostave do lipnja 2008. za sjednicu VFZ-a.

FSR – brat Vid Mato Batorović, nacionalni ministar. Uz izviješće podijeljena je Spomenica I. kongresa FSR-a; milostinja s mise prigodom kongresa darovana je jednoj siromašnoj obitelji; pripremljen je priručnik za duhovne asistente FSR-a i moli se pomoći za tiskanje; u sklopu jubilarne godine sv. Elizabete organizira FSR 17. svibnja o. g. nacionalno hodočašće u Jalžabet, jedinu župu u nas posvećenu sv. Elizabeti.

FraMa – fra Milan Krišto, nacionalni asistent. Nakon izviješća rečeno je da se s franjevačkom mlađeži računa uvijek kada je kakvo događanje na planu Crkve, iako ih se ponegdje osporava u nastupima na nacionalnim skupovima; bilo bi dobro da nacionalni asistent napiše jedno iscrpno izviješće što FraMa radi i s kojim se poteškoćama susreće te koje nejasnoće želi riješiti s VFZ-a.

U subotu, 26. siječnja, rad je počeo kratkom molitvom u 9 sati.

Iзвјешће Tajnice i razničarke VFZ-a. Tajnica je ponovno stavila na raspolaganje svoju dužnost. Zbog bolesti i predstojećih većih poslova oko proslave jubileja, bilo bi dobro da se nađe agilnija osoba za tu službu.

Uslijedila je rasprava o Izviješćima pojedinih Povjerenstava:

TFMK. Fra Pero Vrebac, nacionalni koordinator za provedbu TFKM je u svom izviješću prikazao troškove svoga rada i predložio proračun koji je potreban za funkcioniranje. Dosadašnje je troškove podmirila provincija «Bosne Srebrenе». Odmah je rečeno da se trošak međusobno podijeli; za 2008. godinu predviđa otvaranje Ureda TFMK što zahtijeva dodatne troškove. Nakon kratke diskusije prihvaćeno je da se ovaj pothvat za sada podrži (14 glasova za od mogućih 14). Zaključeno je da fra Pero V. prikaže rad Ureda i pripravi Ugovor u kojem bi bilo vidljivo da na čelu toga стоji Nadzorni odbor u koji bi ušlo Predsjedništvo Vijeća franjevačkih zajednica i fra Pero Vrebac kao nacionalni koordinator. Odbor bi imao uvid u rad i potrebe Ureda TFMK. Ured bi bio u Sarajevu gdje je i fra Pero.

Povjerenstvo za duhovnost

- Studijski dani o Spisima sv. Franje. Ponovno se naglasilo da se neke pogreške događaju već u prvom koraku. Naime, povjerenstva nemaju ovlasti obraćati se na više instance. Vijeće ima svoga predsjednika i tajništvo koje treba uskladiti rad povjerenstava i njihovih projekata te postupati pravilno.

Glede predavača rečeno je da im treba osigurati smještaj i refundirati troškove puta. Piće, kava i grickalice pripremit će franjevci u Dubravi, a Vijeće će podmiriti i te troškove. Drugi dan svima će se podijeliti sendviči i jabuke.

- Franjevačka olimpijada. Iako je sa strane Povjerenstva požuren dopis na MAK i druge mjerodavne instance (Nacionalni katehetski ured, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa) rečeno je da se treba u MAK-u ispitati kako to s olimpijadom stoji a zatim napisati službeni dopis iz Vijeća franjevačkih zajednica i molbu da se provede franjevačka olimpijada u osnovnim i srednjim školama.

Radni naslov olimpijade treba odrediti Vijeće (Obraćen Franjo-gradi crkvu, Franjo graditelj mira). Razrađene radne jedinice većima imaju FIKM. Prihvaćen je prijedlog da se pobednike u tom natjecanju nagradi hodočašćem u Asiz.

- Potrebno je napisati pismo svim pročelnicima povjerenstava, FIKM i TFMK da svoje planove za 2009. godinu pošalju na lipanjsko zasjedanje VFZ-a, kako ih ne bi planirali svako za sebe i kako se ne bi preklapale teme ili termini.

Povjerenstvo za apostolat i evangelizaciju vjerno provodi dugogodišnju manifestaciju «Zlatna harfa». Potrebna im je finansijska potpora svake godine pri izdavanju plakata – obavijesti o održavanju harfe i tiskanje priznanja, što je odobreno.

Povjerenstvo za studijsku i izdavačku djelatnost. Još jednom se utvrdilo glede izdavanja Hrvatskog franjevačkog biografskog leksikona da se fra Emanuela Hoška zamoli da načini finansijski projekt priprave tog Leksikona sve do izdavanja-tiskanja, a datum završetka upisa osoba u Leksikon je 31. prosinca 2008.

Glede dopisa fra Nikole Vukoje i suradnje u izdavanju Franjevačkih izvora i Franjevačkog leksikona zaključeno je da se pozove sve franciskanologe koji će učestvovati na «Studijskim danima o Spisima sv. Franje» da dođu već 6. ožujka na sastanak u Tajništvo VFZ-a, gdje bi zajedno s predsjednikom Vijeća sagledali mogućnosti zajedničkog rada na tom pothvatu.

Odlučeno je da Vijeće finansijski pomogne izdavanje priručnika za vođenje FSR-a odnosno Frame kao i samog lista.

FIKM. Prijedlog o «hodočašću» križa iz sv. Damjana u jubilarnoj godini: nakon izmjene prijedloga i mišljenja, zaključeno je da fra Đuro Hontić, fra Pero Vrebac, fra Ante Čovo, s. Kata Karadža i s. Ivanka Mihaljević priprave idejno rješenje kalendara za taj «hod» križa sv. Damjana, kada bi i gdje počelo i kako završilo to hodočašće (Rane sv. Franje, Uzvišenje sv. Križa?); regionalni odbori Tečaja o franjevačkoj misionarskoj karizmi koje vodi fra Petar Vrebac mogli bi preuzeti na sebe ostvarenje toga plana prema regijama; bilo bi potrebno načiniti mali vodič – knjižicu za taj hod; možda bi to mogao preuzeti FIKM – fra Ante Čovo; predloženo je da se u planiranju završne proslave predvidi da, nakon što bi obišao svih sedam pokrajina, 2009. godine križ «stigne» na završnu proslavu. Odbor za sastavljanje toga kalendara dostavit će svoj konačni prijedlog.

FSR. Molba za dodjelu finansijske pomoći za učestvovanje članova na generalnom kapitulu u Rimu udovoljena je kao i za izdavanje knjige za duhovne asistente FSR i FraMe.

Na molbu FraMe da im se dodijeli finansijska pomoć prema njihovim planovima za tekuću godinu odobren je zamoljeni iznos. Tim se iznosom trebaju pokriti planovi (susret mladih u Sidneju, izdavanje časopisa *Tau* i dr.); i ne planirati više no što se može pokriti. Za organizaciju susreta asistenata u Jajcu u veljači o. g. odobrena je također finansijska pomoć. Opet se potaknulo pitanje FSR-a i FraMe u BiH: Što i kako dodijeliti pomoć njima? Još nisu bili na sastanku s nama. Treba napisati njihovim predsjednicima da dostave svoje planove i potrebe Vijeću franjevačkih zajednica i svakako da duhovni asistent ili predsjednik FSR i FraMe budu nazočni na plenumu VFZ-a.

Izrada programa za jubilarnu završnu godinu – slavljenički dio

Najprije se treba odlučiti hoće li završna proslava biti na dva mjesta: u HR i u BiH? Ako se završava proslava donošenjem križa sv. Damjana, onda bi je trebalo organizirati na dva mjesta i to u Sarajevu na Uzvišenje sv. Križa i u Hrvatskoj na sv. Franju. Ako je to nacionalna proslava, treba pozvati i biskupe, a Zagreb bi bio najprikladnije mjesto za to; svakako bi odbor za proslavu trebao imati u vidu tri aspekta toga slavlja: a) religiozno-duhovni, b) kulturni s kvalitetnim programom, c) glazbeno-zabavni s franjevačkom tematikom.

Odbor za proslavu će složiti program i pri tom imati u vidu kada i gdje će biti misno slavlje. Nazočni su još izmjenjivali prijedloge i mišljenja. Konačno je postavljen datum slavlja: 19. rujna 2009. u zagrebačkoj katedrali, vrijeme se još nije moglo utvrditi. Tome bi moglo prethoditi bdijenje 17. rujna – Rane sv. Franje u crkvi u Svetom.

Sve ove ideje preuzet će Odbor za organiziranje završne proslave koji će vidjeti što je od predloženoga moguće učiniti i dat će konačan prijedlog. Predsjednik odbora: fra Željko Tolić, članovi odbora: fra Željko Železnjak, fra Duro Hontić, s. Franciska Molnar i s. Klara Šimunović. Oni će obuhvatiti sva tri područja proslave (liturgijski, kulturni i zabavni). Dogovoren je sastanak tog Odbora u subotu 1. ožujka 2008. u Tajništvu VFZ-a s početkom u 16 sati. Sjednica je završena u 13 sati.

Iz Zapisnika izdvojila: s. Blaženka Perković, tajnica VFZ-a

Sastanak Odbora za proslavu jubileja 2009.

U skladu sa zaključkom plenarne sjednice VFZ-a, održane u siječnju t. g., sastao se Odbor za organizaciju završne proslave Franjevačkog jubileja. Sastanku su nazočili predsjedatelj Odbora fra Željko Tolić, te članovi: fra Željko Železnjak, s. Franciska Molnar i s. Klara Šimunović. Zbog opravdanih razloga sastanku nije nazočio fra Đuro Hontić.

Prema sugestijama s plenarne sjednice, na sastanku Odbora ponovno su rekapitulirani svi prijedlozi Vijeća vezani za završnu proslavu Franjevačkog jubileja 2009.

1. Svečana sv. misa – u vidu se ima prijedlog Vijeća da bude jedna završna svečanost za HR i BiH sa sv. misom u zagrebačkoj katedrali 19. rujna 2009. Nadalje je odlučeno da se na misno slavlje pozovu svi biskupi u Hrvatskoj i BIH, osobito predsjednici Biskupske konferencije Hrvatske i BIH. Predviđeno je da procesija s križem sv. Damjana pođe iz franjevačke crkve na Kaptolu 9. Liturgijski dio priredit će fra Ante Crnčević sa suradnicima. Raspravljalo se o sviranju i pjevanju za vrijeme sv. mise. Odbor je mišljenja da to budu jedna od «Pučkih misa» (Peran, Vidaković).

2. Kulturni dio – odvijao bi se 18. rujna, na večer, u dvorani Lisinski. Zaključeno je da fra Željko Železnjak stupi u kontakt s g. Medvešekom i s njim dogovori izvođenje predstave «Brat Magarac» ili neki drugi scenarij, primjerice, recital „Značenje franjevaca u povijesti i danas“. O kulturnom dijelu slavlja u Lisinskom i idejama oko toga razgovarat će se i s g. Stjepanom Lice. Navrijeme je potrebno ugovoriti dvoranu Lisinski.

3. Molitveno bdijenje – nakon programa u Lisinskom, nastavilo bi se s noćnim bdijenjem-klanjanjem u crkvi na Sv. Križa u Svetom. Bdijenje bi trajalo cijelu noć, do 7 sati ujutro 19. rujna. Predloženo je da se za to napravi posebna knjižica s programom bdijenja. Poželjno je da u bdijenju sudjeluju sve naše zajednice, FSR, Frama... i to treba predvidjeti u knjižici. U pripremu toga dijela moglo bi se uključiti i članove našeg Povjerenstva za duhovnost.

Konačno je zaključeno da središnja tema zasjedanja VFZ-a u lipnju bude završna proslava jubileja naše karizme. Do tada treba izraditi: program za bdijenje; njega bi trebalo izraditi Povjerenstvo za hod križa sv. Damjana, a Povjerenstvu u tome mogu pomoći i drugi,

primjerice članovi Povjerenstva za duhovnost, fra Nikola Vukoja itd. Poželjno bi bilo da jedna knjižica bude za bdijenje i sv. misu, a druga za «hod» križa sv. Damjana.

4. Budući da na prošlom zasjedanju VFZ-a nije dogovoren datum sjednice VFZ-a u lipnju, zaključilo se da se ona održi 14. lipnja t. g.

Franjevački izvori i Franjevački rječnik

Stručna grupa za izdavanje Franjevačkih izvora i Franjevačkog rječnika održala je u Franjevačkom samostanu BZBDM u Zagrebu-Dubravi, u petak 7. ožujka 2008. Sastanku su prisustvovali: fra Željko Tolić, OFM, Split; fra Marijan Karaula, OFM, Sarajevo; fra Dragan Nimac, OFM, Split; fra Pero Vrebac, OFM, Sarajevo; fra Rozo Brkić, OFM, Zagreb; fra Venancije Mihaljević, OFM, Zagreb, fra Đuro Hontić, OFMConv. Zagreb; fra Marko Semren, OFM, Sarajevo; fra Marinko Pejić, OFM, Livno; fra Miljenko Šteko, OFM, Međugorje; fra Mirko Kemiveš, OFMCap. Varaždin, do kraja je prispio i fra Nikola Vukoja OFM Zagreb.

Sastanku je predsjedao fra Željko Tolić, predsjednik VFZ-a. Na početku je ukratko iznio potrebu izdavanja Franjevačkih izvora i Franjevačkog rječnika, što je zaključak plenarnog zasjedanja VFZ-a u siječnju 2008, gdje je odlučeno da se pokrene ovaj projekt i financijski ga se podrži sa strane VFZ-a.

1. Zbog toga je potrebno izabrati jednog koordinatora. Predložen je fra Pero Vrebac OFM iz Sarajeva za koordinatora, što je i prihvatio.
2. Nakon toga raspravljalo se o potrebnim prevoditeljima, prvenstveno s latinskog jezika. Uz ovu grupu franciskanologa potrebno je sastaviti i grupu prevoditelja.
3. Nakon toga dogovoreno je da se prevodi s izvornika *Fontes franciscanae – Editio critica* (ili tipica), Edizioni Porziuncula, Assisi 1995. Dogovoreno je da se najprije počnu prevoditi ona djela koja još do sada nisu prevedena a onda će se korigirati i svi ostali do sada prevedeni tekstovi. Kada se prevedu Izvori onda će se pristupiti prevođenju Rječnika. Predloženo je da se svakome prevoditelju povjeri prevođenje jednoga djela. Sve troškove – prevođenja, sastanaka i putovanja financirat će VFZ. Kada se cijeli Izvori prevedu, a treba ih prevoditi bez kritičkog aparata, onda bi trebalo ovaj projekt prijaviti Ministarstvu kulture RH i zatražiti potporu za izdavanje djela. Glede prava na izdavanje – copyrighta, bit će potrebno napisati jednu molbu na Edizioni Porziuncula u Asizu.
4. Raspravljalo se i o metodologiji prevođenja – kako citirati Sveti Pismo i prema kojem izdanju, kako citirati literaturu. Predloženo je da se prevedu i izdaju – kao zasebna knjiga uvodi i komentari pojedinih knjiga Izvora. Glede Franjevačkog rječnika predloženo je da se obrade neki pojmovi koji su posebno povezani sa hrvatskom stvarnošću; npr. Župni pastoral, uloga FSR-a u Bosni i Hercegovini. Ti doprinosi mogli bi se priključiti i već postojećim pojmovima u Franjevačkom rječniku.
5. Koordinatoru fra Peri Vrebcu preloženo je da sljedeći sastanak ove grupe za izdavanje Izvora i Franjevačkog rječnika sazove u Splitu u danima od 27. do 29. svibnja 2008. kada se tamo održava znanstveni skup o doprinosu skotizma u našim krajevima, a da odmah stupi u vezu s ljudima koji već imaju iskustva s prevođenjem i izdavanjem sličnih djela kao i sa svim prevoditeljima.

Fra Mirko Kemiveš, OFMCap, zapisničar

Studijski dani o Spisima sv. Franje

Povjerenstvo za duhovnost ostvarilo je veliki pothvat organiziranjem Studijskih dana o spisima sv. Franje održаниh 7. i 8. siječnja o. g. u samostanu hercegovačkih franjevaca u Zagrebu-Dubrava prema programu objavljenom u prošlom broju Zajedno.

Započelo se molitvom Trećeg časa i recitacijom:

BRATE, PROTIVNI VJETRE!

Noć se nadvila burna nad lađom što plovi na Istok.

*Na katarku, ogradu il' veslo – svejedno
naslonio brat se Franjo.*

*Znade li mali brat Franjo
da blizu
na Istoku
na tvrdoj dinarskoj hridi,
bijenoj vjetrima lednim,
prebiva maleni narod,
kome bi mučan mu život
bez vedrog Franjina smiješka
još mnogo mučniji bio?*

*Protivni vjetre, brate,
puhni orkanskom snagom, pa
rasparaj lanena jedra,
polomi katarku, vesla,
Putnika i mimo volje donesi u naše strane,
da Hrvat trpi al' rado,
da pjeva Gospodu hvale
zbog brata protivnog vjetra.*

(Fra Rafael Romić)

- OSVRT -

U samostanu hercegovačkih franjevaca u Zagrebu, u Dubravi, održani su 7. i 8. ožujka 2008. *Studijski dani o spisima sv. Franje Asiškog*. Skup je povodom 30. godišnjice smrti fra Kajetana Essera, koji je 1976. objavio kritičko izdanje Franjinih spisa, i kao pripravu na 800-obljetnicu crkvenog odobrenja franjevačke karizme (2009.), priredilo Povjerenstvo za duhovnost pri Vijeću franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Na skupu je oba dana, u posve ispunjenoj samostanskoj dvorani, bilo više od stotinu i pedeset sudionika iz Prvoga franjevačkog reda i Trećega samostanskog reda, iz družbi sestara franjevki u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini te iz bratstava Franjevačkoga svjetovnog

reda i Franjevačke mlađeži iz Zagreba. Prvoga dana je u radu skupa sudjelovao i varaždinski biskup Josip Mrzljak, član Franjevačkoga svjetovnog reda.

Dane je nakon Srednjega časa otvorio fra Željko Tolić, predsjednik Vijeća franjevačkih zajednica, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Podsjetivši kako je sv. Franjo rekao «Ja sam svoje učinio, a o onome što je vaše neka vas pouči Krist», izrazio je želju da predavanja sudionicima pomognu razabrati što im je činiti danas na početku 21. stoljeća da bi kao i Franjo bili sretni i zadovoljni zbog onog što jesu i što žele biti. Nakon toga su članovi Franjevačke mlađeži izveli kratki recital *Brat protivni vjetar* o Franjinu boravku na našoj jadranskoj obali.

Prvo, uvodno predavanje *Nastanak spisa sv. Franje i utemeljenje kanona* održao je fra Dragan Nimač, član Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, vicerektor Međunarodnog zavoda sv. Antuna u Rimu. Spisi su ogledalo Franjina duhovnog puta, plod njegova života, u njih je unio ono što je živio. Predavač je posebno prikazao kodekse u kojima se spisi nalaze te iznio različita mišljenja o nastanku i autentičnosti spisa.

Predavanje *Franjini autografi* održala je s. Renata Mrvelj iz Zagreba, školska sestra franjevka iz Bosansko-hrvatske provincije. Posebno se osvrnula na okolnosti u kojima su nastali autografi *Pohvale Bogu svevišnjemu* (za brata Leona) i *Blagoslov bratu Leonu*, koji se čuvaju u Svetom samostanu u Asizu.

Fra Rozo Brkić, član Franjevačke provincije svetih Ćirila i Metoda, odgojitelj bogoslova u Zagrebu, održao je predavanje *Spisi sv. Franje i heretička strujanja Franjina vremena*. Posebno je prikazao učenje i značajke katara i valdenza. Moderator prijepodnevnog rada bio je fra Mirko Kemiveš.

Euharistijskim slavljem na kraju prijepodnevnog rada predsjedao je biskup Josip Mrzljak. U homiliji je, između ostalog, govorio o Franjinoj odvažnosti i vjernosti u življenu evanđelja.

U nastavku, u poslijepodnevnom radu, fra Nikola Vukoja, član Franjevačke provincije svetih Ćirila i Metoda iz Samobora, docent na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, govorio je na temu *Spisi sv. Franje i prvo stoljeće povijesti manje braće*. Franjo je poticao braću da šire njegove spise, njegove poruke, uvjeren u Božja nadahnuća koja je primio. No Red se poslije Franjine smrti brzo razvijao u smjeru institucionalizacije te Franjini spisi, kao nositelji njegova izvornog iskustva i poruke, nisu u stoljeću poslije Franje, imali ono značenje koje po sebi zaslužuju i koje bi se bilo očekivalo.

Fra Marko Semren s Franjevačke teologije u Sarajevu održao je predavanje *Spisi i ponovno otkriće franjevačke karizme: doprinos fra Kajetana Essera*. Kritičko izdanje spisa koje je priredio K. Esser, a po njima bolje poznavanje samih Franjinih riječi i iskustava, pridonijeli su «demitizaciji» Franje i stvaranju stvarnih obrisa njegova duhovnog lika. Predavač je skrenuo pozornost na važnu i vrijednu studiju K. Essera *Početak i svrha Franjevačkoga reda* (1966.) koju su na hrvatskom, u Splitu 1983., objavili Zbornik «Kačić» i Školske sestre Trećega reda sv. Franje Asiškoga.

Posljednje predavanje prvoga dana *Riječ Božja u spisima sv. Franje* održao je fra Vinko Škafar, slovenski kapucin iz Maribora. Već su prvi Franjini životopisci potvrdili njegovo dobro poznavanje biblijskih riječi. Franjo je Božjoj riječi pristupao u duhu vjere, poniznosti i ljubavi. Razmatrao ju je srcem i dušom cijeli život, tražeći u njoj Božju volju. Za Franju slušanje postaje poslušnost. On se u spisima poziva na Bibliju, rado biblijskim riječima

izražava svoje misli, doista uvjeren da «čovjek ne živi samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta».

U diskusiji nakon predavanja ustvrđeno je kako je Franjo već za svog života vidio da zajednica ne ostaje vjerna prvotnom iskustvu, prvotnom evanđeoskom idealu, te je pred kraj života zašutio i želio biti samo primjer. Moderator poslijepodnevnog rada bio je fra Marinko Pejić. Prvi dan skupa završen je pjevanom Večernjom.

Drugoga dana, nakon Srednjega časa, prvo predavanje *Spirituales i spisi sv. Franje* održao je fra Marinko Pejić, učitelj novaka u Livnu. «Fratres spirituales» bili su ona braća koja su ozbiljno uzela Franjina upozorenja iz *Oporuke* da «braća pripaze da nipošto ne primaju crkava, siromašnih nastamba i svega drugoga, što je napravljeno za njih, ako to nije tako, kako dolikuje svetomu siromaštву koje smo u Pravilu obećali». Podsećala su na Franjine riječi iz *Oporuke*: «...kako je Gospodin meni dao da jednostavno i čisto reknem i napišem Pravilo i te riječi, tako ih jednostavno i bez tumačenja vi prihvate i svetim djelovanjem obdržavajte do kraja». Godine 1230. papa Grgur IX. službeno je Redu odgovorio da Franjina *Oporuka* nema pravnu snagu obvezatnosti kao što je imao *Potvrđeno pravilo*. U "metamorfozi" franjevaštva nakon Franjine smrti «duhovna braća» (*spirituales*) željela su ostati vjerna Franji iskreno se pitajući se što je bila, «istinska nakana» (*vera intentio*) sv. Franje te su rado pokazivali zanimanje za Franjine spise. U tom je kontekstu predavač posebnu pozornost posvetio liku i djelovanju "duhovnjaka" fra Andjela Klarenskog.

Sljedeće predavanje *Spisi sv. Franje – temelj franjevačke duhovne teologije* održao je fra Mirko Kemiveš, gvardijan kapucinskog samostana u Varaždinu. Najprije je izložio okolnosti u kojima su spisi nastali. Oni su svjedočanstvo posebnoga duhovnog iskustva sv. Franje i radikalnoga života po evanđelju te su stoga i najvažniji izvor franjevačke duhovnosti. Zatim je istaknuo važnost Drugoga vatikanskog sabora koji je sve kršćane pozvao na svetost, a redovnike potaknuo na povratak vlastitim duhovnim korijenima. Ti koncilski pozivi utjecali su na novo otkrivanje i vrjednovanje spisa sv. Franje. Na kraju je prikazao franjevačku duhovnost kao posebnu duhovnost u Crkvi. Franjina aktualnost danas, naglasio je na kraju, jest u tome što je poučavao i svjedočio primjerom svog života. Njegove riječi proizlazile su iz njegova iskustva, iz njegova života.

Fra Miljenko Šteko održao je predavanje *Od «Protoregule» do Potvrđenog pravila* u kojem je najprije prikazao kronologiju Franjina obraćenja i okupljanja prve braće do papinskoga odobrenja prvotnog bratstva 1209. U nastavku je prikazao kako je Crkva, do odobrenja Pravila 1223., pratila razvoj novoga Reda i pomagala mu da se organizira.

U raspravi nakon predavanja istaknuto je kako se iz spisa Franje može nazrijeti njegova «istinska nakana» te kako je važno da je Franjo prihvatio *Potvrđeno pravilo* koje je stvarao u suradnji s braćom u Redu i uz pratnju Crkve. Za interpretaciju kasnijih prijepora o odnosu između prvotnoga evanđeoskog načina života Franje i braće i življenja prema *Potvrđenom pravilu*, važno je rekonstruirati kako je Franjo živio i razumijevao život bratstva od odobrenja Pravila 1223. do kraja života 1226., kazao je u raspravi fra Marinko Pejić. Moderator prijepodnevnog rada bio je fra Dragan Nican.

Euharistijskim slavljem drugoga dana predsjedao je fra Željko Tolić, predsjednik Vijeća franjevačkih zajednica. U homiliji je na privlačan način prikazao put Franjina obraćenja i duhovnog rasta; taj put, sa svim događajima i pomacicima, može biti primjer i poticaj sadašnjim članovima franjevačkih zajednica, na osobnoj i zajedničkoj razini.

Skup se, u prostorima samostana, nastavio prigodnim objedom i druženjem za sve sudionike. Neposredno prije nastavka studijskog rada Samuela Klaić, školska sestra franjevka iz Bosansko-hrvatske provincije, izvela je monodramu «Na zdencu» interpretirajući lik žene Samarijanke koja je susrela Isusa.

U posljednjem dijelu skupa fra Zvonimir Brusač iz Provincije franjevaca trećoredaca, učitelj novaka u Krku, održao je predavanje *Spisi sv. Franje u «Pravilu i životu braće i sestara Trećega samostanskog reda sv. Franje»*. U buli *Franciscanum vitae propositum* od 8. prosinca 1982. papa Ivan Pavao II utvrđuje, izjavljuje i određuje da to Pravilo «ima vlastitu snagu i sposobnost da braći sestrama razloži smisao izvornoga franjevačkog života». U Pravilo je «utkano» više od devedeset tekstova Franjinih spisa, bilo doslovno, bilo prericanjem u novomu kontekstu, bilo kao oslonac iznesenim mislima. Najviše je tekstova, više od polovice, iz prvotnih, najizvornijih Franjinih spisa: iz *Pisma vjernicima* (I. i II. redakcije) i *Nepotvrđenoga pravila*. Osim njih u Pravilu susrećemo tekstove iz *Oporuke, Potvrđenoga pravila, Opomena* i nekoliko drugih spisa. Ovo Pravilo, plod poslijekoncilskog vraćanja vlastitim duhovnim izvorima, satkano od spisa sv. Franje i sv. Klare, je «poput vase sa svježim cvijećem koje trajno širi miris i sja svojim jasnim bojama».

U nastavku je fra Đuro Hontić, provincijal franjevaca konventualaca, održao predavanje *Franjin duhovni život u njegovim spisima*. Upozorio je na dva vrijedna priručnika na hrvatskom jeziku koji nam mogu pomoći u produbljivanju ove teme: G. Montorsi, *Franjo Asiški učitelj života. Poruka franjevačkih izvora*, Zagreb 2002. (Brat Franjo) i T. Matura, *Franjo na drugi način. Poruka njegovih spisa*, Zagreb 2003. (Brat Franjo i Teovizija)

S. Tarzicija Čičmak, klarisa iz Zagreba, pripremila je vrijedno, informativno i pregledno predavanje *Franjini spisi upućeni sv. Klari: autentičnost i važnost*, koje je na skupu pročitala s. Samuela Klaić. Obradila je sljedeće Franjine spise: *Način života što ga je sveti Franjo napisao svetoj Klari* (Forma vivendi) *Posljednja volja što ju je sveti Franjo napisao svetoj Klari* (Ultima voluntas), *Blagoslov Klari i njezinim sestrama*, *Pismo Klari o postu* i Pjesma utješnica *Čujte, siromašice*.

U raspravi je predloženo da se na razini Vijeća franjevačkih zajednica organizira studijsko putovanje u Asiz i franjevačka mjesta te da se na hrvatskom jeziku objavi pouzdan vodič po franjevačkim mjestima. Moderator rada u završnom dijelu skupa bio je fra Nikola Vukoja.

U završnoj je riječi s. Renata Mrvelj, pročelnica Povjerenstva VFZ-a za duhovnost, zahvalila poglavarima i poglavarcima u Vijeću franjevačkih zajednica koji su podržali i pomogli priređivanje skupa, članovima Povjerenstva na suradnji u organizaciji Studijskih dana, predavačima koji su nam pomogli da bolje upoznamo spise, njihovo značenje za franjevačku duhovnost i okolnosti u kojima su nastali, predsjedateljima euharistijskih slavlja biskupu Josipu Mrzljaku i fra Željku Toliću, sudionicima u pripravi liturgijskih slavlja, bogoslovima za pomoć u fotografiranju i snimanju te mladima iz bratstva Franjevačke mladeži u Dubravi koji su se brinuli za okrjeput u vrijeme stanki i odmora. «Velik broj sudionika, starijih i mlađih, zanimanje za teme u kojima su se produbljivali pojedini vidovi spisa sv. Franje ukazuju na potrebu stalnog vraćanja spisima u našem govoru, pisanju, molitvi... Uspjeli smo se spustiti u izvore i učiniti vrijedan korak u pripravi na proslavu 800-obljetnice prvotnoga franjevačkoga pravila. Nadam se da ćemo brzo dobiti i zbornik ovoga skupa», rekla je s. Renata, zaključujući susret koji je završio zajedničkom Večernjom.

Fra Zvonimir Brusač, TOR

700. obljetnica Samostana sv. Klare u Splitu

Samostan sv. Klare u Splitu, koji datira od godine 1308., upravo slavi 700. obljetnicu svoga osnutka, održavši se kroz burna stoljeća povijesti i trajno se obnavljajući prilivom novih zvanja.

Kada je naš serafski otac sv. Franjo Asiški (utemeljitelj triju Redova) obuzet ljubavlju Božjom, povukao za sobom mladu plemkinju Klaru Scifí, ona se po primjeru Franjinu odrekla "svijeta" - ogradiila zidinama Samostana sv. Damjana, da može slobodno uzdizati svoj duh k Bogu i služiti mu u poniznosti, samozataji i ljubavi, obuhvativši u svojoj cjelovitoj žrtvi sav svijet, moleći i žrtvujući se za nj.

Tako je godine 1212. osnovan Red sv. Klare ili Red siromašnih sestara, koji predstavlja drugi Franjevčki red, i koji se sasvim posvećuje kontemplativnom životu, opslužujući sv. Evanđelje prema Reguli potvrđenoj od pape Inocenta IV.

Ubrzo se Red počeo širiti po Italiji i drugim zemljama Europe, jer je Klarina karizma i Klarin primjer, na čijem je licu i duhovnom liku trajno blistao "sjaj Slave", privlačio mnoge djevojke.

I u hrvatskim krajevima počeli su se polovicom 13. st. graditi samostani, u kojima je ciao Franjin i Klarin duh: među najstarije samostane klarisa ubraja se i splitski, osnovan početkom 14. stoljeća. O njegovu osnivanju, kao i o posvećenju samostanske crkve imamo dva dragocjena dokumenta - dekreta, koja donosi Farlati u svome grandioznome djelu "Illyricum sacrum".

Obolivši na smrt, splitski plemić Josip Petar ostavio je oporučno, po nadahnuću, novčanu vrijednost, da se u Splitu podigne samostan Klarisa, u kojem će posvećene djevice za sva vremena "služiti Gospodinu kreposti" i slaviti njegovo sveto Ime. - Nakon što je podignut samostan 1308. g., sagrađena je uza nj i crkva, koju je posvetio nadbiskup Petar IX. početkom 1311. godine, kada je Samostanu podijelio mnoge povlastice u nazočnosti cijelog Kaptola i splitskih građana. Bilo je to u vrijeme pape Klementa V., u vrijeme kada je ovim zemljama vladao ban Pavao Šubić, knez Splita i Trogira i gospodar Omiša, a zatim gospodar i cijele jugozapadne Hrvatske, Dalmacije i Bosne.

Prva samostanska zgrada bila je sagrađena blizu gradskih vrata na obali. Za vrijeme venecijanske uprave samostan je premješten u jugoistočni dio Dioklecijanove palače, jer je Veneciji na tom mjestu trebala obrambena utvrda, s bedemima.

I dok su Napoleonovim zakonom i odlukama austrijskoga cara Josipa II. kontemplativni samostani, a među njima i samostani klarisa uz Jadransku obalu i oni u Sloveniji i u Hrvatskoj, bili ukinuti, jedini se splitski samostan uspio održati uza sve kušnje, jer se bavio odgojem djevojaka.

A konačnom uspostavom austrijske vlasti 1815. godine opstanak samostana klarisa opravdala je Viša osnovna škola za djevojčice, otvorena 1824. godine. Uz školu bio je i internat za učenice. Učiteljice su bile klarise. U 45 godina svoga rada sestre su opismenile oko 700 učenica i pripremile 47 učiteljica, tako da je s. Marija Terezija Ribott, za svoje izvanredno zalaganje i uspjeh u radu, bila odlikovana 1854. g. ordenom cara Franje Josipa I. visokim odlikovanjem zlatnoga križa s vijencem za zasluge.

Pošto je samostan u jugoistočnom dijelu Dioklecijanove palače bio skučen i na nezdravom položaju, sestre su bile primorane da grade novi samostan, nastojanjem opatice s. M. Klare Linardović i splitskoga biskupa Marka Kalodera. Na blagdan Našašća tijela sv. M. Klare - 23. rujna 1883. sestre su prešle u novi - sadašnji samostan, koji je tada bio izvan gradskih zidina, a danas je u središtu grada.

Za vrijeme II. svjetskoga rata četiri sestre od splitskih klarisa osnovale su novi samostan u Samoboru - Zagrebu. Iz Zagreba su sestre Slovenke otišle u Sloveniju i osnovale u Nazarju novi samostan. Iz Nazarja u Ljubljantu, gdje je također otvoren novi samostan. Također su sestre iz Zagreba osnovale novi samostan u Požegi i u Gradišću (Austriji). Godine 1989. četiri su sestre iz splitskog Samostana osnovale u Bosni, u Brestovskom, novi samostan.

Inače je svaki Samostan autonoman, s vlastitom upravom, a sestre su povezane međusobno jedinstvenom Franjinom i Klarinom karizmom - Kristovom ljubavlju. Zato i slijede franjevačku karizmu: Krist Betlehema, Krist Kalvariјe i Krist Euharistije. Žrtve su naknadnice za otkup svijeta, u jedinstvu s Kristovom žrtvom. Ustaju svake ponoći na molitvu; mole oko 7 sati svakodnevno.

Godine 1975. Samostan je (a inicijativom S. Marije od Presvetog Srca Petričević) pokrenuo biblioteku asketsko-mističnih djela, u kojoj je do sada objavljeno više od 100 izdanja velikih kršćanskih mistika i crkvenih naučitelja, u svrhu duhovno-moralnoga preporoda našega naroda.

Dana 1. srpnja 2004. godine sestre su splitskog Samostana prešle na prvu Regulu sv. M. Klare dozvolom Kongregacije za Institute posvećenog života, a odredbom sv. oca Ivana Pavla II. Samostan slijedi franjevačku duhovnost, a pod jurisdikcijom je splitskog Ordinarija. Na čelu Uprave je opatica s. M. Suzana Muzuković, uz diskrete (savjetnice).

Ovu značajnu 700. obljetnicu obilježavamo duhovno-znanstvenim simpozijem, koji će se održati u našoj samostanskoj crkvi Sestara klarisa dana 28. i 29. ožujka ove godine, a pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. A glavna će se proslava održati dana 23. rujna 2008. godine.

Zahvaljujući Presvetom Trojstvu za svoj opstanak, i moleći nebeski blagoslov, preporučujemo se svim franjevačkim zajednicama u molitve.

S. Marija od Presvetoga Srca (Anka Petričević)

Split, 19. rujna 2008.

Raspored Simpozija u Splitu

Petak - 28. ožujka

08.00 - Koncelebrirana sv. Misa

Kratka stanka

09.15 - Otvaranje simpozija

Pozdrav Majke opatice - s. M. SUZANE MUZUKOVIĆ

Pozdravnu riječ mons. dr. MARINA BARIŠIĆ, nadbiskupa-metropolita, i ministra znanosti prof. dr. DRAGANA PRIMORCA

10.00 prof. dr fra ŠPIRO MARASOVIĆ: **"Drugi" u spisima sv. Klare**

dr. sc. fra JURE ŠMUNOVIĆ: **Pedagoški postupci sv. Klare u njenom samostanskom životu**

11.00- 11.30 stanka

mr. sc. JOŠKO BELAMARIĆ: **Majstor raspela Samostana sv. Klare**

prof. fra GABRIJEL JURIŠIĆ: **O pismima oca Antića sestrama klarisama u Splitu**

s. MARIJA OD PRESV. SRCA: **Samostan sv. Klare u svojoj kontemplativnoj i povjesno-kulturnoj dimenziji**

13.00 - objed

16.00 - dr. fra PETAR BEZINA: **Sestre klarise u Splitu (prema Registru I.)**

s. JUDITA ČOVO: **Povezanost Sestara klarisa i Školskih sestara hranjena franjevačkim korijenima**

doc. dr. fra ANTE ČOVO: **Zaručnička mistika u pismima sv. Klare sv. Janji Praškoj**

17.30 – 18.00 stanka

18.00 - prof. dr. JERKO MARASOVIĆ i dr. KATJA MARASOVIĆ: **Jugoistočni dio Dioklecijanove palače**
dr. sc. RADE BUŽANČIĆ: **Srednjovjekovni samostan sv. Klare u Splitu**
prof. PERISLAV PETRIĆ: **O prvoj samostanskoj zgradbi Sestara klarisa na rivi**
Klapa HRM "SV. JURAJ"

Subota - 29. ožujka

09.00 doc. dr. o. MIJO NIKIĆ: **Poruka sv. Klare današnjem čovjeku**
prof. dr. MLADEN PARLOV: **Bl. Djevica Marija u životu i spisima sv. Klare**
dr. se. fra JOSIP MARCELIĆ: **Zaručnički hod sv. Klare**
10.30 - 11.00 stanka
prof. dr. RADOSLAV TOMIĆ: **Slike Mateja Ponzonija - Pončuna i Sebastijana Devite u Samostanu sv. Klare u Splitu**
prof. BOŽIDAR GRGA: **Obnova orgulja Samostana sv. Klaru u Splitu**
prof. VJEKOSLAVA SOKOL: **O radovima Sestara Klarisa u Splitu na liturgijskim predmetima u vosku**
13.00 - objed

Predavanja

16.00 - prof. DEŠA DIANA: **Neke usporednice ukrasnih elemenata na liturgijskom srebru i misnom ruhu Sestara klarisa u Splitu**
o. fra STANKO RADIĆ: **Utjecaj Samostana sv. Klare na današnje društvo u svrhu njegove preobrazbe**
mr. sc. JADRANKA LISEK i mr. sc. ANDRIJA NENADIĆ: **Habet sua fata libelli, Biblioteca sancta Clara - Knjige imaju svoju sudbinu: Knjižnica svete Klare**
Zahvalna riječ č. majke opatice - s. M. SUZANE MUZUKOVIĆ

Sv. Misa

Drage sestre i draga braćo!

I ovaj nam je Uskrs poziv na obnovu vjere da je Isus jači od smrti i svega što ona označava. To su vjerovale i Tri Marije koje nije zbulio ni strah, ni smrt, jer su prionule uz Isusa koji reče: JA SAM USKRSNUĆE I ŽIVOT...
U tome duhu želimo sretno i blagoslovljeno slavljenje Isusove pobjede.

Tajništvo VFZ-a

Uskrs, 2008.